

glasilo delavcev
sozd
rudarski elektro-
energetski kombinat
edvarda kardelja

Celje - skladišče

D-Per

539/1985

1119851597,8

OSREDNJA KNJ. CELJE

COBISS

avgust 1985

leto XXI

št. 8

srečno

Potek remonta v DO TET Trbovlje

Remont bloka 4 (125 MW) se odvija po planu.

Popravilo uparjalnika je v fazi montaže membranskih sten že v spodnjem delu (lija-ku) kotla. Večje težave nastopajo pri prilagajanju vertikalnih sten in poševnih sten li-jaka, kjer je treba na mestu samem vršiti ve-čje korekture prilagoditev. Gorilniki na pre-mogovni prah in mešalne glave oziroma se-salne line so že nameščene in so v fazi pri-lagajanja na membranske stene.

Kanali za vroč zrak in recirkulacijo dim-nih plinov so nameščeni in se že izolirajo. Izolacijo izvaja Termika iz Ljubljane. Ravno tako že vzporedno potekajo obzidava sesal-nih kanalov in druga zidarska in izolacijska dela, ki so možna oziroma ne ovirajo monta-že membran. Polagajo tudi kable, ki so na-menjeni za posluževanje naprave, za pre-nos meritev, regulacijo itd.

V tem tednu se je pričela tudi rekonstruk-cija oljne kurjave od črpališča kurilnega olja do namestitve oljnih gorilnikov na kotlu. Dela so iz varnostnega vidika problema-tična, predvsem na področju črpališča ku-ričnega lja. Tudi s profilaktičnimi meritvami nadaljujejo. Na parni cevi št. 3 je bila odkri-ta nenormalna razpoka cevi, ki jo bo nujno treba sanirati. Težava je v tem, da se pri to-plotni obdelavi zvara rabi odžarilna napra-va, katere v Jugoslaviji ne posedujemo, in jo bomo morali verjetno uvoziti iz Poljske.

Glede na plan oziroma na dokončna dela bo tlačni preizkus konec avgusta oziroma v začetku septembra.

Turboagregat bo gotov predvidoma do konca avgusta. Bistvenih značilnosti v le-tošnjem remontu na turboagregatu ni bilo. Remont izvajajo delavci Jugoturbine in TET, super kontrolo pa strokovnjak iz Polj-

ske, ki vsako leto sodeluje pri remontu.

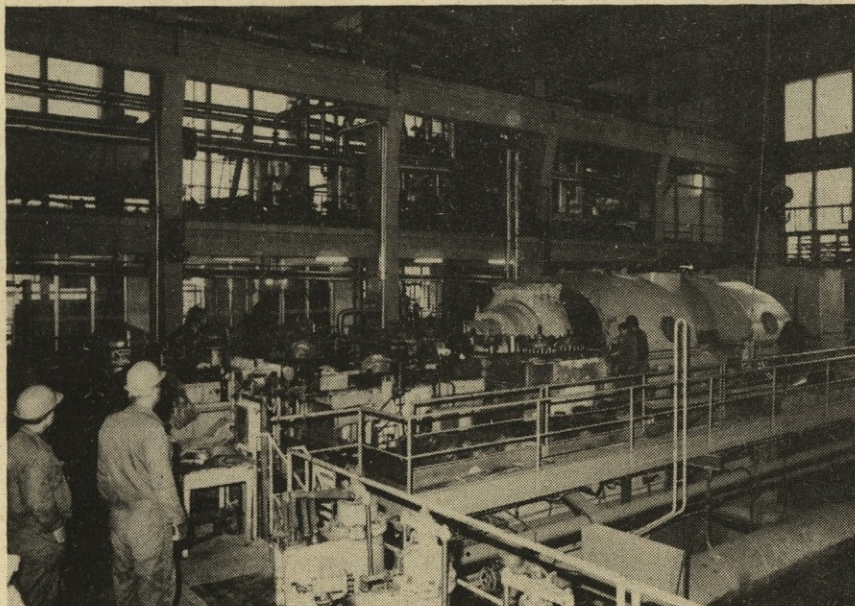
Na pomožnih napravah turboagregata se remont prav tako odvija po planu. Remont izvajajo samo naši delavci. Dela bodo končana do konca avgusta.

Med obratovanjem smo imeli precej težav s hlajenjem pare, zato smo več pozornosti posvetili hladilnemu sistemu (hladilnim črpalkam) in pa samemu kondenzatorju. Hladilna črpalka št. 2 po meritvah inštituta izkazuje zadovoljive rezultate, hladilna čr-palka št. 1 pa bo končana do konca mese-ca. Ravno tako pa sedaj z Womo črpalko či-stijo začepjene cevi v kondenzatorju.

Razveseljivo je tudi dejstvo, da je skupi-na za remont na hladilnem sistemu izvedla izboljšavo na pogonih zapornih naprav. Pa tudi drugače imajo delavci mnogo idej, sa-mo pot do realizacije je največkrat trnova.

Napajalni črpalke bosta generalno ob-novljeni, ker sta bili tudi precej obrabljeni. Napajalna črpalka št. 2 je končana, pri na-pajalni črpalki št. 1 pa je električni motor v popravilu, ker nam je pred remontom prego-rel. Vseeno bo napajalna črpalka št. 1 končana do konca avgusta.

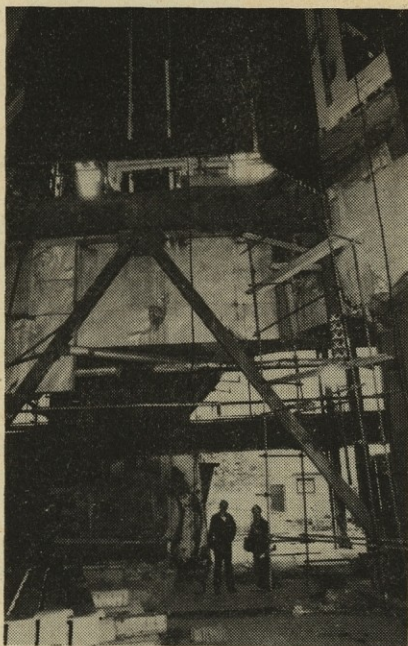
Kemična priprava vode je tudi že remonti-rana in že obratuje.

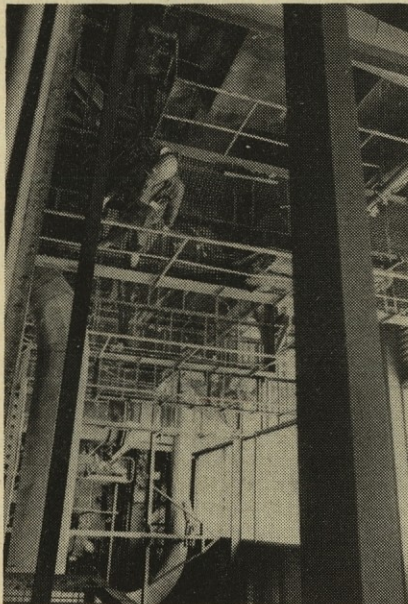
Remont turbine v TET II. (foto B. Klančar)

Graditelji individualnih hiš in adaptacij REK EK

Ustanovni zbor stanovanjske zadruga bo v sredo, 11.9.1985, ob osemnajsti uri v prostorih sejne sobe upravne zgradbe REK EK v Trbovljah. Pridite v čimvečjem številu in postanite ustanovitelji stanovanjske zadruga.

Pogled ob kotlu z višine 38 m v času remonta kotla v TET II. (foto: B. Klančar)

Remont kotla in kotelskih naprav v termoelektrarni Trbovlje II (foto: B. Klančar)

Transportni trakovi bodo končani do konca avgusta. Glede na glavno sezono dopustov je nekaj problemov z remontnimi skupinami, pa seveda tudi z realizacijo posameznih del. Vendar roki niso ogroženi. Dela na deponiji pepela so zaključena. Končana je ozelenitev celotne deponije, vključno s platojem deponije. Sedaj tudi večji veter ne bo več ogrožal s prašenjem naselij Prapretna in Pleskega, kar je brez dvoma velik ekološki uspeh.

Na deponiji premoga je trenutno 83.000 ton premoga. Zaradi odvoza premoga z deponije TET na deponijo TOL je situacija na naši deponiji ugodna. Naša služba tudi redno kontrolira temperaturo premogove plasti. Rezultati nam bodo služili za oceno, kdaj se bo premog vžgal, da bomo pravočasno odpravili žarišče. Trenutno problemov s samovžigi nimamo, kar je seveda zasluga tudi načina deponiranja premoga.

Sanacija posledic zdrsa premoga še ni povsem realizirana. Nameščena še niso vsa vrata za trak, transportni trak št. 21 še ni saniran.

Dela se torej odvijajo po planu. Čeprav so na nekaterih področjih težave, predvsem z materialom, mislim, da težave niso take narave, da bi lahko ogrozile dokončanje remonta v roku.

Že sedaj je treba dati veliko priznanje predvsem izvajalcu popravila uparjalnika HM Maribor, ki dokazuje, da je odličen izvajalec. Prav tako pa seveda vsemu operativ-

nemu osebju TET, ki neposredno vodi popravilo, ki se izredno angažira, da sproti rešuje nastale probleme, ki včasih niso majhni, in skrbi, da se dela odvijajo po planu. Veliko se zanimajo za potek remonta tudi zunanji sodelavci. Tako sta si ga ogledala tudi generalna direktorja SOZD REK EK in SOZD EGS.

Leopold Jamšek

Proizvodnja v rudniku Senovo v prvem polletju in prizadevanja za drugo polletje

Že kar na začetku moramo poudariti, da delavci rudnika Senovo nismo povsem zadovoljni z doseženimi proizvodnimi rezultati v prvi polovici letošnjega leta. Kljub velikim naporom in velikim deležem dela ob dela prostih dneh nismo uspeli doseči planiranih količinskih rezultatov za omenjeno obdobje.

Za leto 1985 smo si zastavili kot temeljno nalogo izkop premoga v višini 450 ton dnevno, kar pomeni, da bi v prvem polletju morali nakopati 59.850 ton separiranega premoga, nakopali pa smo ga le 58.293 ton, kar je le 97,4 % od planirane proizvodnje oziroma za 2,6 % manj; kot smo načrtovali. V lanskem enakem obdobju je bilo nakopanega 60.823 ton separiranega premoga, kar pomeni, da je bila proizvodnja v lanskem prvem polletju za 4,2 % višja od letošnje.

Po posameznih mesecih je bilo doseganje plana zelo različno. V januarju nismo dosegli planirane proizvodnje, medtem ko smo v februarju in marcu preseglji plan in trimesečje zaključili z doseženimi količinskimi rezultati.

Glede na to, da so nas v prvem trimesečju spremljale pri proizvodnji velike objektivne težave (hud mraz in posledica tega delna ustavitve proizvodnje), pa smo v njem vendarle dosegli planirano proizvodnjo, moramo iskati vzroke za nedoseganje količinske proizvodnje v vseh naslednjih mesecih tudi v subjektivnih razlogih, predvsem bi na tem mestu omenili slabo motiviranost delavcev za delo, slabo izrabo delovnega časa in neodgovorno obnašanje posameznih delavcev do svojih delovnih nalog.

Na drugi strani pa je bilo v drugem trimesečju opravljenih manj "naddelavnikov" kot v prvem — tako da lahko dobre količinske rezultate v prvem trimesečju pripišemo tudi delu ob prostih sobotah in nedeljah.

V celoletnem polletju je bilo opravljenih kar 2007 "naddelavnikov" (za 174

več kot lani) in proizvedeno 4.098 ton (586 ton premoga več kot v lanskem enakem obdobju).

Če delo ne bi potekalo ob prostih sobotah in nedeljah, bi bil plan dosežen le 90,5%. To dejstvo nas opozarja, da so prisotne pri pridobivanju premoga v našem premogovniku tudi objektivne težave (daljšanje transportnih poti, manjši izplen in podobno), na katere ne moremo bistveno vplivati, ker so pogojene z naravnimi danostmi. Lahko pa vplivamo in moramo vplivati na odpravo tistih slabosti, ki so rezultat našega dela, kar se bo odrazilo v večjem oziroma boljšem poslovnem rezultatu ter v boljšem in trdnejšem položaju našega rudnika v celotnem gospodarskem sistemu ter osnovo za naš boljši danes in jutri.

STALEŽ

Ob koncu polletja je bilo v naši organizaciji zaposlenih skupno 480 delavcev, to je osem delavcev več kot konec lanskega leta in za enaindvajset delavcev manj, kot smo planirali.

Zlasti je opazen ta primanjkljaj v DE jama, kjer je od planiranih 271 delavcev dejansko zaposlenih (konec junija) le 255; prav tako je občuten primanjkljaj v DE elektrostrojna dejavnost, kjer primanjkuje napram planiranemu številu šest delavcev; v ostalih delovnih enotah pa število delavcev približno ustreza. Bolj kot številčna zasedba del in nalog moti oziroma negativno vpliva na uspešnost poslovanja kvaliteta oziroma kvalifikacijska struktura zaposlenih, ki v večjih primerih ni ustrezna.

Ta problem bomo skušali rešiti s primerno štipendijsko politiko, z uvedbo novega oddelka rudarske usmeritve v Krškem šolskem centru ter z internim izobraževanjem ob delu — s tečajji za usposobitev pomožnih kopačev in kopačev, saj še vedno obstaja vrzel pri številu kvalificiranih rudarjev zaradi pospešenega odhoda v pokoj ob priznanju povečanih stopenj benefikacij.

INVESTICIJSKA DEJAVNOST

V prvem polletju se je nadaljevalo z izvajanjem Investicijskega programa "Odpiranje zalog premoga med k 102 in k 52-II. faza". Ob koncu aprila je postal operativen aneks št. 1 k osnovnemu IP, tako da se je izboljšala razpoložljivost finančnih sredstev, vendar pa bo financiranje zaradi velikega in nepredvidenega naraščanja cen kmalu ogroženo, zato bo potrebno pristopiti k izdelavi naslednjega aneksa.

Izvajanje rudarsko gradbenih del se je po obsegu sicer izboljšalo, vendar pa kvaliteta in natančnost izdelave še vedno zastajata — kar povzroča dodatne stroške in dodatni časovni zamik.

V drugem trimesečju se je močno poslabšalo stanje na koti 52 glede odstranjevanja mulja in črpanja vode, vendar se to stanje že sanira. Tudi problematika opreme se ni bistveno izboljšala; še vedno ostaja problem prevzemanja, skladiščenja in vodenja evidence za opremo in material za investicije. Prav tako se kaže problem odsotnosti strojne zastopanosti v ekipi za spremljanje izvajanja investicij.

Istočasno z investicijsko dejavnostjo se izvajajo tudi strukturne geološke raziskave ozemlja med Kališovcem in Lasičem ter raziskave z vrtnjem na področju nahajališča lignita v Globokem.

FINANČNI REZULTAT

V naši panogi je politika cen bolj kot v drugih panogah pomemben sooblikovalec finančnih rezultatov.

Celotni prihodek je namreč zmnožek prodanih količin in doseženih cen. Proizvedene in hkrati prodane količine premoga ustrezajo oziroma so v skladu s planiranimi, temu pa ne sledijo finančni rezultati, in to prav zaradi vpliva cen.

V začetku leta so bile sicer sprejete neke splošne družbene usmeritve, ki so govorile o tem, da bodo v letošnjem letu cene energetskih virov naraščale bistveno hitreje kot pa cene ostalih izdelkov; po zaključenem polletju pa ugotavljamo, da smo pri prodaji energetskega premoga dosegli le 76,9 % že sprejete cene po ovrednoteni elektroenergetski bilanci za leto 1985 — to je namesto 605,74 din za GJ le 465,81 din za GJ, medtem ko so cene določenih porabnih materialov in delovnih sredstev porasle za 100 %.

Tudi cene za komercialni premog se neustrezno in nepravočasno zvišujejo. Kljub temu, da so navidezno dovolj visoke, pa v primerjavi z rastjo drugih surovin in izdelkov ta zvišanja ne pomenijo niti toliko, da bi lahko normalno obnavljali enostavno reprodukcijo.

Naj poudarimo, da tolikšnega razkoračka med planiranimi cenami in dejansko doseženimi cenami doslej še ni bilo.

V prvem polletju smo zaradi zgoraj navedenih razlogov dosegli le 39,9 % od planiranega celotnega prihodka za letošnje leto. Takšen izpad celokupnega prihodka ima vpliv tudi na doseganje planiranega dohodka — namesto polovice planiranega smo dosegli le 37,7 % od celotnega planiranega dohodka, s tem da so bila tudi porabljena sredstva manjša od planiranih za to obdobje.

Davki in prispevki so se gibali v mejah planiranih, prav tako tudi masa izplačanih OD, medtem ko so se pri doseženem ČD pokazali negativni vplivi izpada CP oziroma dohodka. Doseženi ČD v tem razdobju predstavlja le 34,5 % od celotnega planiranega ČD za leto 1985, kar je premalo, da bi lahko poslovanje v tem polletju zaključili pozitivno oziroma brez izgube. Z ustvarjenim ČD nismo uspeli pokriti niti že razporejenih in izplačanih sredstev za OD, kaj šele oblikovati kakršenkoli sklad. Da bi pokrili v celoti že razporejena sredstva za OD in formirali sklade, tako kot smo planirali, bi moral biti ustvarjeni ČD večji kar za 75,338.377 din.

Vendar pa so kakršnikoli boljši finančni rezultati ob takšni cenovni politiki in takšni udeležbi in skupnem prihodku gotovo onemogočeni.

Omejeni izdatki:

Po družbenem dogovoru so omejena izplačila nekaterih izdatkov, kot so reprezentanca, dnevnice, kilometrine, prevozniki stroški, stroški za reklamo in izplačila po pogodbah o delu. Ta izplačila v rudniku pomenijo le neznatno vsoto in tudi določila družbenega dogovora nam bi dovolje-

vala večjo porabo (zlasti v zvezi s pogodbenim delom).

PRIZADEVANJA ZA DRUGO POLLETJE

Naloge za drugo polovico leta nam že kar sama po sebi nalaga situacija, v kateri smo se znašli. Najpomembnejša je vsekar ta, da moramo za vsako ceno nadoknaditi izpad proizvodnje v prvi polovici leta. V ta namen smo že sprejeli določene ukrepe. Ob analizi takšnega stanja so družbenopolitične organizacije in samoupravni organi pozvali vse zaposlene, da pomagajo z delom v proizvodnji.

Akcija je uspela, načrtujemo pa se več takšnih akcij, ki bi delno vendarle pomagale pri dvigu količinske proizvodnje. Temeljito bomo tudi preanalizirali organizacijo dela po posameznih delovnih enotah in skušali najti rezerve. Nabavo repromateriala že tako ali tako sproti spremljamo in nabavljamo dejansko le tisto, kar je nujno potrebno za nemoteno proizvodnjo. Redno spremljamo izostanke z dela, zato so rezultati že vidni. Še bi lahko naštevali ukrepe, pa naj bo dovolj. Ob koncu naj poudarimo še to, da finančno poslovanje sploh ne bi bilo kritično, če bi dosegli vsaj kolikor toliko normalno udeležbo v skupnem prihodku. Tu pa smo nemočni in pričakujemo tako od DO RRPS kot od SOZD REK EK še veliko večje angažiranje in pomoč.

Zoran ŠOLN

Izpolnjevanje delovnega načrta od 1. 1. do 14. 8. 1985

1. PROIZVODNJA PREMOMA (ton)

Rudnik	načrt ton	doseženo ton	Razlika do plana (ton)	%
Hrastnik	151.563	116.562	- 35.001	76,9
Ojstro	120.670	167.246	+ 46.576	138,6
RRP Hrastnik	272.233	283.808	+ 11.575	104,3
RRPT + RŠC	329.240	382.349	+ 53.109	116,1
RRPZ	147.210	180.374	+ 33.164	122,5
Lakonca	116.877	62.648	- 54.229	53,6
S K U P A J	865.560	909.179	+ 43.619	105,0
RRP Senovo	70.072	71.821	+ 1.749	102,5
RRP Kanižarica	73.260	77.462	+ 4.202	105,7
RRP Laško	27.430	15.870	- 11.560	57,9
R R P S	1,036.322	1,074.332	+ 38.010	103,4

2. PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE (Mwh)

TOZD	načrt	doseženo	%
— PEE—PP	12.000	12.610	105,1
— PEE—N	255.000	296.803	116,4
— KE	—	18	—
DO TET	267.000	309.431	115,9

3. PROIZVODNJA OSTALIH PROIZVODOV

TOZD	letni načrt	doseženo	%
DE			
GRAMAT			
— opekarna (enot)	6.500.000	1.600.322	24,6
— kamnolom (m ³)	50.000	23.859	47,7
Avtoprevoz "Zasavje" (t/km)	—	5.196.938	—
RRPZ			
— kamnolom (m ³)	91.000	56.197	61,8
RRPH			
— toplarna (Mwh)	30.000	18.840	62,8

Erika KAVČIČ

Investicijska dela v rudnikih rjavega premoga Slovenije v prvem polletju 1985

Področje Hrastnika

Po investicijskem programu „Odpiranje novih predelov slojišč na področju Hrastnika in Trbovelj“ so bila izvršena naslednja dela na objektih in nabavljena oprema.

TOZD RRP Hrastnik — jama Hrastnik

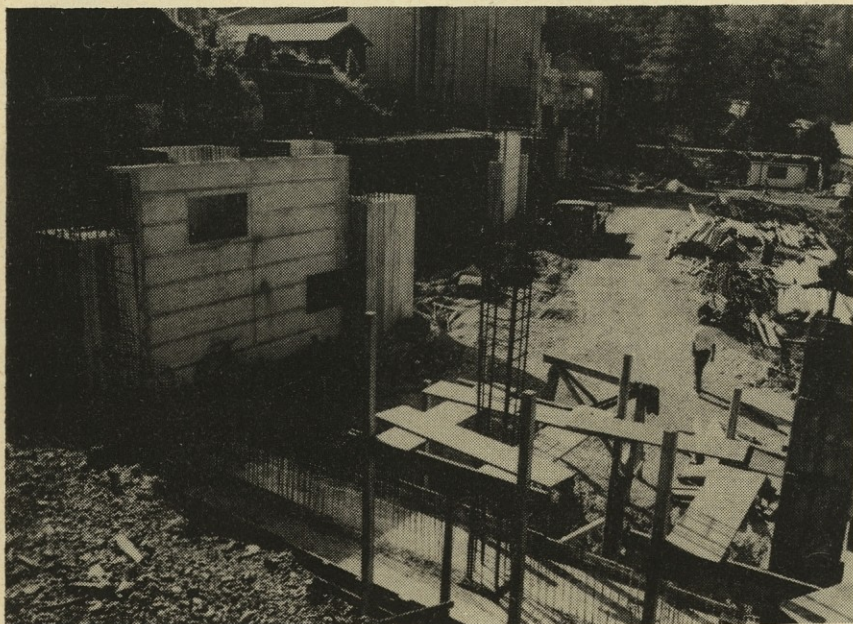
— raziskovalno odpiralni vpadnik TV-85/0 izdelano je bilo 53,30 m vpadnika v ločnem podporju,

— glavni zračilno oskrbovalni vpadnik GZV-252/85 med 7. in zveznim obzorjem, izdelano je bilo 87,5 m vpadnika (izkop v TH),

— raziskovalno odpiralna proga na koti 48 — sever, izdelano je bilo 24,5 m proge v TH podporju,

— presipni jašek s kote 48 na koto 88, izdelano je bilo 32,0 m jaška v TH podporju,

— presipni jašek s kote 85 na koto 138

Gradbišče novih delavnic na rudniku Hrastnik na mestu požara iz novembra 1984 (foto: B. Klančar)

Kotno polje, izdelano je bilo 27,5 m jaška v betonski izvedbi,

— oskrbovalno zračilni prekop OZP-4040 na 7. obzorju, izdelano je bilo 120 m prekopa na TH podporju.

TOZD RRP Hrastnik — jama Ojstro

— zračilni nadkop s 5. na zvezno obzorje, obzidano je bilo 59,25 m profila nadkopa,

— priključna proga na zveznem obzorju k zračilnemu nadkopu med 5. in zveznim obzorjem, izdelano je bilo 40,0 m izkopa v TH podporju,

— transportni vpadnik s kote 120 na koto 20, dela v vpadniku so prekinjena. Na dolžini 265 m se je iz predvrtine pojavila voda z nadpritiskom in glinastim muljem. Predvideva se, da je stanje vpadnika v območju kontaktne zone apnenec — dolomit. Za nadaljevanje izdelave vpadnika se bodo predhodno izvedla raziskovalno drenažna dela po potrjenem rudarskem projektu.

Elektrostrojna oprema:

— 1 kos lahki odkopni transporter LOT-22,

— dobava 50 sekcij jeklenega dela SHP Podporja Becorit,

— gumi transporter L = 250 m, B = 800 mm, Q = 250 t/h,

— izdelava in dobava tlačnega cevovoda 0 244 mm. dolžine 600 m,

— uvoženo 34 sekcij hidravlike za SHP Becorit.

Zaradi pomanjkanja sredstev na pozicijah drugih pogodb ni bilo sklenjenih.

Na pozicijo: elementarne nesreče-požar obstoječih delavnic.

V tem obdobju so v hali za popravila SHP podporja izvedli dela:

— instalacija za toplovodno ogrevanje vključno s toplovodno postajo,

— elektro instalacija s priključki.

Porabljena sredstva po investicijskem programu v I. polletju 1985 po vrstah del: (vključno z izvršenimi deli v juniju)

— rudarsko gradbena dela	85.744.000 din
— domača oprema	24.597.000 din
— uvozna oprema	14.690.000 din
— ostalo	4.097.000 din
SKUPAJ	129.128.000 din

Področje Trbovelj

Po investicijskem programu „Odpiranje novih predelov slojišč na področju Hrastnika in Trbovelj“ so bila izvršena dela na objektih in nabavljena oprema:

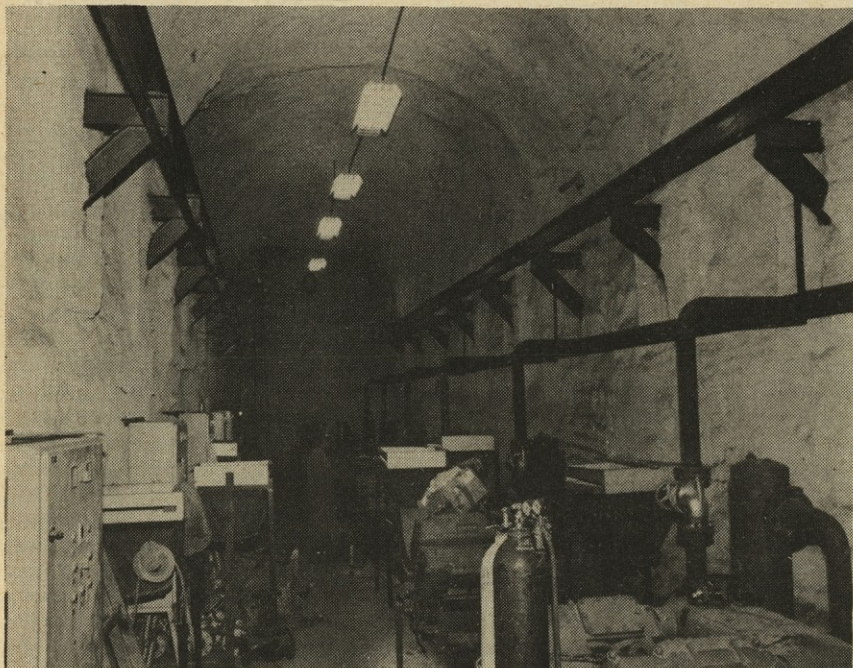
TOZD RRP Trbovelje

— nadkop med koto 227/315 v Frančiška polju, izdelan je bil izkop 187 m nadkopa — permanizirano 86,6 m nadkopa,

— transportna zveza Frančiška — Separacija Trbovelje, izdelan je bil izkop 157,8 m proge v dolomitu — permanizirano 74,9 m profila proge,

— razširitev v dvotir transportne zveze Frančiška—Separacija Trbovelje, izdelan je bil izkop razširitve 72 m in permanizirano 24 m profila proge,

— jašek napenjalne postaje za GT transportne zveze Frančiška—Separacija Trbovelje, izdelan je bil izkop jaška 14 m v drobem dolomitu in permanizirano 14 m ja-

V jami rudnika Trbovlje grade že nekaj časa novo kompresorsko postajo v Save obzorju. Posnetek je iz srede maja letos. (foto: B. Klančar)

ška,

— vpadnik med koto 227/239 povezuje Savski horizont—transportna zveza, izkop v porušenem dolomitu 15 m.

Elektrostrojna oprema:

— dobavljen prenosni drobilec E 80 Venenje. Drugih pogodb zaradi pomanjkanja sredstev na pozicijah ni bilo sklenjenih.

Porabljena sredstva po IP v I. polletju 1985 po vrstah del (vključno z izvršenimi deli v juniju)

— rudarsko gradbena dela	60.296.000 din
— domača oprema	5.865.000 din
— ostalo	15.000 din
SKUPAJ	66.176.000 din

Separacija premoga Trbovlje

Izvajali so zaključna dela na prenosnici in tirni progi prenosnice za nakladanje 4-osnih vagonov.

Od elektrostrojne opreme je bila v celoti izdobljena prenosnica vagonov nosilnosti 4 tone.

Porabljena sredstva po IP v I. polletju 1985 po vrstah del:

— domača oprema	
z montažo	11.491.000 din
— ostalo	2.000 din
SKUPAJ	11.493.000 din

Družbeni standard — področje Hrastnika in Trbovelj

— v Hrastniku stanovanjski blok Birtič bo vseljivih 55 stanovanj

— v Trbovljah stanovanjski blok na Trgu revolucije bo vseljivih 56 stanovanj.

Porabljena sredstva v I. polletju 1985:

— plačilo situacij za stanovanja	106.754.000 din
----------------------------------	-----------------

Področje Zagorja

Po investicijskem programu „Odpiranje jame Kotredež med 6. in 9. obzorjem“ so bila izvršena dela na objektih in nabavljena oprema:

TOZD RRP Kotredež

— prekop P-80-J, zapermanizirano je bilo 60 m profila prekopa,

— vodni zbiralnik črpališča, izdelano je bilo 48 m zbiralnika v izkopu in zapermanizirano 27,5 m profila zbiralnika,

— razdelilna transformatorska postaja (RTP) na 8. obzorju, izdelano je bilo še preostalih 10 m v izkopu in zapermanizirano 22,5 m profila RTP,

— dostopni vpadnik k vodnim zbiralnikom, zapermanizirano je bilo 13 m profila vpadnika,

— cevni nadkop 2,80 m v črpališču, zapermanizirano je bilo 7 m profila nadkopa,

— pomožno črpališče na 8. obzorju, izdelano je bilo 30 m objekta v izkopu in 16 m hale črpališča v ločnem podporju izkopni profil 27 m² ter izkop in permanizacija dveh sesalnih jaškov, dolžine 10 m,

— transportni hodnik TH-83/1-J, izdelano je bilo 114 m hodnika v TH podporju,

— križišče na 7. obzorju, zapermanizirano je bilo 14,5 m profila križišča.

Elektrostrojna oprema:

Od strojne opreme je bilo dobavljenih: 40 sekcij SHP podporja Bennes Marrel, 1 kos pridobivalni odkopni stroj Eickhoff.

Porabljena sredstva po IP v I. polletju 1985 po vrstah del: (vključno izvršena dela v juniju)

— rudarsko gradbena dela	126.389.000 din
— zunanja gradbena dela	
— domača oprema	123.880.000 din
— uvozna oprema	180.155.000 din
— ostalo	4.425.000 din
SKUPAJ	434.849.000 din

Sanacija vdora vode in mulja v jami Kotredež

Po programu sanacije so izvajali sanacijska dela v:

— hodniku H-74-4/J
— odkopu H-74-4/V
— odkopu H-74-4/J

Sanacijska dela na navedenih objektih so bila izvršena v taki meri, da je bilo možno v polju 4 in 5 pričeti s proizvodnjo premoga.

Sanacijska dela na 8. obzorju, tj. raziskovalno drenažno vrtnanje za odvodnjevanje masiva, se bodo pričela izvajati s kasnitvijo šele v III. kvartalu. Vzrok temu je, da pomožno črpališče na 8. obzorju ni pripravljeno oziroma v celoti opremljeno zaradi nedobavljenih oziroma zavlačujoče dobave transformatorskih postaj proizvajalca Rade Končar.

Elektrostrojna oprema:

Od elektro opreme je bilo izdobljeno:

transformatorji za razsvetljavo — 3 kosi.

Porabljena sredstva po programu za I. polletje 1985 po vrstah del:

— rudarsko gradbena dela	9.092.000 din
— domača oprema	14.805.000 din
— ostalo	16.000 din
SKUPAJ	23.913.000 din

Odpiranje zalog premoga med koto 102 in 52 — II. faza RRP Senovo, aneks 1

V prvem polletju 1985 so izvajali investicijska dela na naslednjih objektih:

— črpališče na koti 52 — izvršeno 649 m³ izkopa, vgrajeno — 28 m³ betona,

— betoniranje kanala na koti 52, dolžina 165 m,

— betoniranje RTP na koti 52, vgrajeno 13,5 m² betona,

— končano betoniranje na koti 272 (RTP), vgrajeno 10 m² betona,

— izkop sipke 1. s kote 52 na koto 102, izdelano 62 m sipke,

— izkop etažnih prečnikov iz sipke 1, izvršeno 870 m³ izkopa.

Elektrostrojna oprema

— gumi transporter GT-5, L = 170,

B = 800 mm,

— izdoba presipne opreme za gumi transporter,

— jamski kabli EPN-53, 1238 m,

— elektro oprema za RTP na koti 52,

— kabli EPN-53, 320 m,

— montiran gumi trak GT-4, dolžine 167 m,

— montirana monorail žičnica v dolžini 43 m.

Ostala opravljena dela:

— pridobljeno uporabno dovoljenje za rekonstruirano VN omrežje Rudnika Senovo,

— pripravljena je bila dodatna dokumentacija za sprejemanje aneksa št. 1 k Investicijskemu programu,

— pripravljena dokumentacija za republiško komisijo za oceno investicij v SRS,

— sklenjeno več pogodb za izvajanje del in nabavo opreme ter nanj pridobljena soglasja in garancije.

Porabljena sredstva v I. polletju 1985 po vrstah del:

— rudarsko-gradbena dela	47.934.000 din
— domača oprema	33.801.000 din
— uvozna oprema	—
— ostalo	48.000 din
SKUPAJ	81.783.000 din

Izvedba rudarskih raziskav in odpiranje v Južnem polju RRP Kanižarica

V prvem polletju 1985 so dela opravljali na naslednjih objektih.

Stanje raziskovalnih del v predelu vodonosne prelomnice ni bistvenih sprememb, dela se nadaljujejo.

Dela izvajajo na pomožnem črpališču, in sicer:

- vodozbirna proga na koti 145,
- vodozbirna proga na koti 138,
- vsedalnik za mulj na koti 138/143,
- vsedalnik za mulj na koti 138/142,
- vsedalnik za mulj na koti 135/138,
- sesalni jašek iz vodozbirne proge,
- dostopni vpadnik,
- zvezna proga med Južnim poljem in pomožnim črpališčem,
- komora črpališča.

Zunanja gradbena dela
— dela na rekonstrukciji RTP.

Elektrostrojna oprema

- nabavljeni dizel agregat,
- visokonapetostni kabel 5170 m,
- nabavljeni transformator.

Porabljena sredstva po virih

— energetska sredstva	17.559.000 din
— naftni dinar	22.408.000 din
SKUPAJ	39.967.000 din

Porabljena sredstva po vrstah del:

— rudarsko gradbena dela	5.727.000 din
— zunanja gradbena dela	17.114.000 din
— domača oprema	17.116.000 din
— ostalo	10.000 din
SKUPAJ	39.967.000 din

Odpiranje premogovnih slojišč v poljih Tomaz, Jožefa, Klara med koto 255 in Liša poljem pod koto 225 RRP Laško

V prvem polletju 1985 so izvajali dela na naslednjih objektih:

- prečna proga s križiščem na koti 364, dolžine 15 m,
- strmi nadkop med koto 330/365, dolžine 91 m,
- prečna proga v portirju kote 263, dolžine 80 m,
- dostavne in odvozne proge v krovlini kota 263, dolžine 40 m,
- definitivni tir v progi na koti 263, dolži-

ne 140 m,

- etažne odpiralne proge na koti 277, dolžine 46 m.

Elektrostrojna oprema

- nabava stikal TSL-3,
- sklenjena pogodba za nabavo 6 čr-palk Flygt.

Porabljena sredstva po virih

— energetska sredstva	1.823.000 din
— naftni dinar	39.195.000 din
SKUPAJ	41.018.000 din

Problematika

Pri izvajanju investicijskih del v letu 1985 je problematično financiranje vlaganj po programu „Odpiranje novih predelov slojišč na področju Hrastnika in Trbovelj“ predvsem zaradi zamika pri sprejetju in potrditvi aneksa k programu. To pomeni, da ni možno izvajati predvidenih vlaganj zaradi pomanjkanja sredstev, ker je osnovni program že v celoti izčrpan.

Sredstva po aneksu 1 bodo predvidoma operativna v začetku osmega meseca 1985 in bodo omogočila pospešeno vlaganje oziroma izgradnjo investicijskih objektov ter nabavo predvidene opreme. Zaradi zamika obstaja bojazen, da v letošnjem letu ne bodo realizirana predvidena vlaganja.

Zelo problematično je tudi financiranje nakupa s programom za družbeni standard predvidenih stanovanj.

Kljub temu, da je ankes k programu, na osnovi katerega bi bilo možno do leta 1987 realizirati nakup 468 stanovanj, narejen in potrjen, pa se je zataknilo pri zagotovitvi ustreznih virov. Energetskih sredstev na osnovi tolmačenja SDK Slovenije ni možno uporabljati za financiranje nakupa stanovanj.

Zaradi navedenega v letu 1985 nismo mogli pokriti oziroma sfinancirati podražitev stanovanj, ki so že v gradnji, poleg tega ni bilo možno skleniti pogodb za nova stanovanja. V zvezi z navedeno problematiko potekajo intenzivni pogovori na vseh ustreznih nivojih in upamo, da bodo prinesli ustrezne rešitve.

Dušan Avbelj

Smeri razvoja REK EK v obdobju 1986—1990

Po osnutku dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije ter osnutka SaS o temeljih plana Posebne samoupravne interesne skupnosti za elektrogospodarstvo in premogovništvo SRS za obdobje 1981—1990 in kontinuiteto do leta 1995 so predvidena sredstva za investicijske naložbe po prvi prioriteti skupaj 127 mlrd. din (po cenah — sredina 1984).

Za pokrivanje predvidene povečane porabe električne energije in premoga v srednjeročnem obdobju 1991—1995 so potrebna v obdobju 1986—1990 dodatna vlaganja v znesku 90 mlrd. din za izgradnjo elektroenergetskih objektov in premogovnikov.

V okviru investicijskih vlaganj po I. prioriteti je predvidenih v srednjeročnem obdobju 1986—1990 za objekte primarne energije 34,6 mlrd. din, od tega v premogovnike

RRPS za investicije in raziskave po I. prioriteti — 15.337 mio din.

Skupno so potrebna sredstva za objekte primarne energije sozd REK EK do RRPS za I. in II. prioriteto:

Izostanek sredstev za objekte II. prioritete bi povzročil v RRPS:

- upočasnitev raziskovalno odpiralnih del ter kompleksnega odpiranja rudnika lignita Globoko in pričetek odkopavanja v letu 1993 namesto predvidenega pričetka rednega odkopavanja v letu 1988,
- prolongacija pričetka odkopavanja v jami Dol — rudnik Hrastnik za obdobje po letu 1995,
- upočasnitev odpiranja jame Kotredež — zahod in pričetek odkopavanja v letu 1994 namesto v letu 1991,

- upočasnitev II. faze modernizacije transporta v Jami Trbovlje, ki obsega uvedbo kontinuiranega transporta z vseh polj do Separacije iz obdobja 1986—1990 na obdobje 1991—1995,

- upočasnitev modernizacije transporta v jami Hrastnik in Ojstro, ki obsega nadomestitev 1100-litrskih vozičkov s 3000-litrskimi vozički in izgradnjo oskrbovalnega jaška Hrastnik do kote 0 za eksploatacijo do leta 2000 oziroma do kote — 200 za odpiranje zalog premoga med kotama 0 in -200, ki se jih bo odkopavalo od leta 2000 dalje,
- prolongacijo izgradnje stanovanjskega fonda za dodatne delavce, potrebne za povečanje proizvodnje v RRPS in nadomeščanje delavcev, ki zaradi sprememb stopenj benefikacije predčasno odhajajo v pokoj na obdobje 1991—1995 namesto predvidenih vlaganj v obdobje 1986—1990.

V primeru navedenega minimalnega obsega vlaganj po I. prioriteti ne bo možno zagotoviti v srednjeročnem obdobju 1986—1990 načrtovanega staleža rudarjev za planirano povečanje proizvodnje v obdobju 1991—1995. Tako v letu 1991 ne bo možno uvesti dela v 303 delovnih dneh v jamah Hrastnik in Ojstro, podoben problem pa bo nastopil že v letu 1986 tudi v rudniku Zagorje, kjer je že z letom 1986 predviden pričetek del obratovanja v 303 delovnih dneh v jami Kotredež. Prav tako bo zamaknitev investicijskih vlaganj v modernizacijo transporta onemogočila planirano povečanje proizvodnje, kakor tudi povečanje storilnosti pri dostavi materiala in moštva v jamah Hrastnik in Ojstro ter pri odvozu premoga v jami Trbovlje. Ob investicijskih vlaganjih po I. prioriteti predvidevamo v srednjeročnem obdobju 1986—1990 postopno naraščanje proizvodnje od 1.800.000 ton v letu 1984 do maksimalno 2.226.000 ton v letu 1990 ter stagnacijo obsega proizvodnje premoga v RRPS na tej višini po letu 1990, namesto predvidenih količin po osnutku plana RRPS za srednje in dolgoročno obdobje 1986—2000.

Za elektroenergetske objekte kontinuitete za pokrivanje porabe od leta 1991—1995 so predvidena sredstva po I. prioriteti 11 milijard din oziroma sledeči objekti: HE Muta, HE Brestanica, HE Bibina, HE Krško, HE M. Središče, HE Brežice, medtem ko so v II. prioriteti predvidena vlaganja v skupnem znesku 90,2 milijarde din za vlaganja v TE-TO Trbovlje III, TE-TO Maribor, TE Tuzla B I in rudnik, NE II, brez rudnika, TE Šoštanj V, TE-TO Dolsko, TE-TO Brestanica, rekonstrukcija elektrofiltrov TEŠ, rekonstrukcijo odpepeljevanja TEŠ, razkladanje tujih premogov TEŠ, Tovarno gorilnih elementov, Izobraževalni center za JE tehn, s tem, da je navedeno v obrazložitvi, da je bila TE-TO Trbovlje III izbrana za izgradnjo z optimizacijo že v juniju 1984.

Za ta objekt je, kot je znano, izdelan in odobren generalni investicijski program, ni pa zaprta finančna konstrukcija. Trenutno se izdeluje tenderska dokumentacija za razpis ter se dopolnjuje investicijsko-tehnična dokumentacija v poglavju, ki se nanaša na čiščenje dimnih plinov (SO₂ in N_x). Paralelno se izdeluje tudi primerjalna dokumentacija za lokacijo deponije na desnem bregu Save k že izdelani dokumentaciji in investicijskemu programu za deponi-

Skupina rudarjev pri izdelovanju nadprjsa na čelu s samohodnim hidravličnim podporjem, maja letos v jami tozd Rudnik Trbovlje (foto: B. Klančar)

cene sredina 1984, v mio din

Zap. št.	Objekti	Sredstva v obdobju 1986—1990		
		I. prioriteta	II. prioriteta	Skupaj
1.	Rudnik Hrastnik	6.253	2.547	8.800
2.	Rudnik Trbovlje	3.379	441	3.820
3.	Separacija Trbovlje	1.173	207	1.380
4.	Rudnik Zagorje	2.761	1.599	4.360
5.	Rudnik Senovo	520	50	570
6.	Rudnik Kanižarica	834	396	1.230
7.	Rudnik Laško	417	63	480
8.	Rudnik Globoko	—	1.490	1.490
9.	Raziskave:*			
	— obstoječi rudniki	—	3.002	3.002
	— Globoko, Krmelj, II. Bistrica	—	600	600
	— potencialna območja	—	50	50
	— nekonvencionalni viri	—	—	—
SKUPAJ:		15.337	10.445	25.782

* samo za obdobje 1986—1990

jo v Lakonci. Realni možni rok za dograditev TE-TO je po sedanji dokumentaciji leto 1993 ob pogoju, da se zagotovi sredstva za investicijska vlaganja po tako imenovani drugi prioriteti in se prične z deli v letu 1986.

Paralelno se izdeluje tudi primerjalna dokumentacija za lokacijo deponije na desnem bregu Save k že izdelani dokumentaciji in investicijskemu programu za deponijo v Lakonci.

Realni možni rok za dograditev TE-TO je po sedanji dokumentaciji med letu 1991 in 1993 ob pogoju da se zagotovi sredstva za investicijska vlaganja tudi po tako imenovani drugi prioriteti in se prične z deli v letu 1986.

Za TET bo potrebno od leta 1991—2000 ob polnem obratovanju TE-TO in delnem obratovanju PEE II., ob predpostavki realizacije naložbe v TE-TO do leta 1991, sledeče količine premoga

1986 — 1990	5 x 800.000
1991 —	1339.000
1992	1.320.000
1993	1.417.000
1994	1.400.000
1995 —	1.286.000
1996 — 2000	5 x 1.286.000

Ob istočasnih potrebah energetskega premoga v TOL po 600.000 do 700.000/leto od leta 1991—2000 iz Rudnikov rjavega premoga Slovenije bo zagotovljena oskrba navedenih dveh ključnih potrošnikov pri povprečni proizvodnji rjavega premoga v RRPS med leti 1991—2000 po 2.735.000 ton na leto in po 200.000 ton lignita/leto po osnutku dolgoročnega plana RRPS. To pa pomeni da je nujna realizacija investicijskih vlaganj po I. in II. prioriteti v obdobju 1986 — 1990.

Metod Malovrh

Problemi pri prodaji premoga v letu 1985

V letošnjem letu se pri prodaji premoga srečujemo z malce čudnim položajem, ker imamo nekaterih vrst premoga premalo, drugih pa občasno preveč.

Kot je bralcem verjetno znano, potrošnike delimo v glavnem na tri večje skupine, in sicer:

- široka potrošnja (trgovska mreža, gospodinjstva, ustanove, JLA),
- industrija
- elektrogospodarstvo (termoelektrarne).

Kupci iz skupine široke potrošnje uporabljajo sortimente kosi, kocke in oreh ter delno grah. Prijavljene potrebe za letošnje leto so bile za okoli 90 % višje, kot je bila planirana proizvodnja teh sortimentov. Dejansko povpraševanje pa je še dosti

večje iz sledečih vzrokov:

- izredno ostra zima je izpraznila zaloge pri potrošnikih,
- zaradi visokih cen kurilnega olja in plina želi velik del potrošnikov zopet kuriti s premogom,
- dobave premoga iz BiH znašajo le okoli 60 % pogodbenih količin
- pomanjkanje deviznih sredstev onemogoča uvoz kvalitetnih briketov.

Po prvih sedmih mesecih ugotavljamo, da je situacija še poslabšana, saj razen rudnikov Senovo in Zagorje nobeden ne dosega planiranih količin debelih vrst.

Industrijski potrošniki (katerih itak nimamo veliko) v glavnem uporabljajo sortimenta grah in zdrob. Planirane količine več ali manj dosegamo in pri izpolnjeva-

nju pogodbenih obveznosti ni posebnih problemov.

Pri dobavah premoga za energetiko pa situacija pred pričetkom leta ni bila videti nič kaj rožnata. Termoelektrarna Trbovlje je namreč v letošnjem letu planirala štirimesečni remont kotla OP 380 B, ljubljanska Toplarna pa šestmesečni remont razkladalnih naprav oziroma zamenjavo prekucnikov za manjše vagone, katerih je čedalje več v obtoku. Termoelektrarna Šoštanj pa, kot je znano, dosledno odklanja prevzem in uporabo rjavih premogov, razen razpoložljivih količin drobiža iz Premogovnika Laško. Ob istočasnem remontu v obeh termoelektričnih objektih (TET in TOL) bi bili prisiljeni zniževati proizvodnjo energetskih vrst ter v mesecih

junij — september celo deponirati okoli 90.000 ton kotlovsca. Tako bi nekako prebrodili kritično poletno obdobje, in to pod pogojem, da bi bila deponija TE Trbovlje pred pričetkom remonta skoraj prazna. Zaradi velikih zakasnitev pri preurejanju nakladišča na separaciji Trbovlje (vgraditev nove prenosnice za štiri osne vagone) pa ta želja ni bila uresničena, tako da je TE Trbovlje ob pričetku remonta imela na deponiji okoli 50.000

ton, do konca junija pa je zaloga narastla na 80.000 ton in je med enim izmed neurij resno ogrozila transportni koridor.

Na srečo je zaradi nastale situacije Toplarna Ljubljana odstopila od načrtovane rekonstrukcije prekucnikov. Tako že od začetka julija dalje praktično vso proizvodnjo energetskih vrst odpremljamo v Ljubljano. Poleg tega računamo, da bomo Toplarni Ljubljana odpremili tudi približno 40.000 ton premoga iz deponije TET,

s čimer bi si pripravili maneverski prostor za primer, če bi se remont TE Trbovlje podaljšal. Veliko pripravljenost za pomoč so pri tem pokazale tudi JŽ, katere so za prevoz premoga organizirale maršrutne vlake, s čimer je precej ublaženo pomanjkanje vagonov. Upamo, da bo tako ostalo do končanega remonta TET.

Marjan ULE

Zdrs energetskega premoga z deponije TET

Dne 12. junija 1985 je na dopoldanski izmeni ob 12.40 prišlo do nenadnega zdrsa deponiranega energetskega premoga z deponijskega prostora TET. Dogodek je trajal zelo kratek čas in ni bilo mogoče storiti kakršnihkoli ukrepov za preprečitev oziroma zmanjšanje nastale škode. Vdor je bil trenuten, drseči energetski premog je povzročil povečan pritisk na zadnjo steno koridorja, kjer so montirana vrata, skozi katera poteka s pomočjo skreperjev odvzem premoga z deponije. Gibajoči material je zasul gumitransporter št. 21, podrl prednjo steno koridorja z okni ter zasul industrijsko cesto separacija — TET, ki služi za dostavo mazuta, predvsem pa za gasilske posege ob požarih. Sreča v nesreči je bilo vsaj to, da gumitransporter št. 21, ni obratoval in so se štirje delavci, ki so čistili, pravočasno umaknili. Gibajoča gmota se je ustavila ob opornem zidu plinske elektrarne. Naslednjega dne so si skupno ogledali nastalo situacijo predstavniki separacije in TET. Dogovorili so se za urgentno čiščenje, ki ga je organizirala separacija s kamioni in nakladalcem TOZD Avtoprevoz Zasavje.

Odpeljali so triindvajset kamionov oziroma 358 ton nasutega premoga, ki je bil z vagoni odpremljen v TOL Ljubljana. Na ta način je bila dosežena prometna propustnost dostavne ceste.

Dne 14. junija so se sestali predstavniki DO RRPS in DO TET, kajti vprašljivo je bilo nadaljnje deponiranje, s tem pa tudi proizvodnja rudnikov Hrastnik in Trbovlje. Ponovno so si skupno ogledali poškodovani spodnji koridor. Po ogledu je strokovni sodelavec IBE Ljubljana izjavil, da je nadaljnje obremenjevanje koridorja nedopustno in je potrebna takojšnja sanacija in izvršitev ojačitve poškodovanega koridorja, kajti popokali so tudi vmesni nosilni stebri koridorja. Izvedeni so bili skupno dogovorjeni ukrepi za nadaljevanje procesa deponiranja, preusmerjena pa tudi pretežna večina premogovega prahu po železniških vagonih v TOL Ljubljana. TET je nadaljevala z odvozom materiala iz notranjosti koridorja 18. in nato 19. in 26. junija ter 15. in 19. junija. Da sanacija ni potekala kontinuirano, je vzrok v poslabšanju vremenskih prilik, kajti dež je dodatno navlažil premog, da ga niso mogli

transportirati. Dodatno je situacijo poslabšalo stalno pomanjkanje železniških vagonov, saj je separacija čakala na dostavo vagonov do 12. junija 71 ur in na odmik tovora 6 ur, kar je enako kot v celem mesecu maju 1985.

Istočasno so potekala gradbeno—montažna dela na poškodovanem koridorju. Vstavljene in zabetonirane so bile poševne podpore in 19. julija odstranjen preostali kotlovec iz koridorja.

Trenutno poteka ob GT-21 montaža dveh gumijastih transporterjev in nakladalne postaje za transport z deponije, ki bo s tem razbremenjena, sočasno pa bo rudnikom omogočena kontinuirana proizvodnja.

Močan naliv 21. junija je ponovno nanosil material v spodnji koridor, vendar škode ni povzročil.

Potrebno bo ponovno očistiti spodnji koridor in obnoviti gumijasti transporter GT-21 ter ga usposobiti za obratovanje. Gumijaste transporterje montirajo neprekinjeno, tudi med prazničnimi dnevi, tako da bo montaža predvidoma končana do 1. avgusta 1985.

Albin Hauptman

Delo in problematika jamomernic DO RRPS

O delu jamomercev se v našem glasilu redkeje bere, čeprav jih srečujemo vsak dan pri našem skupnem delu bodisi v jami ali na površini. V DO Rudniki rjavega premoga Slovenije imamo šest jamomernic, ki se nahajajo na posameznih področjih oziroma tozdih.

Naši jamomerci opravljajo vsa operativna jamomerska dela, pa tudi večino zahtevnih jamomerskih del, kamor štejemo preboje, daljše od 1000 m, grezenje (usmerjanje del pri izdelavi šahtov) in ugotavljanje rudarske škode (precizno merjenje premikov in posezkov površine, ki so nastali zaradi podzemnega rudarjenja). Le pri najzahtevnejših merjenjih jim zaradi pomanjkljive sodobne merske in računske opreme v jamomernicah priskočijo na pomoč specializirane jamomerske oziroma geodetske ekipe iz IBT, GIP Betona, Geološkega zavoda in s FNT —

Montanistike. Njihovo delo obsega še obdelavo rezultatov merjenj, ažuriranje jamskih kart, izdelavo operativnih kart in urejanje jamomerskega arhiva rudnika.

Jamomerci opravljajo svoje delo tudi na deloviščih Geološkega zavoda, v Rudarski gradbeni dejavnosti in v svojih jamah.

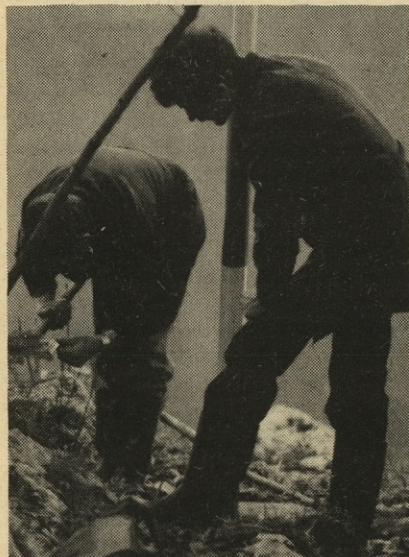
TOZD

	jamomerci					skupaj
	rudarski tehnik	geodetski tehnik	inženir geodezije	tehnični risarji	figuranti	
RRPH	5		1	1	5	12
RRPT	4			1	4	9
RRPZ	3			1	3	7
RRPS		2		1	1	3
RRPK	1				1	2
RRPL	1				1	2
RRPS	14	2	1	3	15	35

Kadrovska struktura po jamomernicah je razvidna iz naslednje tabele:

V prihodnjih letih bo potrebno zaradi upokojitve določenega števila jamomercev okrepiti jamomernice Zagorje, Senovo in Laško.

Jamomernice razpolagajo s sledečimi instrumenti:

Figuranta Leopold Uranič in Ivan Ravnjak pri postavljanju triangulacijskega signala (foto: I. Tomažič)

- 7 teodoliti za zahtevna jamomerska merjenja,
- 13 teodoliti za operativna merjenja,
- 3 nivelirji za zahtevna jamomerska merjenja in
- 12 nivelirji za operativna merjenja.

Ob suhoparnem naštevanju merskih instrumentov bi rad poudaril, da jih je 45% starejših od dvajset let in da bi lahko marsikateremu instrumentu našli mesto v zbirki našega rudarskega muzeja v Zagorju. Še slabše je stanje računske opreme naših jamomernic, kjer so štirje računalniki od skupno sedmih starejši od petnajst let. Nobeden od teh računalnikov ne ustreza sodobnim potrebam obdelave rezultatov merjenj. Jamomernici Senovo in Laško nimata računalnikov, zato morajo jamomerci vse izračune izvršiti ročno.

Takšno stanje bo zahtevalo v naslednjih letih pospešeno uvajanje sodobne

tipizirane merske in računske opreme v naše jamomernice. Brez elektronskega teodolita in elektro-optičnega daljinomera, ki omogočata jamomercu lažje delo, večji obseg dela in zagotavljata večjo točnost merjenj ter ustreznega računalniškega sistema, ki bo izvedel popolno računalniško obdelavo merjenj in podal rezultate v numerični obliki ali v obliki karte in hkrati rezultate merjenj arhiviral v datoteki, si jamomerci v prihodnosti težko predstavljamo opravljanje svojega dela.

Tudi uvajanje laserskih naprav za usmerjanje jamskih del na investicijskih delovih v jamah je ena od nalog, s katero želimo jamomerci racionalizirati svoje delo, izvajalcu pa zagotoviti neposredno in stalno kontrolo pri izdelavi hodnikov ali vpadnikov oziroma nadkopov.

Igor Tomažič

Spremembe v organiziranosti sektorja za obdelavo podatkov

V januarju leta 1984 je bil v vseh TOZD Elektrogospodarstva in premogovništva uspešno izveden referendum, s katerim so se delavci Elektrogospodarstva in premogovništva dogovorili za določene spremembe v organiziranosti posameznih SOZD ter ustanovitev DO Skupnega pomena. S tem je realiziran pomemben del aktivnosti pri reorganizaciji v slovenski energetiki, ki je poleg združitve TOZD in DO v SOZD Elektrogospodarstva in premogovništva predvidel ustanovitev DO Skupnega pomena za obdelavo informacij, inženiring, interno banko ter DS Skupnega pomena.

Pri tem gre za sporazum med tremi SOZD o medsebojnih odnosih, pravicah in odgovornostih glede teh organizacij skupnega pomena.

Naš namen je prikazati aktivnosti pri ustanavljanju DO Informatike in končno obliko organiziranosti te DO.

Izdelava informacij je naloga ključnega pomena vsake asociacije oziroma TOZD, ki te informacije uporablja za lastne odločitve na vseh nivojih, jih posreduje za potrebe DO in SOZD ter zunanjim organizacijam. Informacije, ki jih uporabljamo za vsakodnevno odločanje, vodenje in upravljanje, morajo biti ažurne, točne in pravčasne. Za obdelavo poslovnih informacij so si posamezne DO iskale različne načine od ustanavljanja lastnih računskih centrov do iskanja uslug v zunanjih računskih centrih. Tako so v energetiki delovali trije računski centri in sektor za AOP v SOZD REK EK, ki koristi kapacitete Zasavskega računskega centra. Razvoj posameznih računskih centrov je bil samostojen tako

Hardversko kot Softversko brez medsebojnega sodelovanja. To pomeni, da ima danes vsak center popolnoma različne programe za obdelavo enakih poslovnih podatkov. Rezultat tega so seveda različni podatki, ki so med sabo neprimerljivi. Obvladovanje informacij v energetiki, ki ima svoje TOZD praktično po vsej Sloveniji, postaja nemogoče in zahteva družbe po izgradnji enotnega računalniško podprtega informacijskega sistema je vse večja. Ker strokovnjakom znotraj Elektrogospodarstva in premogovništva ni uspelo doseči poenotenja pri izgradnji poslovnih informacijskih sistemov, je posredovala družba, ki je z zakonom o energetskem gospodarstvu in družbenim dogovorom omogočila realizacijo postavljenih ciljev.

Uspešno izveden referendum o spremembi organiziranosti v slovenski energetiki je začel z aktivnostmi za ustanovitev DO Skupnega pomena "INFORMATIKA", ki vključuje vse računske centre Elektrogospodarstva in premogovništva. DO Informatika je enovita delovna organizacija, razdeljena na pet organizacijskih enot s splošno in finančno službo. Organizacijske enote so:

1. Razvoj in sistemski projekti,
2. Elektronsko računski center Maribor,
3. Elektronsko računski center Ljubljana,
4. Elektronsko računski center Velenje,
5. Elektronsko računski center Trbovlje.

V ERC Trbovlje se vključijo vsi delavci in oprema za obdelavo podatkov s koriščenjem kapacitet v DO ZRC, s tem da se bistveno ne spremeni način dela.

Delovna skupina, ustanovljena iz strokovnjakov vseh treh SOZD, je izdelala vse akte, ki so potrebni za konstituiranje de-

lovne organizacije, in sicer:

- sporazum o ustanovitvi DO Informatika,
- samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev delovnih organizacij Elektrogospodarstva in premogovništva in delavcev delovnih organizacij Informatika;
- statut delovne organizacije,
- sporazum o združevanju dela delavcev DO Informatika.

Ob konstituiranju DO Informatika 1.6. 1985 sta v njo vključena ERC Ljubljana in TOZD ERC DEM Maribor, ki se je z referendumom izločil iz DO DEM.

DS AOP REK FLL in Sektor AOP v DS SS SOZD REK EK se po dogovoru vključita v DO Informatika 1.10.1985.

Po določilu samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev delovnih organizacij Elektrogospodarstva in premogovništva in delavcev DO Informatika se vse premožnje (oprema, osnovna sredstva ter predmeti dela) prenese v DO Informatika. Določila 57. člena omenjenega sporazuma tudi določajo, da se sredstva TOZD, združena v DO ZRC Trbovlje, prenesejo v DO Informatiko. Medsebojne pravice, obveznosti ter način in obseg poslovnega sodelovanja pa določijo v samoupravnem sporazumu.

Prehod obeh AOP oddelkov REK v DO Informatika ob zaključku tričetrtletne bilance je najprimernejši termin zaradi zaključka finančnega obdobja in skupne priprave planskih dokumentov za naslednje obdobje, kakor tudi sprejema pomembnih samoupravnih splošnih aktov v DO Informatika.

Alojz Bizjak

Osemdeset let jamskega reševalnega moštva premogovnika Trbovlje

Okrog leta 1900 so v zasavskih jamah nastale pri rudarjenju precejšnje spremembe. To se nanaša na samo odkopavanje, dvig proizvodnje in urejanje jam na splošno. Znano je, da mnoge stavke rudarjev niso bile samo odraz bednega življenja zaradi nizkih prejemkov, ampak včasih obenem tudi zaradi nemogočih delovnih pogojev v jamah.

V teh letih so odkopavali že bolj globoko v jamah in ne samo v bližini površine kot prej. To je terjalo višje znanje tehnike in seveda uvajanje nove tehnologije. Boljše vodenje jam je v teh letih omogočilo centralno vodenje tehničnega personala T.P.D., kakor tudi poseganje rudarskih oblastnih organov, ki so zahtevali varnejše delo.

V zasavskih jamah, kjer je premog v hribovitem predelu, so bila ležišča odprta z rovoškim načinom in v XIX. stoletju so se zadovoljevali s prirodno ventilacijo. S tem načinom zračenja se ni dalo ohlajevati jam, posebno če upoštevamo še to, da so bili skoraj vsi jamski objekti zgrajeni v premogu. To in pa delno slabo ročno zasipavanje je pripomoglo k nekontrolirani cirkulaciji zraka in jame so "gorele". Rudarje je ogrožala slaba jamska klima, pojavljali se je treskavi plin, CO₂, CO itd.

Ves trboveljski premogovnik je bil en obrat in delovišča so bila raztresena preko velikih jamskih mer. Tudi višinska razlika med rovi in odkopi je bila že znana. Rudarski urad je terjalo izboljšanje razmer in je zahteval, da se delo v jamah koncentriira in porazdeli neodvisno. Postopoma so po zapiranju gotovih predelov nastali ločeni in samostojni jamski obrati: zahodni, vzhodni I in vzhodni II.

Ker se je povečal tudi obseg del zunaj, ki ni v neposredni zvezi z odkopavanjem, in je bilo ekonomsko upravičeno to delo koncentrirati, so ustanovili leta 1900 zunanji obrat. Zaradi racionalnejšega dela so okrog leta 1905 ustanovili še: obrat novega površinskega kopa na Dobrni, separacijski in strojni obrat. Tako je bilo v Trbovljah sedem obratov.

Tiste čase so premog odkopavali v trboveljskih jamah od zgoraj navzdol s prečnimi odkopi in prostore več ali manj ročno zasipavali. Prvotno so zasipni material pridobivali z jamskimi mlini. S tem so dosegli še bolj nekontrolirano cirkulacijo zraka med jamskimi prostori. Zato so to opustili in pridobivali zasipni material na površini na opuščeni površinskih kopih in so ga večinoma spuščali po zaviralnih šahtih s površine do horizontalnih prog in odkopov. Trden krovinski material za zasip je omogočil cirkulacijo zraka, zato

so občasno zasip napojili z glinasto brozgo. To maso so pripravili zunaj in jo po cevi 2 "spuščali v jamo med nesprijet trdni zasipni material. To je bil predhodnik splavnega zasipa. Splavni zasip, ki so ga pripravili in spuščali s površine do odkopanih odkopov po ceveh (φ 200 mm), so pričeli uvajati leta 1906, ko so na Neži izdelali prve poskuse. V redni proces dela pa je splavni zasip prišel nekaj let kasneje. Zaviralni šahti so služili tudi za ventilacijo in tako so zaradi večje višinske razlike dosegli boljše naravno zračenje. Problem zračenja ob temperaturah in dneih, ko se naravno zračenje spreminja v smeri, je ostal nerešljiv. To so pričeli reševati tako, da so v ustja glavnih rofov namestili ventilatorje na pogon s parnimi lokomobilami. Okrog leta 1900 je bilo v pogonu sedem takih ventilatorjev.

Po formiranju treh samostojnih jamskih obratov so postopoma uredili umetno, stalno in depresijsko zračenje z ventilatorji na površini. V jami pa so še marsikdaj zračili z difuzijo.

Treskavi plin je stalno ogrožal jame in rudarski urad je dokazoval, da so to jame, ki so ogrožene z metanom in je zato potrebno uvesti tudi tako opremo—svetilke in nastopanju metana podrediti tudi odstreljevanje. Po revirjih že prej, v celoti pa je bil premogovnik leta 1908 uvrščen med metanske jame. Pri tem so določili, da v glavnih komunikacijskih objektih in pri vstopnih zračnih poteh itd. ni metanskega režima in so dovoljene svetilke z odprtimi plamenom. Kjer pa nastopajo nevarne koncentracije metana (delovišča), pa je metanski režim, kjer se smejo uporabljati le varnostne (bencinske) svetilke in temu je podrejeno tudi odstreljevanje.

V prejšnjem stoletju so imeli v Trbovljah skladišče razstrelilnih sredstev na površini. Pred odhodom v jamo so skladno s potrebami prvopisani kopači prejeli razstrelilna sredstva in so jih odnesli na svoja delovišča, kjer so tudi sami odstreljevali.

To pravzaprav ni bilo pravo odstreljevanje, ampak so s posameznimi naboji trden premog, pa tudi jalovino, samo razstrelili, zrahljali so premog in ga kopalili z dvokoničniki. Kot razstrelivo so uporabljali različne dinamite, torej na bazi nitroglicerina, in to s precejšnjo brizanco, kajti le tak "šus" je nekaj naredil. Plinovarnih razstreliv v XIX. stoletju še ni bilo na pretek, saj so jih pričeli izdelovati šele leta 1893 in to v Nemčiji.

Kasneje so v Trbovljah prenesli razstrelilna sredstva v skladišča v jamo, kjer so jih izdajali nadzorniki. Ker je odstreljeva-

nje in manipulacija z rudarskimi kapicami, zlasti v metanskih jamah nevarna faza dela, je rudarska oblast že leta 1886 zahtevala, da ta dela opravljajo za to posebej izučeni rudarji — strelci. Kljub upiranju rudarjev, ki so se bali za svoj zaslužek zaradi zastojev, če ne bo strelca pravočasno na delovišče in upiranju tehničnega vodstva T.P.D., so končno leta 1909 morali uvesti v jame strelne mojstre.

Na podlagi odredb rudarskih organov, ki so že v prvem letu XX. stoletja zahtevali posebne varnostne mere z ozirom na ogrožanje z metanom po posameznih revirjih ali predelih, so isto zahtevali tudi glede reševanja.

V arhivu trboveljskega premogovnika je zapisano: leta 1905 — 26. januarja — velika jamska nesreča: na nekem nezasedenem mestu je nenadoma izbruhnil požar, ki je povzročil, da so se plini hitro širili; pri popoldanskem menjanju tretjine je nekaj jamskih delavcev prišlo v rov, napolnjen z dušičim zrakom, skušali so zbežati v smeri proti vetru; rešilno moštvo je takoj nastopilo, spravilo iz jame 5 mrtvih, 8 nezavestnih (eden je kmalu nato umrl) in več omamljenih.

Leta 1906: 25. marca — paznik Ivan Ščurek in kopač Viljem Kanižar (na prvi Hopfenovi etaži ju je zadušil jamski plin).

Takih nesreč je bilo pred tem in kasneje na žalost še več.

Iz leta 1906 je ohranjenih nekaj zapisov, ki pričajo o reševalnem moštvu v premogovniku Trbovlje.

"Reševalne postaje" so predstavljale le po en prostor, kjer so bili shranjeni reševalni aparati. Na vsakem obratu je bil tak poseben prostor zraven svetličarne in kamre za bencin. Takrat so te stavbe imeli za najbolj primerne, ker so bile zidane, krite s strešno opeko in tako bolj ognjevarne. Poleg tega pa so bili v svetličarni stalno zaposleni ljudje. Reševalni aparati pa so bili dragocena oprema.

Iz sledeče tabele je razvidna opremljenost reševalnih postaj po posameznih revirjih oziroma obratih:

	število moštva na izmeno mož	število reševalnih aparatorov 2% komadov	električne svetilke 2% komadov	reševalno moštvo mož
zapadni	315	6	12	12
vzhodni I	211	4	8	8
vzhodni II	170	4	8	8
Skupaj	696	14	28	28

Glede števila reševalnih aparatorov se je rudarska oblast takrat strinjala. Zahtevali pa so še nabavo cevskih aparatorov z maskami in zračno tlačilko, Bratscherjev aparat za oživiljanje, gasilne ročne aparate in več rezervnih delov. Zahtevali so tudi medicamente za prvo pomoč.

Zahtevi po nabavi še treh aparatur za vsako postajo posebej se je TPD uprla. Dopisovanje in dokazovanje kaj je potrebno in kaj ni, je trajalo vse dotlej, dokler se kasneje leta 1909 niso odločili za eno reševalno postajo, ki bo služila vsem trem obratom.

Iz teh zapisov je razvidno, da v zasavskih jamah prej niso imeli za reševanje v jami cevskih aparatorov. Znano pa je, da so tako reševalno opremo v drugih premogovnikih v letih 1870 do uvajanja izolacijskih dihalnih aparatorov torej okrog leta 1905 imeli in s pomočjo teh reševali.

Dopis c. kr. rudarskega urada v Celju, št. Zl. 2297, z dne 26. junija 1906.

Obratovodstvu Zahodnega revirja premogovnika rjavega premoga Trboveljske premogokopne družbe v Trbovljah, v roke odgovornemu obratovodju rudarskemu inženirju Francu Heutmannu v Trbovljah.

Z ozirom na poročilo zgoraj imenovanega obrata od 9.6.1906 v zvezi z obstoječimi varnostnimi merami proti nevarnosti eksplozije treskavega plina ali jamskega ognja, nadalje glede opremljanja ene reševalne postaje itd. je izvršiti naslednje naloge:

1. Sestaviti je treba **natančen in izčrpen** seznam že obstoječih zdravil in obvezilnega materiala, pa tudi popis obstoječe zaloge pripomočkov.

2. Moštvo za prvo pomoč mora najmanj enkrat letno z ozirom na njihovo izvežbanost izprašati zdravnik. Datum prevere znanja je treba redno zabeležiti.

3. Da bodo električne akumulatorske svetilke vedno pripravljene za uporabo, morajo biti polnjene v rednih presledkih, pred vsakim polnjenjem pa jih je treba izprazniti. Ker je iz poročila razvidno, da se bo število teh svetilk povečalo na 10, je priporočljivo tedensko uporabljati 5 kom, drugih 5 pa izprazniti in nanovo napolniti. Zaradi boljše ohranitve je priporočljivo v reševalni postaji postaviti akumulatorje zraven pripadajočih svetilk in jih vstaviti v ohišje šele v primeru uporabe. O polnje-

nju svetilk je prav tako potrebno voditi redno evidenco.

4. Mesečno je treba izvesti praktične vaje reševalcev z 2 ali 3 ekipami (torej 10 do 15 mož). Tudi o teh vajah je treba voditi redne zabeležbe.

5. Za veliko jeklenko s kisikom je treba nabaviti odgovarjajoči manometer za visoki tlak, da se lahko kadarkoli preveri potrebna količina polnitve jeklenk.

6. Ob priliki vaj reševalnega moštva je treba pregledati inventar reševalne postaje, še prav posebno pa ugotoviti zalogo kalijevih natriumsuperoxid patron, ki pripadajo pneumatogenim aparatom in tlak v jeklenkah preveriti ter zabeležiti.

7. V reševalni postaji mora biti kopija jamske zračilne karte.

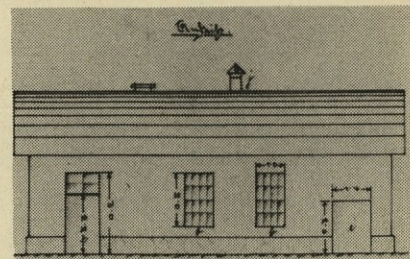
Poročilo k točki 1. te odredbe je treba poslati pospešeno.

c. kr. rudarski uradnik:
F. von Aggermann m.p.

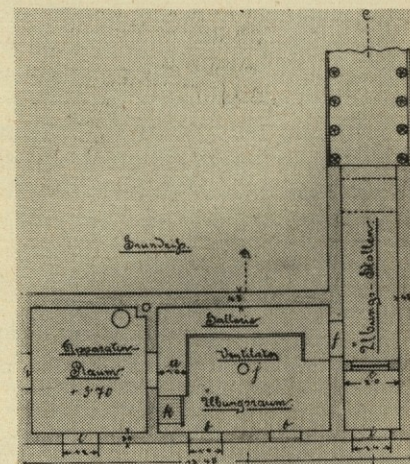
2. decembra 1908 je rudarski urad v Celju na podlagi zahtev dunajskih obastnih organov izdal predpise o reševanju (v jamah) in nujenju prve pomoči v rudnikih za okrožje Celje.

Ker so predpisi glede prostorov reševalnih postaj zahtevali tudi prostor za vežbanje reševalcev itd., so v Trbovljah leta 1909 na Guido—horizontu v bližini jaška III zgradili centralno reševalno postajo za vse tri obrate. To so imenovali postajo za vaje. V prvem prostoru, velikosti 4 krat 4 m, so imeli shranjene reševalne aparate in ostalo aparaturo ter opremo. V večjem prostoru je bil prostor za vaje z aparati. Prostor je bil pregrajen, pod stropom je bila galerija, ki je bila dostopna samo po lestvi po galeriji pa se je bilo treba plaziti z aparati. Tretji prostor je bil še ožji in tudi prilagojen tako, kot so včasih otežkočeni prehodi v jamah. V prostorih za vaje so lahko simulirali tudi jamsko klimo. Ob vajah so zakurili v peči, da so dosegli višjo temperaturo, prostor so ob vajah v dimnem prostoru tudi zadimili. Na strehi stavbe je bila nad tem dimnim prostorom odprtina za zračenje.

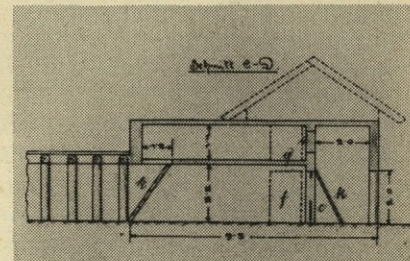
Na sliki 1 je načrt fasade, na sl. 2 tloris stavbe in na sl. 3 prerez čez tretji prostor.

Slika 1

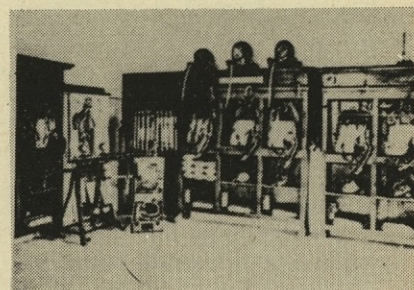

Slika 2

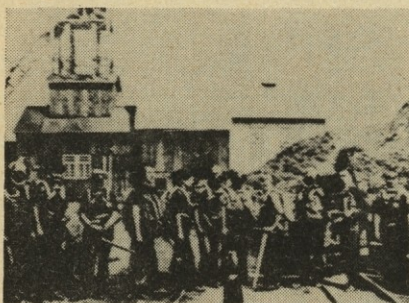

Slika 3

Novo in večjo reševalno postajo za prvo pomoč so v bližini stare na Guido—horizontu zgradili leta 1922, tako da so adaptirali staro kovačnico. Reševalna postaja je imela opremljen prostor za predavanja in shrambo aparatorov v velikosti 5 krat 7 m. Za njo je bila shramba za orodje. Prostori za vaje so bili trije v velikosti: 4,9 krat 4,3 m; 4,3 m krat 5,2 m, tretji pa je bil nekoliko manjši. Na sliki 4 je detajl iz notranjščine reševalne postaje, na sliki 5 pa je reševalno moštvo na Guido—horizontu pred šahtom III.

Slika 4

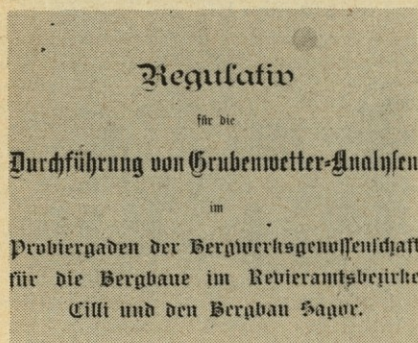
Slika 5

Po združitvi vzhodnega in zapadnega obrata so se obratni prostori vzhodnega obrata opuščali. Vsa zunanja dejavnost, ki spada neposredno pod jamski obrat, se je skoncentrirala na zapadnem obratu. Edina redna pohodna pot za jamo Trbovlje je postal Talni rov. Skladno z razširitvijo je bila leta 1957 zgrajena nova oziroma obnovirana in povečana moštvena kopalnica. Poleg stare obratne stavbe so bili isto leto zgrajeni tudi novi obratni prostori in prostori za novo, moderno reševalno postajo.

Reševalna postaja premogovnika Trbovlje je v teh prostorih stacionirana še danes.

Potreben in dragocen dokument za ugotavljanje jamskih plinov so analize jamskega zraka. Na podlagi analiz z ozirom na prisotnost gotovih plinov se v jami ustrezno ukrepa. Do leta 1956 so v Trbovljah jamske pline analizirali samo v laboratoriju. V jami so jemali vzorce jamskega zraka v posebne steklenice, v laboratoriju pa so se vršile analize. Indikatorske cevčice, s katerimi se v jami na kraju samem ugotavlja prisotnost plinov in njihova koncentracija, so v Trbovljah prišle v redno rabo šele leta 1956. S temi indikatorskimi cevčicami pa se ne dosega take natančnosti kot z laboratorijsko preiskavo.

Pričetek rednega laboratorijskega analiziranja jamskega zraka sega v Zasavju v leto 1912, ko so ustanovili tak laboratorij. Izdana je bila regulativa o opravljanju analiz jamskega zraka v laboratoriju združenja rudnikov za rudnike, ki so v območju rudarskega urada Celje in za premogovnik Zagorje. /Sl. 6/

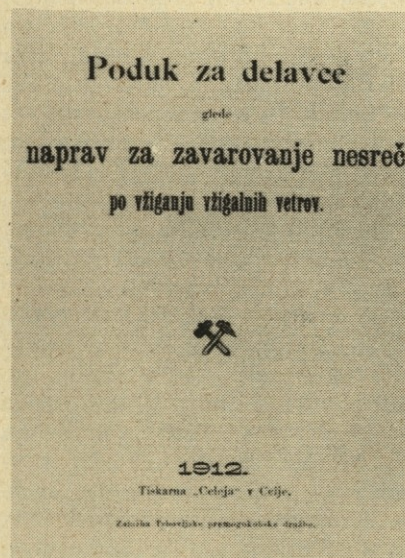
Slika 6

Ta regulativa, pravilnik, je podal osnovne zahteve glede ustanovitve. Namen je bil jasno opredeljen. Pravilnik je zahteval hiter, zanesljiv in enoten način preiskav jamskega zraka na vsebnost ogljikove kisline, metana, ogljikovega monoksida itd. V pravilniku je določeno vodenje laboratorija, določeni so rekviziti za jemanje vzorcev jamskega zraka. Določen je način jemanja vzorcev, označevanja in način pošiljanja v laboratorij, določa vrstni red vzorcev in izgotavljanje ter evidentiranje rezultatov. Ta pravilnik je potrdil rudarski urad v Celju (inšpektor Seefeldner) in rudarski urad v Ljubljani (inšpektor Strgar).

Posamezni predpisi glede dela v jami so bili občasno objavljeni in potrjeni od rudarskih uradov. TPD je v letih okrog 1900 izdala več predpisov, ki se nanašajo na delo v jamah in zunaj in zajemajo delovna razmerja na splošno (čas dela, plače, stanovanja, zemljišča za obdelavo, kurjava itd.)

Predpisi iz leta 1912, ki jih je izdala TPD v zvezi z nekaterimi deli v jamah, so napisani v nemščini in slovenščini. Naslovna stran slovenskega besedila je na fotografiji /sl. 7/

V tem poduku za delavce je več poglavij, ki so zapisana v takratni slovenščini, in to: glede priprav in odkopavanja, glede

Slika 7

strelnega reda, vodenja vetrov, razsvetljevanja in naloge vodje izbirke (vodja ekipe, skupine).

Posebna pozornost je bila posvečena razsvetljavi in zato navajamo posebne člene, ki se nanašajo na ugotavljanje metana.

člen 17

Pri uporabi mešanega razsvetljevanja ne sme noben delavec z odprto lučjo takega mesta prekoračiti, ki je s svarilnim znamenjem zaznamovano.

člen 22

Na kraju, kjer se delo opravlja, naj se zavarovana luč (varnostna svetilka) kar največ mogoče nizko in tako obesiti, da ne more ne pasti, ne vgasniti, in da je tudi pred vsakim poškodovanjem ali onesnaženjem zavarovana.

člen 23

Če je treba, da se kraj preišče, se li nabirajo vžigalni vetrovi ali ne, se mora poprej svetilnični stenj kolikor mogoče nazaj zasukati, da postane plamen manjši. Potem se mora zavarovana luč le počasi in previdno proti stropu dvigniti ter plamen najskrbneje opazovati; tudi se mora svetilnica, posebno če kaže vžigalne vetrove, zopet počasi nazaj potegniti.

člen 24

Kadar se hodi v ceste (proge) ali odkope, se mora zavarovana luč kar se da nizko držati; z zavarovano lučjo ni dobro okoli mahati.

Zavarovano luč proti stropu dvigniti, je le takrat dovoljeno, če to izpeljava opravil na vsak način zahteva. Vendar se mora zavarovana luč vselej s potrebno previdnostjo, počasi in pri majhnem plamenu vzdigniti. Plamen se sme še le takrat povečati, če se niso nikakršni plini pokazali.

člen 25

Zavarovana luč se ne sme nikoli krepkejemu pihu razpostaviti. Proti luči se ne sme nikdar držati ali obesiti.

Kjer zrak krepko vleče ter vžigalne vetrove proč vodi, je treba svetilnico z vso previdnostjo varovati, da luč ne vgasne ali da plamen skozi mrežo ne vdari.

Prevelik plamen se v zavarovane svetilnici ne sme trpeti, ker se na ta način mreža s sajami napolni.

Delovanje reševalnih postaj je bilo za vse premogovnike TPD centralno, pod vodstvom centrale v Ljubljani.

Usposabljanje in vaje so bile predpisane in programsko določene. Vaje so se vršile po posameznih postajah in jamah. Občasno so bile tudi skupne vaje.

Aparate in opremo so nabavljali in razdeljevali centralno po odločitvah direkcije v Ljubljani. Tako se je oprema unificirala tudi za ostale premogovnike: Kočevje, Senovo in Laško, po potrebi med seboj dopolnjevala ali so aparate zamenjali.

Iz knjige — Rešilstvo premogovnika Zagorje — je razvidna sledeča odločitev.

Sklepi rešilstvene konference v Trbovljah dne 22. IX. 1924

Zastopniki rešilnih postaj rudnika Trbovlje, Zagorje in Hrastnik, zastopnika okrožnih rudarskih uradov v Celju in Ljubljani ter ravnateljstvo rudnika Trbovlje.

1. v Trbovljah se opremi za revirje Trbovlje, Zagorje in Hrastnik centralna rešilna stacija.

2. v Zagorju zadošča 8 rešilnih aparatov.

Dopis rud. glavarstva za Slovenijo. V Ljubljani, dne 10.X.1924.

Premogovnik Zagorje

Rešilne vaje naj se vrše vsakih 14 dni.

Poleg rešilne postaje naj bo 1 hidrant (mesto minimax aparatov).

V rešilni postaji naj bo v zalogi 3-kratna vsebina rezervnega kisika.

Število očal mora biti 2-krat toliko, kakor število reš. aparatov, ki rabijo očala.

Število kalijevih patron 2^h nabojev mora biti 3-krat toliko.

Število kalijevih patron 1^h nabojev mora biti 4-krat toliko kakor število rešilnih aparatov.

Število elektr. Wolfovih svetilk tipa 832 z mrežo mora biti 2-krat večje, kakor število rešilnih aparatov.

1 cevni dihalni aparat z 200 m cevi, 2 maskama in 1 zračno sesalko.

Honorarji za rešilne vaje

delavci:

za teoretično vajo, ki traja do 2 uri	1/2 gosposke dne
za praktično vajo, ki traja lahko do 2 uri, toda ne v dimu	1 gosposko dnino
za praktično vajo v dimu za vsako uro	1 gosposka dnina

Pri poduradnikih je ena dnina mesečna temeljna plača plus draginska doklada:30.

Dopis Ljubljana, z dne 23. II. 1925 na Zagorje.

Iz iste knjige je razviden

INVENTAR REŠILNE POSTAJE ZAGORJE

1.1.1933

6 kompletnih Westfalia aparatov M 12 vsak z 1 dvojno kisikovo stek. dih. vrečo z ustnikom

2 Dragar-jeva aparata M 1910/11 vsak z 1 kisikovo steklenico in ustnikom

2 dimni čeladi

2 CO Filter aparata (sestoji iz: maske, gumij. dihalne cevi s posodo za slin in izdihalnim ventilom, CO-filter-ja, ogrodja.)

1 cevni dihalni aparat

220 m glavnovodnih cevi

2 kom odcepnih cevi po 10 m

1 zračna sesalka z manometrom

16 električnih svetilk

1 ročna pretočna črpalka za kisik

2 aparata za oživljanje, Neupert-Mayer

Oxygen

aparati za preskušanje in rezervni deli

Leta 1934 je zagorska reševalna postaja dobila še 2 kompletna Dragerjeva aparata H.S.S model 1924.

Westfalia aparate model iz leta 1912 so opuščali in leta 1936 so bili opremljeni takole:

4 kompletni Westfalia aparati M 12

2 kompletna Drager aparata M

1910/11

2 kompletna Drager H.S.S. aparata M

1924

2 kompletna Drager aparata B.G. Model 160

2 CO-filter aparata

1 cevni dihalni aparat

2 aparata za oživljanje Neupert-Mayer

Oxygen aparati za preskušanje in rezervni deli

P. S.

Rekli so . . .

Predsedstvo SFRJ

Priča smo tudi velikim neupravičenim zamudam pri sprejemanju cele vrste sistemskih zakonov in ukrepov tekoče ekonomske politike, so poudarili na seji. Med dosedanjim usklajevanjem so se izpričale velike razlike, še zlasti glede nekaterih vprašanj, tako zaradi teh navzkrižij še niso sprejeli več gospodarsko-sistemskih zakonov, predvidenih z dolgoročnim programom gospodarske stabilizacije in resolucije za letošnje leto. Čeprav so nekatere izmed teh razlik odraz objektivno različnih interesov, pri nekaterih pa gre tudi za posebno konceptijsko naravo odnosa do reševanja vprašanj, je to vendarle zaviralno celotni postopek, tako je bilo treba zaradi zamud, pa tudi spodrseljavev pri načinu usklajevanja interesov odložiti izdajo nekaterih sistemskih zakonov.

To povzroča gospodarsko škodo in neustrezno politizira odnose med socialističnimi republikami in socialističnima avtonomnima pokrajinama.

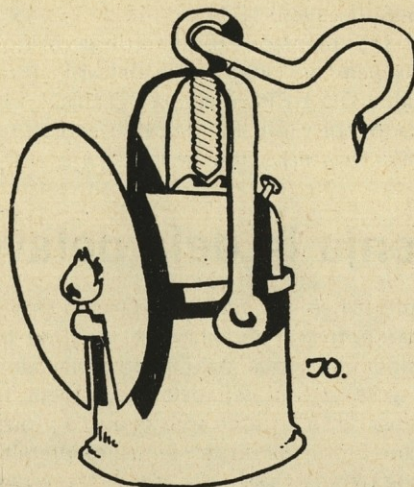
Dušan Šinigoj, predsednik Izvršnega sveta SR Slovenije

Zdaj so se končno — kljub nekaterim nujnim korekcijam odnosov v cenah — le pokazale možnosti za umiritev. Zato pa se moramo čim bolj obrniti k tisti osnovni poanti letošnje resolucije, ki terja, da letos dosežemo daleč večji prispevek kvalitativnih dejavnikov gospodarjenja. To bo boj, neizprosni boj za kvaliteto dela, proizvodnje, organizacije in poslovanja. Marsikje so že na dobri poti, da razbijejo logiko uravnalovke. Kjer še niso, naj se tega nemudoma lotijo — in to predvsem v lastnem interesu.

Ponovno velja poudariti, da je kadrom, ki se svojega dela lotevajo ustvarjalno, treba dati vse priznanje, tudi priznanje materialne narave. Realna rast osebnih dohodkov v povprečju je utemeljena povsod tam, kjer imajo kaj pokazati tudi v vseh glavnih kazalcih gospodarjenja. Materialne možnosti v naši republici se ob polletju le kažejo kot nekoliko ugodnejše kakor pa je to kazalo še dva, tri mesece nazaj.

Miloš Prodanović, Jugel

Zdajšnje zamujanje pri gradnji energetskih objektov se nam bo že čez nekaj let hudo maščevalo. Prekinili smo kontinuiteto v gradnji in že zdaj močno zaostajamo. Četudi bi elektrogospodarstvo ta hip dobilo kopico dolarjev in dukatov, bi bilo nalogi težko kos. Toda elektrogospodarstvo nima niti dinarjev, kaj šele dolarjev in dukatov, zato lahko s strahom zremo v energetsko prihodnost.

Nadomestila delovnim invalidom

Med delovnimi invalidi v SOZD REK EK je trenutno najzanimivejše vprašanje reševanje problematike invalidskih nadomestil. V našem kombinatu je zaposlenih skupaj 536 invalidov, in sicer ima 475 delavcev priznana invalidnost III. kategorije, 11 jih je s priznano II. kategorijo invalidnosti, 42 delavcev ima status delavca s spremenjeno delovno zmožnostjo, pri enem delavcu je podana neposredna nevarnost za nastanek invalidnosti, 5 delavcev pa ima priznano zmanjšano delovno zmožnost v okviru delovne organizacije. Ker vsi ti delavci opravljajo lažje in večinoma manj ovrednoteno delo, kot so ga opravljali pred nastankom invalidnosti, jim po določitih Statuta skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji (SPIZ) in sprejetih samoupravnih aktov TOZD pripada nadomestilo za manj plačano drugo delo. Nadomestilo se med letom izplačuje kot akontacija po sprejetju zaključnega računa, v TOZD pa se nadomestilo dokončno odmeri in se opravi poračun že izplačanih akontacij nadomestil za obravnavano obdobje.

Po določitih Statuta SPIZ se kot osnova, od katere se nadomestilo odmerja, vzame povprečni mesečni osebni dohodek, ki bi ga delovni invalid prejel za delo v polnem delovnem času po zaključnem računu za leto 1983, po osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov, določenih v samoupravnih splošnih aktih TOZD. Tako dobljena osnova se potem poveča za odstotek porasta osebnih dohodkov v TOZD oziroma uskladi na raven leta, za katero se nadomestilo odmerja.

Razlika med tako usklajeno osnovo in osebnim dohodkom, ki ga je invalid prejemal v obravnavanem letu na drugem ustreznem delu, pomeni tudi nadomestilo, ki ga invalid prejema med letom kot akontacijo nadomestila, po sprejetem zaključnem računu pa se mu nadomestilo dokončno odmeri in opravi poračun preveč ali premalo izplačanih akontacij nadomestil.

Način odmere in izplačila nadomestil, ki ga določa Statut SPIZ in ostala pokojninsko invalidska zakonodaja sicer zago-

taavljata delovnim invalidom tekoče izplačevanje nadomestil za manj plačano drugo delo, vendar pa ta nadomestila oziroma akontacije nadomestil zaradi visoke inflacijske stopnje zaostajajo za realno vrednostjo, saj se dokončen poračun opravi šele v prihodnjem letu po obravnavanem obdobju. Zato je skupščina SPIZ koncem junija 1985 sprejela sklep o akontativnem povečanju akontacij nadomestila zaradi manjšega OD na drugem ustreznem delu. To pomeni, da se vsem zaposlenim delovnim invalidom že odmerjene akontacije nadomestil za leto 1985 s 1.7.1985 akontativno povečajo, in sicer za odstotek porasta osebnih dohodkov v TOZD po sprejetih polletnih obračunih. Tako zvišana akontacija nadomestila se izplačuje od 1.7.1985 dalje do dokončne odmere nadomestil za leto 1985.

Zaposleni invalidi v SOZD REK EK bodo ob izplačilu osebnega dohodka za mesec julij prejeli poleg dokončnega poračuna nadomestila za leto 1984 še akontacijo nadomestila, povečano za odstotek porasta OD v TOZD v prvih šestih mesecih tega leta. Po dokončni odmeri nadomestila za leto 1984 je bilo ugotovljeno, da bo pretežna večina zaposlenih invalidov v SOZD-ju prejela poleg rednega nadomestila tudi razliko v višini dokončno odmerjenega nadomestila za leto 1984 in že izplačano akontacijo nadomestila, ki so jo prejemali v letu 1984. Del invalidov pa bo moral po določitih Statuta SPIZ razliko vračati zaradi preveč izplačanih akontacij nadomestil, ki so jih prejemali v letu 1984. Praviloma se bo ta razlika (preplačilo) poračunala do konca leta 1985, in sicer iz tekočih akontacij nadomestil za leto 1985. Dinamiko vračanja nadomestil posameznih invalidov bodo socialni delavci prilagodili, po predhodnem razgovoru s prizadetimi invalidi, socialnemu stanju in višini potrebnega vračila oziroma preveč izplačanega nadomestila za leto 1984.

Do preplačil nadomestil je prišlo v glavnem pri posameznih delovnih invalidih v DO RRPS (deloma DO RGD), ki so zaposleni v jamskih delovnih enotah rudnika Hrastnik, Trbovlje in Zagorje.

Ob analiziranju razlogov za takšno stanje pristojne službe ugotavljajo, da so ti delavci prejemali v letu 1984 višje OD, kot pa bi jim pripadali za opravljanje drugega ustreznega dela, od katerega jim je bila tudi odmerjena akontacija nadomestila v tem letu.

Naslednji razlog za takšno stanje pa je sprejeta pokojninsko invalidska zakonodaja, ki določa, da se osebni dohodek na delu pred nastankom invalidnosti povečuje oziroma usklajuje z odstotkom porasta OD v TOZD, posamezne delovne enote pa so imele tudi višjo rast OD od povprečne rasti OD v TOZD.

Z namenom, da bi problematiko invalidskih nadomestil, ki iz leta v leto postaja bolj vidna, rešili v čimkrajšem možnem času in v zadovoljstvo prizadetih invalidov, je bil izdelan tudi rokovnik aktivnosti s tem v zvezi. Po tem rokovniku bi delavci v posameznih sredinah samoupravne splošne akte do konca leta 1985 uskladili z novostmi pokojninsko invalidske zakonodaje, kakor tudi podrobneje opredelili način odmere invalidskih nadomestil.

Iz dosedanjih razprav v zvezi s problematiko nadomestil lahko izrazimo željo oziroma zahtevo, da invalidi namesto dosedanjega načina odmere nadomestil prejemajo tekoče mesečni OD iz naslova dela, ki so ga opravljali pred invalidnostjo. To pomeni, da se jim OD obračunava tekoče mesečno ob upoštevanju RR, ki ga je imel delavec na prejšnjem delu upoštevajoč tudi vse ostale dodatke (jamski, nočni), ki jih je prejemal na svojem delu pred nastankom invalidnosti. S takšnim načinom odmere nadomestil oziroma OD bi onemogočili problematiko preplačil in vračanje le-teh, kakor tudi preprečili zaostajanje nadomestil zaradi inflacijskih gospodarskih gibanj.

Tone HANČIČ

Iz življenja in dela delavcev v rudniku Senovo

Julij velja za "dopustniški" mesec, saj jo tako radi mahujemo proti morju, da bi ujeli kar največ sonca in se sprostili od vsakdanjih skrbi in težav.

Letošnji julij na rudniku Senovo pa je bil drugačen, prav nič "dopustniški".

Slabši proizvodni rezultati v začetku

meseca so nas zaskrbeli. Ocenili smo, da bo potrebna mobilizacija vseh, da bi s skupnimi naporimi stabilizirali proizvodnjo.

Na izredni seji delavskega sveta smo obširno in kritično spregovorili o proizvodni problematiki ter temeljito pretehtali vse ukrepe za sanacijo stánja. Na sestanku

delavcev 23. julija 1985 smo se temeljito seznanili s situacijo in jo analizirali.

Iz vseh razprav se je izkristaliziralo dvoje bistvenih odločitev:

— uvesti stanje izrednih razmer, ki traja tako dolgo, dokler skupno ne ugotovimo, da se proizvodna problematika stabi-

lizira;

— celotni proizvodno tehnični sektor bo do nadaljnjega delal vse proste dni, s tem da se v proizvodni proces vključijo vsi preostali delavci rudnika, in sicer na tista pomožna dela, ki prispevajo k dvigu proizvodnih rezultatov.

Poziv družbenopolitičnih organizacij rudnika Senovo vsem zaposlenim za delo na prosto soboto, 27. julija, ni naletel na gluha ušesa. Številni so se odzvali, tudi "režijci.

Nekateri so šli v jamo, drugi so zunaj praznili vozičke, tretji delali na separaciji.

Skupina žensk, med katerimi sem bila, je bila razporejena na separacijo. Moram reči, da nam je po treh udarniških akcijah

v minulih dveh letih delo na separaciji znano in nekam "domače".

Pri "ferlezungi" sem bila tega sončnega sobotnega jutra še z dvema kolegicama "belegana" na zbiranje kock:

Potem se je začelo. Roke so pridno zbirale jalovino iz reke svetlečega premoga, ki je drsel po traku. Pred očmi migota in za trenutek se ti zazdi, da drsijo tla, na katerih stojš. Pri tem ugotoviš, da ta občutek premagaš, če za hip pogledaš onkraj traku.

Pogledam kup jalovine, ki jo bo treba spet zmetati v bunker, preden bo prevelik, ampak trak neusmiljeno beži, tako se ne morem odločiti.

Oglušujoč ropot in skoraj samogibno delo rok pušča mislim prosto pot. "Premlevam" o delovnih pogojih, o nagrajeva-

nju, o premogu, o človeku. Nenadoma mi neka roka potrese ramo. Ozrem se. Sodelavec mi kriči na uho: "270 vozičkov smo že obrnili".

"Potem jih bo 300 do dveh", strokovnjaško zakričim nazaj.

Nenadoma se vse ustavi. Začudeno pogledam naokrog. Kar ne morem verjeti: konec izmene. Pralca vprašam: "Koliko jih je bilo?" "Tristo sedem", odvrne.

In meni se zdi imenitno. Potem pa se mi v zadovoljstvo prikrade misel: čemu oblikovanje aktov o nagrajevanju ne teče tako hitro kot trak na kockah?

Vem, v nedeljo bom imela slab občutek zaradi tega, pa tudi zaradi tistega kupa jalovine, ki ga nismo zmetale v bunker pred koncem izmene.

Jana ČEPIN

Zvezna konferenca SZDL o energiji

Dne 13. avgusta je potekala v Beogradu zvezna konferenca SZDL Jugoslavije. Razpravljali so o izpolnjevanju energetske bilance v državi. Na podlagi predloženih podatkov so ugotovili, da se je celotna poraba energije zmanjšala za 6,9% napram načrtu za to obdobje, to je za I. polletje. Plina je bilo porabljenega za 24% manj, premoga za 6%, električne energije za 1,1% in tekočih goriv za 5% manj, kot je bilo sprva predvideno. Kljub temu, da smo zmanjšali vse vrste energije, pa ni nobene garancije, da bo le-te dovolj v jesensko zimskih mesecih. Da bi lahko izpolnili energetske bilanco v letošnjem letu, je potrebnih okoli 800 milijonov dolarjev za uvoz goriva. Ta vsota pa je v nevarnosti, ker jugoslovanska podjetja ne izvažajo toliko, kolikor je bilo predvideno z letnim načrtom. Predstavnik Zveznega komiteja za energetiko in industrijo je opozoril, da bo v zadnjih mesecih letošnjega leta po vsej verjetnosti precej velika poraba energije. Temu bi se morali že

sedaj izogniti. Električne energije bi moralo biti dovolj, če ne bo večjih okvar na termoelektrarnah. Hidroelektrarne pa tudi pričakujejo, da se bodo akumulacijska jezera napolnila v jesenskih mesecih. Predstavniki naftnega gospodarstva so v razpravi govorili o zaskrbljujočih podatkih, ki se nanašajo na uvoz nafte. Za primer je navedel, da so rafinerije dobile sredi leta le polovico predvidenih količin nafte. Zato je potrebno varčevati na vseh ravneh, da vseh tekočih goriv ne bi takoj porabili. Predstavniki elektrogospodarstva pa so govorili o pomanjkanju deviznih sredstev za nakup rezervnih delov. Predvsem termoelektrarne obratujejo ob skrajni polni obremenitvi, zato prihaja tudi do pogostejših okvar.

Splošna ugotovitev je bila, da je energetska bilanca države za letošnje leto na šibkih nogah. Posebno bo treba takoj poskrbeti za nabavo rezervnih delov za elektrarne, pa tudi premogovnike ter za pra-

vočasni uvoz nafte po bilančnih pozicijah, sicer bodo jeseni omejitve pri raznih vrstah energije.

Šolarji se zahvaljujejo

Učenci in delavci Osnovne šole Trbovlje se članom kolektiva vseh tozdov, delovnih skupnosti in delovnih organizacij našega kombinata zahvaljujejo za sodelovanje in pomoč ob izvedbi letošnjega majskega srečanja učencev osnovnih šol iz Čuprije, Novega Sada, Srba, Zagreba in Trbovelj.

Gostje so bili z vsem, kar se je dogajalo na majskem srečanju v Trbovljah, vsi povrsti zadovoljni in zagotavljali so, da se bodo še dolgo spominjali srečanja z mladimi v Trbovljah. Navezane so bile številne vezi prijateljstva, sodelovanja in vnovič poudarjena bratstvo in enotnost.

Njihova zahvala velja torej vsem članom kolektiva, ki so preko svojih organizacij združenega dela pomagali k izvedbi tega srečanja.

Sindikati o aktualnih problemih

Občinski svet Zveze sindikatov Trbovlje je 21. avgusta sklical v domu družbenopolitičnih organizacij v Trbovljah posvet s predsedniki osnovnih organizacij in predsedniki konference OOZS. Posvet na temo: Ocenitev uresničevanja skupno dogovorjeni nalog na posvetu v maju letos in o nekaterih aktualnih nalogah sindikatov v naslednjem obdobju je potekal v štirih ločenih skupinah.

Sindikati namenjajo posebno pozornost uresničevanju ciljev družbenoekonomskega razvoja v letošnjem letu, ki bo hkrati veljal kot izhodišče za opredelitev nalog in ciljev za naslednje srednjeročno obdobje 1986—1990. Po drugi strani pa se sindikati pripravljajo na kongrese Zveze sindikatov in

volitve, ki bodo v prihodnjem letu.

V razpravi so ugotovili, da je industrijska proizvodnja na področju trboveljske občine v I. polletju večja za 16,7% napram lanskemu enakemu obdobju, vendar pri tem ugotavljajo, da nekatere organizacije združenega dela beležijo nižjo rast od predvidene. Prav tako zaostaja izvoz napram načrtu. Na konvertibilnem področju zaostaja celo za 40%. Zaloge izdelkov so večje od lanskega leta, primanjkuje likvidnostnih sredstev, ekonomičnost poslovanja se je poslabšala za 7,6% napram lanskemu prvega polletju, osebni dohodki pa so ob slabši produktivnosti porasli za 87% napram enakemu obdobju lanskega leta. Iz tega razloga je treba opraviti temeljit pregled tako

izpolnjevanja načrtovanih obveznosti, kakor tudi sprejeti določena stališča in ukrepe na sejah samoupravnih organov za izboljšanje stanja oziroma gospodarskega položaja. Poudarjeno je bilo, da so osnovne organizacije zveze sindikatov nosilke razprav o dokumentih, ki se nanašajo na pripravo srednjeročnih načrtov za naslednje petletno obdobje. Ponekod so razprave že bile, v glavnem pa šele bodo v naslednjih tednih. Govor je bil tudi o izvajanju politike osebnih dohodkov in sprejemanju samoupravnih sporazumov o delitvi sredstev za OD tako na področju gospodarskih dejavnosti, kakor tudi na družbenem področju. Ponekod so te sporazume že sprejeli, ponekod pa so še v razpravi. Govorili so tudi o

pripravah na volitve v prihodnjem letu in na kadrovske priprave na kongresu ZS. Te akcije so v teku. Ena izmed točk, o katerih so razpravljali, so bili tudi življenjski stroški in

bližajoča jesenska obremenitev družinskih proračunov. Vemo, da so se zelo povečali življenjski stroški, stroški za šolske potrebščine, pred vrati so nakupi ozimnice itd. Pri-

zadete bodo predvsem družine z nižjimi osebnimi dohodki, zato se morajo sindikati pripraviti, da bi pomagali razreševati nastopajoče probleme v bližnjih jesenskih mesecih.

Mihi Marinku v spomin

Dne 19. avgusta 1983 je umrl v Kliničnem centru v Ljubljani Miha Marinko, narodni heroj, predvojni revolucionar, prvi komisar slovenske partizanske vojske, junak socialističnega dela, dolgoletni član CK ZKJ, sekretar CK ZKS, predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije, predsednik vlade LR Slovenije, predsednik glavnega odbora SZDL Slovenije, član sveta federacije in častni član kolektiva sozd REK EK.

Rodil se je leta 1900 v Trbovljah. Zgodaj je začel delati v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju in zgodaj se je začel vključevati v napredno delavsko gibanje. V svojem plod-

nem revolucionarnem predvojnem gibanju je bil nenehno navzoč pri krepitvi delavskega gibanja. Deloval je v smeri izboljšanja socialnega položaja delovnega človeka.

Po letu 1945 je pokojni Miha Marinko opravljal številne družbenopolitične funkcije. Od leta 1934, ko je bil izvoljen v KC KPJ, pa do leta 1969 je deloval v najožjem političnem vodstvu slovenske in jugoslovanske partije. Za svoje dolgoletno družbenopolitično delo je prejel precej odlikovanj in priznanj. Eno takih priznanj je bila tudi podelitev častnega članstva kolektiva sozd REK EK. To priznanje mu je bilo podeljeno kot

prvemu. Življenje Mihe Marinka je vtakano v vse etape naše revolucije. Sodi med najuglednejše slovenske politične osebnosti. Vedno in povsod pa se je čutil rudarja, knapa. Tako je sam rad poudaril ob raznih prilikah. Rad se je družil tudi v jeseni svojega življenja z delavci, posebno v revirjih, saj je tudi sam izšel iz njihovih vrst. Čeprav je bil upokojen, se je nenehno zanimal, kako je in kako bo z našim gospodarstvom, nadaljnjim napredkom revirjev in kombinata. Pot proletarca se je pred dvema letoma končala sredi dela. Preprostega in dobrodušnega človeka pogrešamo iz dneva v dan.

Karavla Mihe Marinka v Prosenjakovcih

V četrtek, 15. avgusta, na dan obmejnih enot; so v Prosenjakovcih, naselju, oddaljenem 18 km od Murske Sobote, slovesno odprli novozgrajeno karavlo in jo poimenovali po našem rojaku, narodnem heroju, revolucionarju in častnemu članu REK EK Mihu Marinku. Karavla stoji blizu jugoslovansko-madžarske meje. Hkrati z otvoritvijo karavle je Stane Dolanc, član predsedstva SFRJ, pred karavlo odkril doprsni kip Mihe Marinka, delo Stojana Batiča, akademskega kiparja. Stane Dolanc, prav tako častni član kolektiva našega kombinata, je imel ob tej priliki slavnostni govor.

Proslave se je udeležilo okoli 2000 udeležencev. Med njimi so bili mnogi znani javni in politični delavci, generali JLA, predstavniki nekaterih občin, brigadirji MDA Goriško 85 ter predstavniki družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje. Udeležencev iz revirjev je bilo za dva avtobusa.

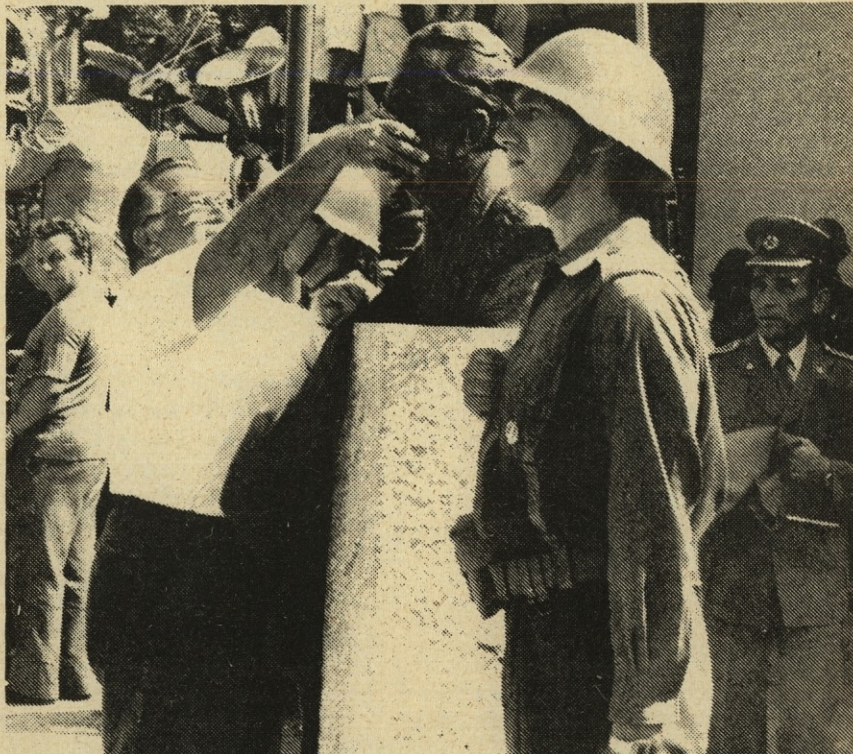
Stane Dolanc je v slavnostnem govoru dejal, da smo po zadnji vojni dosegli v naši samoupravni socialistični družbi toliko kot številne druge države v sto in več letih. Jugoslavija je v 40 letih postala moderna, srednje razvita država. V intervjuju za radio Trbovlje je še posebej poudaril, da moramo povečati produktivnost, da delajmo ustvarjalno polnih osem ur, delajmo bolj organizirano in da ne smemo pozabiti na težave, ki nas spremljajo, in jih moramo z dobrim delom in vztrajnostjo in enotnostjo premagovati. Omenil je tudi nujnost večje enotnosti med SR Srbijo, SAP Vojvodino in SAP Kosovo.

Ob otvoritvi karavle pa je treba povedati to, da so jo zgradili v osmih mesecih vojaki

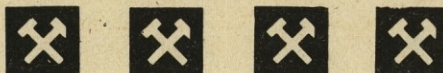
— graničarji v glavnem sami. Medtem ko so obnavljali karavlo, so bivali pod šotori. Obmejne enote v Prosenjakovcih poveljuje starešina Zdenko Krajnc, sicer po rodu Hrastničan. Ta se je še posebej izkazal.

Naj omenimo še to, da so pred časom

predlagale družbenopolitične organizacije iz Trbovelj oziroma revirjev, naj bi eno od karavil poimenovali po Mihi Marinku. Odločili so se za Pomurje, kjer je bil Miha Marinko svoje dni tudi poslanec. Spomin nanj živi tudi v Pomurju.

Dne 15. avgusta so v Prosenjakovcih odprli novo karavlo obmejnih enot. Ob tej priliki je odkril član predsedstva SFRJ Stane Dolanc doprsni kip revolucionarja Mihe Marinka. Karavla nosi odslej ime po umrlem narodnem heroju.

Urejena je hiša ustanovnega kongresa KPS na Čebinah

Poročali smo že, da je bila 20. aprila letos predana svojemu namenu obnovljena hiša ustanovnega kongresa Komunistične partije Slovenije. S tem je bila končana uspešna akcija delovnih ljudi in občanov Slovenije za trajno ohranitev pomembnega dogodka v zgodovini slovenskega naroda, delavskega in komunističnega gibanja. Naloga o ureditvi te hiše je bila sprejeta leta 1977 na proslavi ob 40-letnici ustanovnega kongresa KPS. Bila je uspešno izpeljana ob široki politični in materialni podpori delovnih ljudi iz revirjev in drugih občanov iz Slovenije. Akcijo so politično in finančno podprle

Republiška in revirske kulturne skupnosti, Centralni komite ZKS in Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Zbranih je bilo precej prostovoljnih prispevkov, veliko pa tudi neposrednega urejanja Čebin.

Na razširjeni seji Medobčinskega sveta SZDL dne 18. aprila letos so ob sprejemanju zaključnega poročila o ureditvi omenjene hiše, hkrati sprejeli tudi sklep, s katerim se zahvaljujejo vsem delavcem, delovnim ljudem in občanom ter organizacijam združenega dela in drugim organizacijam, ki so kakorkoli pripomogle s finančnimi in materialnimi sredstvi izvesti

to pomembno nalogo. Medobčinski svet SZDL revirskih občin ter Medobčinski svet ZKS revirskih občin, koordinacijski odbor za ureditev Čebin in njegov gradbeni odbor se vsem organizacijam združenega dela, tudi našega kombinata, zahvaljujejo za dano pomoč pri ureditvi te hiše.

Ko bomo leta 1987 praznovali 50-letnico ustanovnega kongresa KPS, bodo organizatorji izdali spominsko brošuro, v kateri bodo poimensko imenovane vse organizacije in skupnosti, ki so prispevale finančna ali materialna sredstva za obnovo objektov na Čebinah.

Letovanje otrok smrtno ponesrečenih in umrlih delavcev kombinata

V okviru sindikalne organizacije kombinata smo v letošnjem letu zopet organizirali brezplačno letovanje za otroke smrtno ponesrečenih in umrlih delavcev kombinata. Po ustaljeni praksi smo na to letovanje vabili šoloobvezne otroke smrtno ponesrečenih delavcev (osnovnošolce, srednješolce in visokošolce) ter otroke (osnovnošolce) umrlih delavcev kombinata.

Vseh otrok smrtno ponesrečenih delavcev je po obstoječih seznamih enaintrideset, otrok aktivno umrlih delavcev pa sedemdeset.

Letos so otroci letovali v domu počitni-

ške skupnosti Zagorje v Vrsarju od 5. 8. do 19. 8. 1985. Od devetintrideset prijavljenih otrok se je letovanja v tej izmeni udeležilo triintrideset otrok, dva pa sta letovala v drugi izmeni.

Cena štirinajstdnevnega letovanja je bila ugodna in je znašala 8.000,00 din na osebo.

Vsak otrok je prejel tudi denarni znesek v višini 1.000,00 din za vsakodnevne potrebe. Otrokom, ki so izven Zasavja, pa smo povrnili tudi potne stroške. Kot je najbrž že znano, se sredstva za financiranje tega letovanja zbirajo na blagajni vzajemne pomoči pri sindikalni organizaciji kombinata. Po skle-

pu KO OO ZŠ SOZD REK EK prispevajo vsi delavci kombinata v to blagajno enkratni znesek letno. Ta se v letošnjem letu ni sprejmenil in je znašal 40,00 din. Za varno in prijetno počutje otrok v lepem, prenovljenem domu počitniške skupnosti Zagorje v Vrsarju je skrbelo šest vodičev in en pedagoški vodja.

Pred odhodom je otroke v imenu delavcev SOZD REK EK pozdravil in jim zaželel prijetno letovanje predstavnik kombinata.

Božo Marot

Na Rabu je bilo prijetno

Pasja vročina, ki je zajela domala vso našo državo v avgustu, je marsikaterega od letovalcev počitniških domov spominjala na prijetne dni, ko se je lahko osvežil v hladni morski vodi. Če je bilo v prvi izmeni morje še malce prehladno za kopanje, so se v naslednjih izmenah prav gotovo lahko vsi po mili volji nakopali in osvežili.

No, tudi v prvi izmeni je bilo kljub hladnemu vremenu dokaj veselo in prijetno. Čeprav smo že prvi dan čepeli v sobah zaradi deževnega vremena, pa ni bilo tako naslednje dni. Družbo letovalcev so sestavljali pretežno starejši ali pa mlajši delavci brez šoloobveznih otrok. Imeli smo srečo. V tej izmeni je bil tudi „Cico“, kot smo ga klicali, ki je že po naravi dober organizator zabavnega življenja. Ta je, zlasti tiste dni, ki niso bili primerni za sončenje in kopanje, še z nekaterimi svojimi prijatelji znal kar hitro organizirati razna tekmovanja. Balinanje je bil šport, kateremu smo dali prednost in prav tu se je začelo. Organiziral je ekipe, moške kot ženske, pa ekipe iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja, tako je znal zaposliti skoraj polovico letovalcev, ostali pa so bili seveda kot navijači ali publika. Zmagali so seveda vedno najboljši, ob velikem navdušenju navijačev. Organiziral pa je tudi nogometno tekmo na dokaj bodičastem igrišču, kar pa

Skupina letovalk in letovalcev v počitniškem domu sozd REK EK na Rabu se pripravlja na rekreacijo. (foto: J. Oberžan)

ni motilo niti nogometašev, še manj pa navijačev. Pomerili sta se ženska in moška vrsta. Čeprav se je ta tekma končala z zmago ženske vrste, ker je pač vratar moške vrste pozabil braniti, je z igrišča odšlo nekaj šepavih nog tako iz ženske kot iz moške vrste.

Tudi poslovilni večer je potekal v enakem stilu. Neutrudni Cico s svojimi prijatelji je znal organizirati razne zabavne igre, izbrana sta bila tudi mis in mister izmene, manj-

kalo ni niti plesa in dobre volje do ranih tujtranzijih ur.

Res je bilo prijetno, tako da smo kar pozabili na dni, ko se nismo mogli sončiti ali kopati v morju. Letovalci se moramo zahvaliti organizatorjem, zlasti Cicu in njegovim prijateljem za tako prijetno letovanje.

Tudi drugače smo bili v domu zadovoljni.

Dobra hrana ob hitri postrežbi v čisti in lepo urejeni jedilnici je kar dobro teknila. Pijača je bila ob dostopnih cenah primerno ohlajena, čeprav je bilo potrebno „ob špic“ malce potrpeti. Upravnik in ostali zaposleni v domu so se zelo trudili, da so gostom ustregli. Tudi njim zahvala za tako prijetno razpoloženje letovalcev prve izmene.

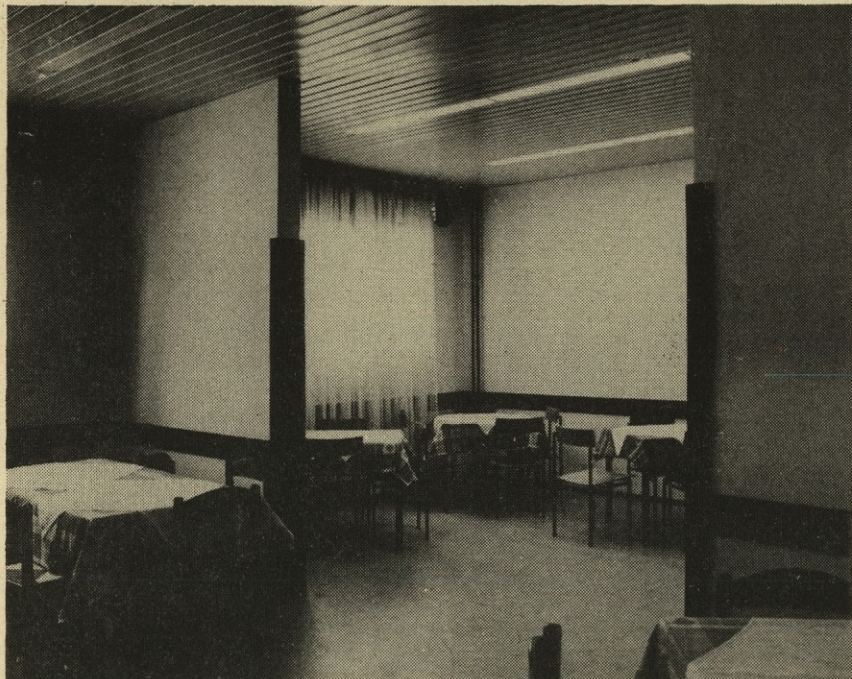
I. O.

Še nekaj besed o letovanju

Veliko sončnih dni je še pred nami, čeprav bomo počitniške hišice našega sozda ob morju kmalu zaprli . . .

Mihaela Tomšič, zaposlena na rudniku Zagorje sedem let kot likvidatorka obračunskih faktur, je letovala v Pineti.

— Z družino sem bila od 8. do 18. julija v počitniški hišici, ki jo je najel rudnik pri Samoupravni počitniški skupnosti Hrastnik. V Pineti sem letovala prvič, nameravam pa tudi prihodnje leto, saj nam je bilo zelo všeč. Hišico smo našli čisto, takšno smo tudi zapustili. Opremljena je z vsem, kar smo na letovanju rabili. V bližini je jedilnica in točilnica, ki je odprta ves dan. Hrana je bila okusna, postregli so nam hitro, le zajtrk smo komaj ujeli, saj ga delijo le od sedmih do osmih zjutraj, kar je za nekatere, ki bi se na dopustu radi dobro naspali, kar prezgodaj.

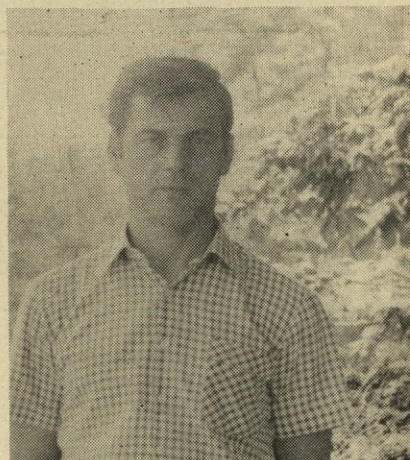
Jedilnica v menzi novega samskega doma v Trbovljah v Šuštarjevi koloniji. Menzo so odprli koncem julija letos (foto: B. Klančar)

Kuhinjski prostori v novi menzi novozgrajenega samskega doma v Šuštarjevi koloniji v Trbovljah (foto: B. Klančar)

Mihaela Tomšič (foto: Bregant)

Jože Grmšek (foto: Bregant)

Dan smo v glavnem prebili na plaži, ki je lepa in betonirana. Kadar pa smo si zvečer zaželeli zabave, smo se odpeljali v tri kilometre oddaljeni razgibani Novigrad, kjer je zabave dovolj na vsakem koraku.

Jože Grmšek, zaposlen na TOZD Rudnik rjavega premoga Hrastnik že štiriindvajset let kot nadzornik zračenja.

— V julijo sem letoval v Čateških Toplicah. Letoval sem sam, ostali člani družine so odšli na morje. Imam težave s hrbtenico in sem se zato odločil za letovanje v toplicah. Prebival sem v bungalovu. Zelo dobro

sem se počutil in nimam negativnih pri-pomb. Povedati pa moram nekaj na račun letovalcev. Nismo kulturni in nimamo najosnovnejšega občutka odgovornosti za tujo imovino. Bungalovi res niso novi in so že precej „zdelani“, kljub temu pa mi ni razumljivo, da ljudje ugašajo cigarete na tleh, na tapisomu, da ga plivajo s pijačami, trgajo in mažejo tapete in še drugače povzročajo škodo. Mogoče bi se letovalci nekoliko streznili, če bi vsaj med vsako izmeno kontrolirali stanje bungalova in od nevestnežev zahtevali odškodnino. Tako pa nihče ne evidentira stanja teh hišic. Podobno je tudi

zvečer na kopališču, ko odidejo trume ohlajenih kopalcev in pustijo za seboj na koše nesnage, je povedal tovariš Grmšek.

O teh stvareh, žal, premalo kritično spregovorimo ne samo v letoviščih, pač pa tudi v domačem okolju.

Dragica Bregant

V julijski številki Srečna v članku Po-zdrav iz Crikvenice sem za Janeza Kamni-karja pomotoma napisala, da dela na rudniku, zaposlen pa je v PEE Trbovlje pri transportu premoga.

9. avgust — praznik občine Zagorje

Občani Zagorja praznujemo 9. avgusta svoj občinski praznik. Praznujemo ga v spomin na pomembne dogodke v letu 1941. 9. avgusta pred štiriinštiridesetimi leti je odjeknil v osrčju revirjev usodni strel, ki je oznanil veliko zgodovinsko odločitev delavcev — komunistov za vstajo na oborožen upor proti okupatorju, s tem tudi konec tisočletnega hlapčevanja in novo, svobodno prihodnost.

Partizanske skupine, ki so takrat delovale, so se 1. avgusta 1941 združile v revirsko četo na Čemšeniški planini. Tudi revirski ilegalci in komunisti — mladinci, so že nekoliko prej izvedli nekaj manjših sabotaž v Trbovljah in Zagorju. Kmalu za tem pa se je revirsko politično in vojaško vodstvo odločilo za napad na Zagorje z uničenjem orožniške postojanke v stari osnovni šoli v Toplicah in bližnje postojanke rudniške obratne zaščite (Werkschutz). V zgornjih prostorih rudniške separacije so si hoteli pridobiti orožje za številne neoborožene novince, po uničenju rudniških naprav pa naj bi se jim pridružili še ostali Zagorjani, da bi se izognili predvidenim aretacijam. Poleg tega pa je bilo potrebno razstreliti cestni oporni zid nad Bevškim, most v Zelencu ter trojansko cesto v Zajasovniku zaradi preprečitve prihoda nemških okrepitev iz Trbovelj in Celja. Dne 8. avgusta so se na Plešah nad Zagorjem v navzočnosti

takratnega okrožnega sekretarja KPS Sergeja Kraigherja dokončno dogovorili o akciji napada. Dne 9.8.1941 ob 0,30 naj bi skupine udarile po sovražniku. Nemška patrolja pa je na obhodu prišla v bližino partizanov in jih tudi opazila, zato je moral komandir Ciril Groznik ustreliti nanjo še pred dogovorjenim časom. Boj je trajal pol ure, partizani pa so se brez žrtev vrnili proti Vrhem. Napad zaradi predčasnega odkritja ni v celoti uspel, borcem pa je tudi že pričelo primanjkovati streliva. Tudi ostale skupine, ki so imele nalogo razstreliti cesto in mostove, niso mogle opraviti diverzij pravočasno, tako da so okupatorji lahko kmalu pripeljali pomoč svoji postojanki v Zagorju.

Kljub delnemu uspehu je akcija široko odjeknila ne le med zagorskimi in revirskimi prebivalci, temveč se je glas o njej razširil po vsej okupirani Štajerski, pa tudi drugje. To je bil prvi načrtni napad slovenskih partizanov na okupatorjeve postojanke v večjem kraju.

Revirji in celotni slovenski narod se lahko s ponosom spominja tega velikega dneva, ko je v sebi našel dovolj moralne in telesne moči, da se je z orožjem v rokah dvignil proti do zob oboroženemu fašističnemu okupatorju in tolпам, ki so brezbrizno ubijale nedolžne ljudi, jih preganjale z njihovih domov ter zapirale v koncentracijska taborišča in ječe.

Osvobodilni boj narodov in narodnosti Jugoslavije je bil od vsega začetka in do konca vojne tesno povezan z dejavnostjo Komunistične partije Jugoslavije od njene ustanovitve, čebinskim kongresom, mnogimi revolucionarji, še posebej pa z dejavnostjo tovariša Tita in Karde-lja, tvorcema nove Jugoslavije, kakor tudi z revirji, ki so v predvojni Jugoslaviji in narodnoosvobodilni vojni prispevali viden delež v boju za nacionalno in socialno osvoboditev.

V zvezi s tem velikim zgodovinskim dogodkom prvega organiziranega oboroženega napada revirske čete na orožniško postojanko v Toplicah v Zagorju je Skupščina občine Zagorje s svojim odlokom leta 1953 razglasila 9. avgust kot občinski praznik občine Zagorje ob Savi.

Občani občine Zagorje smo skupno s svojimi družbenopolitičnimi organizacijami, kulturnimi in športnimi društvi ter krajevnimi skupnostmi, pripravili v počastitev tega praznika vrsto raznih kulturnih in športnih prireditev, ob tem pa se vedno znova prav tako s ponosom spominjamo borcev, ki so darovali svoja življenja za svobodo, internirancev in vseh aktivnih udeležencev narodnoosvobodilne vojne.

L. Renko

Prireditve ob zagorskem občinskem prazniku

Ob letošnjem prazniku občine Zagorje ob Savi so organizatorji pripravili in izvedli vrsto kulturnih, športnih, družabnih in drugih prireditev. Vse te so bile izpeljane ob lepi udeležbi tako izvajalcev, kakor tudi poslušalcev in gledalcev.

Čeravno je bil praznik občine v petek, 9. avgusta, pa so prireditve potekale teden dni, deloma pred, deloma pa po prazniku.

V nedeljo, 4. avgusta, je dopoldan potekal na kegljišču ŠD Proletarec tradicionalni kegljaški turnir društva Invalid. Na sam praznični dan, 9. avgusta, pa je bil ob 17. uri v sejni sobi občinske skupščine zbor borcev

NOV I. Štajerskega bataljona. Ob 19. uri je Delavski pihalni orkester Zagorje pripravil polurni promenade koncert pred Delavskim domom. Ob 19.30 pa se je začela slavnostna seja občinske skupščine in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti v Delavskem domu. Udeležilo se je tudi večje število gostov iz pobratenih in zasavskih občin ter drugih gostov. Po slavnostnem govoru predsednika občinske skupščine Jožeta Ranzingerja so podelili letošnja občinska priznanja, nato pa je sledil kulturni program, ki so ga pripravili domači kulturniki. Naslednji dan, 10. avgusta, je bil ob

10. uri zbor borcev Kamniško-Zasavskega odreda v spominskem parku revolucije in svobode v Zagorju. Ob 11. uri pa je bila slavnostna otvoritev novozgrajenega hotela B kategorije, Medijske toplice na Izlahah. Istega dne ob 15. uri pa se je pričelo odprto prvenstvo v streljanju na strelišču na Ruardiju v organizaciji tamkajšnje strelske družine. Za zaključek pa so v nedeljo, 11. avgusta, izvedli šahisti medklubski šahovski turnir posameznikov v šahovskem klubu Zagorje.

Priznanja ob dnevu vstaje

Ob letošnjem dnevu vstaje slovenskega naroda, 22. juliju, so organizacije Zveze borcev in Republiški sekretariat za ljudsko obrambo izročili številna priznanja za prizadevno in požrtvovalno delo ter posebne uspehe pri razvoju in uveljavljanju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite občanom in organizacijam.

Iz območja, na katerem delujejo ozdi na-

šega kombinata, so priznanja, priznanja Republiškega sekretariata za ljudsko obrambo, prejeli:

- Krajevna skupnost Mlinše — Kolo-vrat, Zagorje;
  - Občinska konferenca ZRVS Hrastnik,
  - Občinski odbor Rdečega križa Krško,
  - Stanko Koprivnik, Krško
- Čestitamo!

Gacko	1.018
Oslomej	292
Gračanica	329
Stanari	110
Tušnica II	37
Štavalj	38
Lubnica	30
Muhadjer Babuš	17
Despotovac	8
Bajovac (Kraljevo)	4

Podatki so povzeti iz Informacij Rudarskega instituta Beograd in Splošnega združenja premogovnikov Jugoslavije.

Priznanja in odlikovanja najzaslužnejšim občanom

Na temelju sklepa seje občinske skupščine Zagorje ob Savi, z dne 27. 6. 1985 so na slavnostni seji vseh treh zborov občinske skupščine Zagorje, dne 9. avgusta, podelili občinska priznanja naslednjim občanom in organizacijam za aktivno in uspešno delovanje na različnih področjih družbenopolitičnega in društvenega delovanja.

Najvišje občinsko priznanje „Zasluzni občan“ sta prejela:

Nande Razboršek
Hinko Kus

Srebrna medalja:

Vesna Cvetič, Ivan Drobež, Leopold Drobne, Ljudmila Juvan, Andrej Kos, Vili Napetnik, Pavla Ocepek, Janez Prestor, Jože Smrekar.

Diploma:

Danilo Božič, Peter Brezovšek, Tanja Flišek, Stana Gabršek, Janez Kovač, Marija Lavrin, Mitja Mikelj, Branko Omahne, Rudi Palčič, Ludvik Polc, Drago Rupnik, Leon Taškar, Zvonka Zakšek

Pohvale:

Marija Blatnik, Marija Borštnar, Bruno Kelner, Lado Kos, Ljubica Kreže, Jože Ostronik, Jože Sušnik, Drago Šver

Državna odlikovanja pa so prejeli:

Ivan Burkeljc — Red dela s srebrnim vencem
Milan Garantini — Red dela z bronastim vencem
Rudnik Zagorje — Red dela z rdečo zastavo
Pavla Abram, Ignacija Gole in Ljudmila Zaletel — Red dela s srebrnim vencem.
Čestitamo!

Možnosti povečanja dobav premoga

Trgovske organizacije s kurivom v Sloveniji so letos tudi v poletnih mesecih v škripcih. Zelo namreč primanjkuje komercialnih vrst premoga. Interesenti — kupci se pojavljajo za nakup premoga z vseh strani, rudniki pa niso v stanju, da bi zadovoljili v celoti njihovim potrebam. V zadnjih mesecih so namreč izpadle dogovorjene količine premoga iz bosansko-hercegovskih premogovnikov.

Dne 12. avgusta so se sestali na sozd REK EK v Trbovljah predstavniki Republiškega komiteja za energetiko, namestnik Gvido Rozman, dipl. inž., namestnik Lojze Saviozzi in pomočnik predsednika Mirko Mlakar, dipl. inž. V razgovoru so sodelovali tudi predstavniki sozd REK FLL iz Titovega Velenja ter predstavniki trgovskih podjetij s kurivom, pa tudi predstavniki slovenskih premogovnikov. Rudarji naših premogovnikov so se odločili, da bodo delali vsako soboto namensko za povečanje količin premoga tako za potrebe energije, kakor tudi za široko porabo. S strani rudarjev našega kombinata je bila pobuda za dobave večjih količin komercialnega premoga takoj sprejeta in se dejansko tudi že izvaja. Na vsak način bi radi zadostili potrebam vseh porabnikov oziroma kupcev našega premoga, tako da niti industrija, šole, zdravstveni domovi niti gospodinjstva in drugi porabniki ne bi trpeli pomanjkanja premoga v letošnji jesensko-zimski sezoni.

Letos več elektrike kot lani

V prvih sedmih mesecih letošnjega leta je znašala poraba električne energije v Sloveniji 5256 milijard kWh. S tem je bila za 4,6 % poraba večja kot lani v istem obdobju. Lanskoletna sedemmesečna proizvodnja električne energije je bila letos presežena za 1,5 %. Plan za letošnje leto za to obdobje je bil presežen za 2 %.

Elektrarne v Sloveniji so v juliju obratovale zelo uspešno, saj so proizvedle 764 milijonov kWh oziroma 10,5 % več kot lani v istem mesecu. Termoelektrarne so dale 7,5 % več, HE pa 14 % več kot julija lani. Dotoki v rekah so bili v juliju nadpovprečni zaradi dežja in snežnice iz gorskih predelov. V sedmih mesecih se je poraba napram

Proizvodnja premoga v jugoslovanskih premogovnikih v prvem polletju

V času od 1. 1. do 30. 6. 1985 je bila v jugoslovanskih premogovnikih dosežena naslednja proizvodnja premoga:

	v 000 ton
Celokupna proizvodnja	32.739
Od tega:	
— črni premog	208
— rjavi premog	5.764
— lignit	26.767
Rudniki črnega premoga	
Raša	134
Ibarski rudniki	64
Vrška čuka	10
Rudniki rjavega premoga	
Banoviči	1.029
Kakanj	928
Djurdjevik	801
Sozd REK Edvarda Kardelja	896
Zasavski rudniki	760
● Kanižarica	65
● Senovo	58

● Laško	13
Zenica	628
Resavsko moravski bazen	203
Soko	100
Bogovina	68
Aleksinac	31
Jasenovac	21
Breza	331
Ugljevik	356
Mostar	95
Kamengrad	109
Miljevina	104
Ivangrad	44
Tušnica	20
Rudniki lignita	
Kolubara	10.854
Kosovo	4.769
REK FLL Velenje	2.572
Dobrnja — Lukavac	1.648
Kostolac	1.472
Plevlja	1.248
Suvodol	1.271
Kreka	1.050

enakemu obdobju lanskega leta povečala za 4,6 %. V juliju je bila poraba nekoliko večja, morda zaradi živahnejšega utripa industrijske proizvodnje. V času kolektivnih dopustov, po 20. juliju, pa se je dnevna poraba električne energije v Sloveniji zmanjšala do 1,5 milijona kWh.

Novosti z denarnega področja

Narodna banka Jugoslavije je dala 23. julija letos v obtok nove kovance za 20, 50 in 100 dinarjev. Izdelani so iz zlitine 61 % bakra, 19 % niklja in 20 % cinka. So svetlo-srebrne barve.

Zvezna skupščina je sprejela predlog sprememb in dopolnitev zakona o izdaji novih bankovcev in kovancev. Novost je v tem, da morajo vsi ozdi, druge organizacije, skupnosti in občani končne obračune ter gotovinska in virmanska izplačila zaokrožiti na 0 ali na 100 par. Zneske od 1 do 50 par se od 1. avgusta 1985 dalje zaokrožuje na 0 (oziroma na cele dinarje), zneske od 51 do 99 par pa na en dinar (oziroma na cele dinarje navzgor). Pri medsebojnem obračunavanju v plačilnem prometu torej 5, 10, 25 in 50 par ne bo odslej več.

Svet guvernerjev Narodne banke Jugoslavije je sredi avgusta letos sklenil, da se s 1. septembrom letos postopoma umakne iz prometa ves kovani denar, katerega nominalna vrednost je manjša od dinarja, to so kovanci rumene barve za 5, 10, 25 in 50 par. Iz obtoka bodo ta denar jemali do 31. 12. 1985. Denar, ki ga do tega roka ne bi umaknili iz obtoka, bo možno zamenjati še do 31. marca 1986. Kdor ima kaj tovrstnega drobiža bodisi v žepih ali „šparovcih“, naj ga pravočasno, vendar vsaj do konca leta porabi ali zamenja.

Rudar, rudnik, rudarstvo. Ob teh besedah premišlujem. Velike so. Mogočne. Kolikim ljudem dajejo kruh! Vsi smo povezani z njimi. To je del našega življenja. Kdo ve, kako bi živeli, če ne bi nekoč, tako pravi zgodovina, droben pastirček našel črni kamen, ki je gorel. Takrat so najbrž premog pobirali tako, kot mi danes pobiramo kamenje.

A moč in pomembnost črnega kamna sta vstopila v življenje ljudi v naši dolini. Težko ga je bilo kopati, ljudje so trpeli. Blatni premog jim je pomenil svetlo prihodnost. Nič koliko ljudi je bilo pogubljenih pri stikanju za premogom, nič koliko ljudi ga je preklelo. A vendar je še vedno tu, še vedno je naš. Tako naš kot sedaj, nikoli ni bil. Rudar je zmagal v boju s črno preteklostjo, pa tudi v boju z njim.

Stari, zapuščeni jaški samevajo. Odpri so nove, varnejše. Rudar s ponosom stopa vanje. Delo, ki ga čaka, je manj naporno, kot je bilo nekdanje. Tekoči trak, svedri in

Splošna bolnica pripravlja dializni oddelek

Občinska organizacija Rdečega križa Trbovlje je konec julija razobesila po vseh revirskih občinah plakate, s katerimi je seznanila občane, da je sprožila v sodelovanju s Splošno bolnico Trbovlje široko akcijo za zbiranje prostovoljnih prispevkov namenško za nakup opreme in aparatov za nov dializni oddelek v osrednji zasavski zdravstveni instituciji. Hkrati so se obrnili tudi na vse organizacije združenega dela v revirskih občinah za pomoč v tej ali oni obliki. Dogovorjeno je bilo, da lahko ozdi preko Dinosa in Surovine, odkupnih postaj v Trbovljah, namenijo vrednost odpadnega materiala za dializni oddelek. Sredstva za te namene se zbirajo pri občinskem odboru Rdečega križa Trbovlje, žiro račun števil. 52700-678-50181 (namensko za dializni oddelek). Dolej so nekateri občani že namenili denarne zneske deloma tudi namesto vencev in zahval ob smrti umrlih sorodnikov, znancev in prijateljev. Omembe vredna je pobuda Obrtnega združenja revirskih občin, ki je oblikoval sklad za ureditev dializnega oddelka.

Zamisel, da bi v Splošni bolnišnici v Trbovljah uredili dializni oddelek, ni nova. Že nekaj let so v teku priprave v okviru sedaj iztekajočega srednjeročnega načrta.

Prostori za ureditev dializnega oddelka so na voljo v spodnjem delu upravne zgradbe splošne bolnice, v bivših stanovanjih. V gradbenem pogledu so prostori pripravljeni. Sredstva so zbrali iz občinskih zdravstvenih skupnosti revirskih občin, Splošne bolnice Trbovlje in MZS Ljubljana. Nabrato se je okoli 10 milijonov din. Iz teh sredstev so kupili diesel agregat, instalirana je elektro in vodovodna instalacija, adaptirani prostori in plačani projekti z vso dokumentacijo. Manjka pa denar za ureditev dostopne ceste in nakup dializnih aparatov. Dva aparata sta vredna šest milijonov din, dostop-

na cesta skoraj 7,5 milijona din, zagotoviti pa bo treba sredstva še v znesku 15 milijonov din za ureditev prostora za čistilne naprave dializne vode, skladiščne in arhivske prostore, garderobe zdravstvenih delavcev, namestitve bolniških postelj, montažo vodovodne opreme, nakup čistilne naprave za dializne vode s filtri, signalizacijo in druga nujna in potrebna dela. Pri tem ne smemo pozabiti tudi na potrebne kadre.

S pričetkom delovanja dializnega oddelka pri Splošni bolnici Trbovlje bi odpadli dosedanji razmeroma zelo dragi prevozi bolnikov v Ljubljano in nazaj. Dva oziroma trikrat tedensko se vozi iz Hrastnika 4, Trbovelj 6 in Zagorja 4, skupno 14 bolnikov na čiščenje krvi, kar je posledica hujšega obolenja ledvic. Z ureditvijo oddelka v Trbovljah bi bilo njihovo zdravljenje precej cenejše, pa tudi lažje. Akcijo so podprli občinski sindikalni sveti, izvršni sveti, zdravstvene interesne skupnosti in organizacije Rdečega križa vseh treh zasavskih občin. Za začetek delovanja novega oddelka bo posodil svoje aparate Klinični center iz Ljubljane, ob pogoju, da bodo zagotovljena sredstva za nakup potrebne opreme in ureditev prostorov.

Dogovorjeno je, da bo Radio Trbovlje objavljati imena vseh občanov in ozdov, ki bodo prispevali denar za ureditev tega prepotrebne oddelka. Že začetek zbiralne akcije je vzpodbuden. Priključimo se tej humani akciji, ki bo v tej ali oni obliki v korist nam vsem, najbolj pa seveda prizadetim bolnikom s hujšo okvaro ledvic. Mnogo podobnih akcij je bilo doslej uspešno izpeljanih, zato ni nikakršnega dvoma, da tudi ta ne bo naletela na ugoden odmev in dobro srce občanov in delavcev v ozdih in drugih organizacijah.

T. Lenarčič

40 let rudarjenja v svobodi

Nov stanovanjski blok v Hrastniku pri Birtiču dobiva svojo končno podobo. Vseljen bo pre dvidoma v jeseni letos. V spodnjem delu bodo trgovski in drugi lokali (foto: B. Klančar)

drugi stroji so zamenjali lopato in kramp. Zavarovani s čeladami, na katerih jim svetijo lučke, rudarji varno stopajo po podzemeljskih rovih. Čvrste jeklene stojke trdno varujejo obod nad njimi. Rovi so zavarovani po vseh predpisih. Danes rudar svobodno odloča o rudniku, o količini nakopanega premoga, o delovnih in prostih dneh. Danes ima proste sobote. Res ne vseh. Hoče nakopati še več premoga, hoče pomagati naši industriji in gospodarstvu. Zato dela tudi v soboto ali nedeljo.

Z veseljem pogleda po naši dolini. Kjer so bile nekoč rudniške kolonije, se danes dvigujejo novi bloki. Rudar se je

boril za svetlo prihodnost. Ima jo.

Skrb za rudarje in njihovo zdravje je stalno prisotna. Novih moči za delo si nabirajo v svojih lepo urejenih počitniških domovih. Po lastni želji se lahko odločijo za morje ali za planine.

Skrb za rudarje sega tudi med nas, mlade. Spoznavamo njihovo delo, njihove uspehe, vse skupaj pa zelo cenimo. Marsikoga od nas bo pot zanesla v knapovsko družino. Ponosni bomo na to, kot smo ponosni na naše rudarje, na naše rudarsko mesto, na naš rudarski pozdrav srečno!

Srečno za vsak delovni uspeh! Srečno za vse dni, ki jih prebijete po zemljo! Sre-

čno za vsako jutro, za vsako noč! Srečno za vse! Saj smo tudi mi z vami, saj je to vendar naš rudnik!

Barbara Kmetič, 8. e
OŠ Trbovlje

Opomba uredništva:

Gornji prispevek je dobil v letošnjem natečaju najboljših nalog na razpisano temo ob dnevu rudarjev in prazniku kombinata drugo nagrado, ki je bila podeljena dne 3.7.1985 v Zagorju.

Zvezni pionirski tabor „Sutjeska“

Delegacija desetih pionirjev in pionirk osnovne šole narodnega heroja Rajka iz Hrastnika je v času od 1.7. do 14.7.1985 zastopala Slovenijo na zveznem pionirskem taboru v Sutomoru v Črni gori. Pionirji so pripravili bogat kulturni program, s sabo pa so vzeli tudi fotografije, razglednice in nekatere raziskovalne naloge pionirskega odreda, da bi pionirjem iz drugih republik in pokrajin predstavili dejavnost pionirskega odreda. Sodelovanje pionirjev na pionirskem taboru je sestavni del programa Občinske zveze DPM Hrastnik.

Živeljenje in delo v pionirskem taboru opisuje udeleženka takole: "Sutomore v Črni gori — majhen kraj v bližini Bara je nudil za štirinajst dni v domu Rdečega križa zavetje najboljšim pionirjem iz Virovitice, Rume, Žabarov, Kosovske Kamenice, Kalinovika, Gevgelije, Žabljaka in Hrastnika.

Življenja in dela v taboru se ne da opisati z nekaj besedami. Bilo je prelepo.

V taboru smo ustanovili štiri odrede, v katerih smo bili mladi iz vseh republik in pokrajin. Vsak odred si je izbral svojega

komandirja in ime. Imena smo si nadelo po herojih naše NOB: Boško Buha, Dragan Kovačević, Ivo Lola Ribar in Sava Jovanović — Sirogojno.

Vsak pionir tabora je imel možnost, da se vključi v likovno ali literarno sekcijo.

Izbrali smo tudi člane komisij za šport, kulturo, higieno in informacije. Le-ti so bili obenem člani štaba pionirskega tabora Sutjeska.

Na zboru smo izvolili tudi predsednico tabora, in sicer Suzano Pajić iz Srbije.

V štabu smo sprejeli sklep, da bomo vsak dan izbirali pionirja dneva. To naj bi bil pionir, ki se je ta dan posebej odlikoval.

Člani štaba smo imeli dvakrat dnevno sestanek, na katerem smo samoupravno sprejemali odločitve o delu v taboru.

4. julija — na dan borca smo izvedli poučni kviz "Kaj veš o Titu", kjer sta sodelovala po dva člana vsakega odreda.

10. julija smo izvedli ekskurzijo po najlepšem delu Črne gore. Pot nas je vodila iz Sutomora preko Petrovca na moru, Svetega Štefana, Budve in Cetinja na Lovčen, kjer smo se po 461 stopnicah povz-

peli do grobnice Vladike Petra Petrovića — Njegoša. Od tod smo se vrnili v Cetinje, kjer smo si ogledali vilo kralja Nikole. Pot nas je vodila še v Titograd, kjer smo si ogledali grobnico narodnih herojev in bili sprejeti v Zvezo pionirjev glavnega mesta Črne gore. Preko Virpazarja smo se vrnili v Sutomore. Ekskurzija je bila zelo poučna, obenem pa smo ob pesmi uživali v lepotah Črne gore.

Tako smo preživeli štirinajst dni v Sutomoru v taboru Sutjeska — v taboru, kjer so se razvijale različne aktivnosti, kjer smo se naučili pesmi iz vseh koncev naše domovine, razvijali bratstvo in enotnost, ljubežn in prijateljstvo.

Ponosni smo, da smo bili udeleženci tega tabora, ponosni pa smo tudi, da smo pionirji in mladinci Titove Jugoslavije.

Nadja POTRATA
članica slovenske delegacije
na taboru "Sutjeska" v Črni gori"

Šole usmerjenega izobraževanja in izobraževalne ustanove

Iz objavljenega pregleda Republiškega komiteja za šolstvo in izobraževanje ter telesno kulturo lahko povzamemo, da so na območju, na katerem delujejo organizacije združenega dela našega kombinata naslednje srednje šole usmerjenega izobraževanja, izobraževalne ustanove in delavske univerze.

Srednje šole usmerjenega izobraževanja so naslednje:

— Srednja šola kovinarske in elektrotehniške usmeritve Krško, Hočevanje trg 1; šola izobražuje skrajšani program srednjega izobraževanja za obdelavo kovin in upravljanje strojev, nadalje program kovinarstva in strojništva, obratnega strojnega tehnika, program srednjega izobraževanja elektro-energetika in program srednjega izobraževanja elektronika.

— Srednja šola družboslovne in kovinarske usmeritve Edvarda Kardelja, Črnomelj, Kidričeva 20. Izvaja skrajšani program srednjega izobraževanja za obdelavo kovin in upravljanje strojev, kovinarstva in strojništva ter družboslovno jezikovno dejavnost.

— Zasavski srednješolski center Miha Marinko, Trbovlje, toz Srednja šola elektrotehniške usmeritve, Zagorje ob Savi. Ta izvaja skrajšani program srednjega izobraževanja montaža električnih omrežij, elektroenergetike in elektronike.

— Srednja šola tehničnih strok in osebnih storitev Ljubljana, dislocirana enota pri Revirski delavski enoti Trbovlje. Ta izvaja skrajšani program srednjega izobraževanja vožnja motornega vozila za smer voznik.

— V tej evidenci je po starem nazivu na-

vedena tudi po stanju 13. 11. 1984: Zasavski premogovniki Trbovlje — toz Srednja šola rudarske usmeritve Zagorje ob Savi. Ta izvaja skrajšani program srednjega izobraževanja pomočnik — rudarja za smer pomočnik rudarja ter program srednjega izobraževanja rudar in rudarski tehnik za smer podzemno pridobivanje mineralnih surovin in rudarski tehnik. Naziv se je medtem časom že spremenil, ker se je šola vključila v Zasavski srednješolski center Miha Marinko.

— Zasavski srednješolski center Miha Marinko — toz Srednja šola kovinarsko strojne usmeritve, Trbovlje, Novi dom 60. Izvaja skrajšani program srednjega izobraževanja za obdelavo kovin in upravljanje strojev, za kovinarstvo in strojništvo ter za obratnega strojnega tehnika.

— Zasavski srednješolski center Miha Marinko, Trbovlje, tozđ Srednja šola naravoslovne matematične in ekonomske usmeritve Trbovlje, Gimnazijska cesta 10. Ta izvaja program srednjega izobraževanja poslovno finančne dejavnosti za smer poslovni manipulant in ekonomski tehnik ter program srednjega izobraževanja naravoslovna-matematična tehnologija.

— Srednja šola za gostinstvo in turizem v Ljubljani, dislocirana enota pri Zasavskem srednješolskem centru Miha Marinko Trbovlje, tozđ Srednja šola elektrotehniške usmeritve Zagorje ob Savi, Cesta zmage 3a. Ta izvaja program srednjega izobraževanja kuharstvo in strežba.

— Srednja šola za trgovinsko dejavnost Ljubljana, dislocirana enota pri Revirski de-

lavski univerzi Trbovlje. Ta izvaja nadaljevalni program srednjega izobraževanja za smer trgovinski poslovodja.

V registru delavskih univerz pa so vpisane:

— Revirska delavska univerza Trbovlje, Trg svobode 11a,

— Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnost dela Novo mesto,

— Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj, enota Delavska univerza Črnomelj.

NOVA PESNIŠKA ZBIRKA . . .

Pri Zvezi kulturnih organizacij Trbovlje je v začetku avgusta izšla zbirka *Pesmi za otroke*, ki jo je napisal Franc Princ iz Trbovelj, naš bivši sodelavec. Izšla je pod naslovom *Resje*, v nakladi 1000 izvodov, brošira-

na. Zbirka vsebuje pesmi, ki se nanašajo na štiri letne čase — pomlad, poletje, jesen in zimo. V zbirki je natisnjenih vrsta ilustracij znanega akademskega slikarja Jožeta Ciuhe, sicer trboveljskega rojaka. Spremno besedo je napisal pesnik Jože Šmit. Zbirka bo v prodaji že v septembru letos. To je prva samostojna pesniška zbirka tega avtorja. Njegove pesmi so sicer že objavljene v zbirki Slovenske rudarske pesmi, pa tudi v Šarabanki. Izid zbirke *Resje* je denarno podprla Kulturna skupnost Trbovlje.

(tl)

Marica Grešak — Jakopič

Naj živi dan rudarjev

Tako se odpočite, oddahnite,
Roke trudne okrepite!
En liter ga na mizo dajte,
Ter lepo se okrepčajte!
Jedi bo dobrih ženka dala
In se srečna nasmejala.

Je res lepo z družino biti,
Ure srečne skup' prebiti!
Le naberite moči
In srečno proslavite vsi,
Julij tretji, NAJ ŽIVI!

Edita Brglez

Rudarjeve misli

Sonce me spremlja,
ko grem s težkim korakom
po poti do rova,
s svetilko v rokah,
v mislih na dom.

"Srečno", mi kliče tovariš iz prejšnje
izmene,
nasmeh ne zamre,
le pogumno se spuščam
počasi naprej.

Voda, blato, slab razgled.
Komaj pred sabo ločujem
obrise, pazim in včasih,
priznam, trepetam, če kdaj
še vidim to sonce, ki spremlja
me vsak dan v rov.

Drago Zavrašek

Resnica v zatonu

(predvojni motiv)

Na stropu v kuhinji svetilka sameva,
zvečer se prižge
in brli za rudarsko družino.
Lučka brli,
za mizo pa čaka na kruh
več lačnih oči.

Na šporgetu v oblicah krompir,
v zraku diši,
za očeta funšterc in žika kofe
se na mizi hladi.
Materi utrujenost stiska oči,
dojenček v zibelki lačno kriči.

Križa kruh reže
na tri delovne dni,
številna rudarska družina
v stiski živi.

Razglasna deska vsak dan
odpuščene razglaša
in vsak dan novo lačno družino prinaša.
V rudarju zavest se prebuja . . .
Kdor v srcu napredno misel ima,
med prvimi ostane
brez dela doma.

Šolarji se zahvaljujejo

Učenci in delavci Osnovne šole Trbovlje se članom kolektiva vseh tozdov, delovnih skupnosti in delovnih organizacij našega kombinata zahvaljujejo za sodelovanje in pomoč ob izvedbi letošnjega maj-

skega srečanja učencev osnovnih šol iz Čuprije, Novega Sada, Srba, Zagreba in Trbovelj.

Gostje so bili z vsem, kar se je dogajalo na majskem srečanju v Trbovljah, vsi povrsti zadovoljni in zagotavljali so, da se bodo še dolgo spominjali srečanja z mladimi v Trbovljah. Navezane so bile številne vezi prijateljstva, sodelovanja in vnovič poudarjena bratstvo in enotnost.

Njihova zahvala velja torej vsem članom kolektiva, ki so preko svojih organizacij združenega dela pomagali k izvedbi tega srečanja.

Nova pesniška zbirka Franca Princa

Pri Zvezi kulturnih organizacij Trbovlje je v začetku avgusta izšla zbirka *Pesmi za otroke*, ki jo je napisal Franc Princ iz Trbovelj, naš bivši sodelavec. Izšla je pod naslovom *Resje*, v nakladi 1000 izvodov, broširana. Zbirka vsebuje pesmi, ki se nanašajo na štiri letne čase — pomlad, poletje, jesen in zimo. V zbirki je natisnjenih vrsto ilustracij znanega akademskega slikarja Jožeta Ciuhe, sicer trboveljskega rojaka. Spremno besedo je napisal pesnik Jože Šmit. Zbirka bo v prodaji že v septembru letos. To je prva samostojna pesniška zbirka tega avtorja. Njegove pesmi so sicer že objavljene v zbirki Slovenske rudarske pesmi, pa tudi v Šarabanki. Izid zbirke *Resje* je denarno podprla Kulturna skupnost Trbovlje.

(tl)

Kulturni utrip je živahen

Čeravno mnogi delavci, delovni ljudje in drugi občani v julijskih in avgustovskih dneh koristijo zasluženi letni dopust, nekateri ob morju, nekateri v planinskem svetu, večina pa doma, kulturna dejavnost številnih kulturnih društev ne zamre.

V zadnjem obdobju so se zvrstile v naših krajih naslednje kulturne prireditve:

Koncerti

Ob prvem družabnem srečanju krajanov, ki ga je organizirala krajevna konferenca SZDL Ivana Kešeta Trbovlje, v petek, 16. avgusta med 16 in 22. uro v novem naselju Sallaumines, so s priložnostnimi promenade koncerti nastopili Delavska godba Trbovlje, pod vodstvom Mihe Gunzka, moški pevski zbor Zarja, pod vodstvom Riharda Majcna, mešani pevski zbor Slavček pod vodstvom Jožeta Skrinarja, natopile so mažoretke v rudarskih oblekah s svojim programom, mladi krajani so se pomerili z risanjem na asfaltu, za zabavo pa je poskrbel zabavni ansambel Kompromis. Svoje sta prispevala Trgovsko podjetje Prvi junij in Gostinsko podjetje Rudar. Organizatorji so pripravili med novimi bloki mize, klopi in stole. Prvega družabnega srečanja se je udeležilo preko dva tisoč občanov. Morda bo to srečanje postalo v naslednjih letih tra-

dicionalno. Organizatorji so pripravili hvalevredno osvežitev in popestritev življenja krajanov in občanov v sicer vročih poletnih dneh.

Dne 25. avgusta so nastopile v Delavskem domu v Zagorju na celovečernem koncertu članice ženskega pevskega zbora učiteljic iz Prage. V goste jih je povabila zagorska Vesna. Pred tem so članice tega zbora prebile pet dni v Vrsarju, v zagorski počitniški koloniji. Tu so dvakrat nastopile pred letovalci in občani — v Vrsarju in Poreču v katedrali.

Likovne razstave

V počastitev občinskega praznika občine Jesenice so likovniki RELIK iz Trbovelj in DOLIK z Jesenic pripravili skupno razstavo del likovnikov obeh priznanih v likovni galeriji DOLIK na Jesenicah, v času od 2. do 14. avgusta. Skupno so razstavili 50 del v raznih tehnikah. S svojimi deli so se predstavili:

— člani DOLIK: Ivanka Arzenšek, Franc Berce, Branko Čušin, Franc Dolinšek, Evgen Guštin, Janko Korošec, Pavel Lužnik, Tine Markež, Anton Modrijan, Draga Soklič, Tone Tomazin, Cveto Velikonja, Franc Vandro in Marjan Židanek.

— člani RELIK: Zdravko Dolinšek, Marja-

na Holešek, Vinko Hrovatič, Helca Krasnik, Alojz Nadrah, Franci Ostanek, Ernest Špihar, Miloš Todorovič, Miloš Vastič, Jani Volzelj in Ivan Žgalin. Razstavo so odprli ob kulturnem programu in vznesenih besedah predstavnika jeseniške občine.

Od 1. do 31. avgusta je razstavljala v knjižnici Toneta Seliškarka v Trbovljah Fani Bernot svoja ročna dela iz zadnjega obdobja.

Ostale prireditve

Ob letošnjem občinskem prazniku občine Zagorje so poimenovali knjižnico kulturnega centra — Delavskega doma po umrlem rojaku pesniku Miletu Klopčiču. V počastitev njegovega spomina so pripravili v času od 10. do 14. avgusta v zagorskem delavskem domu razstavo njegovih literarnih del.

Dne 17. avgusta so na Izlakah prvokrat izvedli kmečke igre ob ustreznem kulturnem programu.

Konec julija so v Beli Krajini izvedli več prireditev. V Gribljah so pripravili noč na Kolpi, v Mozlju pri Kočevju pa že četrtič oslovsko noč. Po svoje so prvič proslavili svoj krajevni praznik krajani KS Poljanska dolina.

(TL)

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

Proizvodnja premoga v Srbiji

V prvih šestih mesecih letošnjega leta je deset premogovnikov z jamsko eksploatacijo na področju ožje Srbije nakopalo 580.000 ton premoga, kar je za 11 % manj od načrtovane proizvodnje. V istem razdobju pa sta hkrati dva premogovnika s površinskim kopom proizvedla preko 12 milijonov ton premoga, kar je 5 % več, kot so predvideli po načrtu.

Več premoga v Bosni in Hercegovini

Bosansko-hercegovski premogovniki so v prvem polletju letos nakopali 8,6 milijona ton premoga. Po podatkih Gospodarske zbornice te republike je bila proizvodnja v tem obdobju večja za 0,9 % napram enakemu obdobju lanskega leta. V tem času so nakopali 4,2 milijona ton rjavega premoga in 4,4 milijona ton lignita. Ti premogovniki bi lahko nakopali mnogo več premoga, če bi imeli dovolj mehanizacije, rezervnih delov, raznih rudarskih strojev. Precej vpliva na manjšo proizvodnjo pa so imeli slabi vremenski pogoji v začetku leta.

Prvi plin iz Jadranskega morja

Znano je, da že več let potekajo raziskave na nafto in plin na našem delu Jadranskega morja. Ugotovili so, da bi s pod-

ročja severnega Jadrana v začetku leta 1988 lahko že dobili prvi domači plin iz Jadranskega podmorja. Za pridobivanje tega plina nameravajo vložiti okoli 200 milijonov dolarjev, od tega pa bo 50 milijonov dolarjev namenjenih za nakup uvožene opreme in za storitve tujih izvajalcev del.

Priprave za izvedbo teh del so v teku. INA — Naftaplina, ki pripravlja črpanje, bo postavila štiri stabilne ploščadi na Jadranu, na mestu, kjer nameravajo navrtati proizvodne vrtine. Zgrajen pa bo tudi zbiralni in transportni sistem tako na morju, kakor tudi na kopnem.

Manj elektrike v avgustu

Čeprav v avgustu, ki velja kot izrazito poletni mesec, porabimo manj električne energije kot v ostalih mesecih, pa je le-te kljub temu manjkalo. Dnevna poraba zadnjega julija je namreč znašala 159,6 milijona kWh, proizvodnja v jugoslovanskih elektrarnah pa je bila nekoliko manjša. Zato je bilo treba dnevno uvoziti v kritičnih dneh okoli 4,2 milijona kWh električne energije. Proizvodnja jugoslovanskih elektrarn znaša namreč dnevno le okoli 155 milijonov kWh elektrike.

Pri proizvodnji električne energije imajo velik vpliv manjši dotoki vode v hidro-

elektrarnah in domala prazna zbiralna jezera, več termoelektarn pa je v remontu.

Proizvodnja in poraba premoga v Jugoslaviji

V Splošnem združenju premogovnikov Jugoslavije ugotavljajo, da letos ne bo dovolj premoga za vse porabnike. Malo je namreč verjetno, da bi jugoslovanski premogovniki uspeli nakopati pričakovanih 70 milijonov ton premoga. V prvem polletju so ga namreč nakopali skupno le 32,739.000 ton, kar je le 1,729.000 ton ali 5,6 % več kakor lani v istem obdobju. Da bi lahko dosegli ali presegle letošnji proizvodni načrt, bi morali do konca leta mesečno nakopati skoraj po 6,5 milijona ton premoga mesečno. Da bi to dosegli, pa je malo verjetno. Vzroke zastoja v proizvodnji premoga lahko tudi tokrat poiščemo v omejenih vlaganjih v odpiranje novih premogovnih ležišč bodisi v jami bodisi zunaj, nadalje v počasni rekonstrukciji in modernizaciji obstoječih premogovnikov, nezadostnem številu rudarjev in raznih drugih profilov strokovnjakov, predvsem z delom pri podzemljski eksploataciji. Določeni vzroki pa tičijo tudi v pomanjkanju železniških vagonov za prevoz premoga. Delni vzrok manjše proizvodnje premoga je tudi običajni

remont TE. Lansko-letne izgube jugoslovanskih premogovnikov so znašale skoraj 3 milijarde dinarjev. Slaba akumulacija pa je onemogočila izločanje večjih sredstev v investicije. Združevanje dela in sredstev ne daje niti približno dobrih rezultatov. Vzrok je v tem, da podjetja ki dobro stoje, še nadalje iščejo le nafto in naftne derivate ter zemeljski plin, medtem ko slabše stoječa podjetja, ki potrebujejo premog, nimajo dovolj denarja. V vsakem pogledu bo premog v kakršnikoli obliki deficitaren proizvod. Sredstev za odpiranje novih premogovnikov namreč ni. Nov premogovnik je treba odpirati od 5 do 7 let. V naslednjem srednjeročnem obdobju ocenjujejo, da bi morali vložiti v premogovništvo okoli 500 milijard dinarjev. V najboljšem primeru pa bodo premogovniki lahko prispevali le tretjino sredstev. Ob tem strokovnjaki ugotavljajo, da skoraj četrtina Jugoslavije v geološkem pogledu še ni raziskana, tako da obstaja možnost, da v zemlji leže veliki skladi premoga, za katere niti ne vemo. Koncem naslednjega srednjeročnega obdobja naj bi nakopali letno od 92 do 93 milijonov ton premoga. V načrtu je tudi, da se popravi struktura proizvodnje v korist premoga z večjo toplotno vrednostjo. Ugotavljajo, da je stari družbeni dogovor o razvoju premogovnikov in eksploatacijskih polj nafte in plina potekel, novi dogovor pa še ni bil sprejet. Tudi to je delni vzrok, da ni urejeno financiranje premogovnikov v njihovem razvoju. Poslovne banke, kakor ugotavljajo, niso nikoli kazale posebne naklonjenosti premogovnikom. Seveda pa bo treba kmalu pripraviti odgovor, kdo bo ostal brez premoga letos in v naslednjih letih. Elektrogospodarstvo ima seveda prednost, zato bodo po vsej verjetnosti prikrašani v industriji in široki porabi. Problematika premogovništva je izredno pestra, zato bi o njej lahko govorili in pisali na dolgo in široko.

Rudnik Soko — več premoga

Rudnik Soko pri Sokobanji bo predvidoma do konca leta nakopal skupno 200.000 ton premoga. Že v prvem polletju so ga nakopali preko 100.000 ton, zato obstajajo vse možnosti, da bodo letošnji načrt dosegli in celo presegle. Do večje proizvodnje so prišli z boljšo organizacijo dela pri jamski eksploataciji premoga in skupnih vlaganjih za razvoj odkopov in transporta v znesku 2,2 milijarde din.

Predstavniki Elektrogospodarstva Jugoslavije so se sestali

Predstavniki Elektrogospodarstev Hrvatske, Makedonije, Slovenije, Vojvodine in Kosova ter skupnosti elektrogospodar-

stva Beograda so se sestali 24. julija v Prištini. Na sestanku so vsi pokazali velik interes za skupna vlaganja v elektrogospodarske zmogljivosti in površinske kope premoga na Kosovem do leta 2000. Hrvatska je zainteresirana za zgraditev zmogljivosti do 600 MW, Makedonija do 400, Slovenija do 300, Vojvodina do 450 in Beograd za 300 MW električne energije. Dogovorili so se, da bodo do konca septembra letos v elektrogospodarstvih pripravili sporazum o skupnem financiranju študijsko raziskovalnih del za pripravo izgradnje elektroenergetskih naprav za 2.100 MW, in to za obdobje od leta 1995 do 2000. Program naj bi izpeljali na temelju združevanja dela in sredstev. Sicer pa bo elektrogospodarstvo Kosova za svoje potrebe zgradilo objekte pri termoelektrarni Kosovo B, II. faza, in to dva bloka po 300 MW. Razširiti nameravajo tudi površinske kope. Na tem sestanku pa je bil govor tudi o interesu Hrvatske, Makedonije in Vojvodine za vlaganja v revitalizacijo objektov Kosovo A in površinskih kopov.

Sovjetska zveza rekonstruira kitajske rudnike

Sovjetska zveza je v okviru skupnega dogovora pristopila k rekonstrukciji največjega premogovnika na severovzhodu Kitajske in to v provinci Heilongjiang. Po rekonstrukciji bo imel rudnik Singangatai letno proizvodnjo 5 milijonov ton premoga. Ta rudnik so pomagali zgraditi tudi sovjetski strokovnjaki leta 1950 in znaša njegova sedanja letna proizvodnja 3,15 milijona ton.

Nedavno so podpisali petletni dogovor o trgovinski menjavi med Kitajsko in Sovjetsko zvezo. V tem okviru bo Sovjetska zveza modernizirala 17 rudnikov na Kitajskem in zgradila še nekaj drugih industrijskih objektov. Lanskoletna proizvodnja na Kitajskem je znašala 772 milijonov ton premoga s čimer so pokrili 70 odstotkov energetskega potreb te države.

Zvezni komite za energetiko in industrijo je zasedal

Na seji Zveznega komiteja za energetiko in industrijo, ki je bila sredi julija t. l., so razpravljali o srednjeročnem programu energetike za naslednje petletno obdobje. Do leta 1990 naj bi znašala letna proizvodnja premoga 92 milijonov ton, 5 milijonov ton surove nafte, 4,5 milijarde m³ zemeljskega plina in 98 milijard kWh električne energije. Koncem tega stoletja pa bi morali premogovniki nakopati 160 milijonov ton premoga. Naftaši naj bi načrpali 7 milijonov ton surove nafte in 9 milijard m³ zemeljskega plina, proizvedene pa naj bi bilo tudi 160 milijard kWh elektrike. Izvedba tako zajetnega programa je seveda velik podvig, posebno če

imamo pred očmi dejstvo, da letos najbrže ne bodo nakopali 70 milijonov ton premoga, načrpane bo morda 4,1 milijona ton nafte, pridobljeno 2,6 milijarde m³

zemeljskega plina ter 77 milijard kWh električne energije. Vprašljivi sta dve zadevi, ki naj bi bistveno vplivali na izpeljavo teh načrtov, skupna in enotna jugoslovanska energetska politika in viri financiranja. To so ugotovili na svoji seji člani tega komiteja. Seja je bila v termoelektrarni Nikola Tesla B v Obrenovcu.

Srednjeročni in dolgoročni načrt razvoja energetike naj bi sprejeli do konca leta 1985. V pogledu financiranja pa so člani komiteja ugotovili, da se do leta 1990 zagotovi 1900, do leta 2000 pa blizu 7.000 milijard dinarjev. Od tega naj bi energetske panoge zagotovile 1/3 sredstev. Preostali dve tretjini pa bi zagotovili iz domačih in inozemskih kreditov. Račun je zasnovan na cenah iz letošnjega leta. Kakšni bodo pa dejanski potrebni zneski, je odvisno od inflacije. Če bi v resnici lahko izpeljali predvidena vlaganja do konca tega stoletja, bi to pomenilo 14 % od skupnih vlaganj v vsej državi za energetske objekte.

Več premoga in energije v Podonavju

Temeljne postavke razvojnih načrtov Podonavskega območja do konca tega stoletja predvidevajo, da bi z odpiranjem novih odkopnih polj povečali letno proizvodnjo premoga od sedanjih 2.800.000 ton na 16.500.000 ton.

NAJVEČJI VIRI ENERGIJE

GOSPODARSKE REZERVE PREMOMA, ZEMELJSKEGA PLINA IN NAFTE (V MILIJARDAH TON EKVALENTNEGA PREMOMA)

ZSSR	204
ZDA	173
105	KITAJSKA
53	JUŽ. AFR. REPUBLIKA
49	V. BRITANIJA
39	AVSTRALIJA
37	SAUD. ARABIJA
35	ZR NEMČIJA
31	POLJSKA
25	IRAN
23	INDIJA
14	KUVAJT

DRUGI: 124

• 1 TONA EKVALENTNEGA PREMOMA = 29,3 GIGAJOULOV - GJ

K temu naj bi največ pripomogli odprti površinski kop Drmno in Poljana, pa tudi razširjen kop Čirikovac. Proizvodnja električne energije naj bi se povečala v tem obdobju na 7 milijard kWh. Da bi lahko program razvoja dejansko izpeljali, obstajajo realne možnosti. Površinski kop Čirikovac že razširjajo, hkrati pa odpirajo površinski kop Drmno. V teku pa so tudi dela pri zgraditvi Termoelektrarne Drmno z zmogljivostjo 700 MW.

Poskusi z geotermalno energijo

Ministrstvo za energijo ZDA namerava čez tri leta pričeti z uresničevanjem projekta izkoriščanja geotermalne energije z vrtnjem do sloja 5 km pod zemeljsko površino. Potrebna bodo določena sredstva, ki naj bi jih odobrili njihov Kongres. Raziskovalci iz nacionalnega laboratorija Sandia v New Meksiku bodo vrtali do sloja magme, nato pa v vrtino vzbizgavali vodo, ki bi se pretvarjala v paro. Para bi se vračala na površino in poganjala turbine, ki bi proizvajale električno energijo. Vrtanja bodo potekala na področju vzhodnega dela Siera Nevade, na področju vrelcev Kozov v Kaliforniji, v Seltou, v centralnem delu Oregona in v jezuru Medsin.

Plin iz Alžirije

Po večletnih razgovorih so pred tedni podpisali v Beogradu pogodbo med SFRJ in Alžirijo o uvozu zemeljskega plina za jugoslovanske porabnike. Podpisali so dva dogovora. S prvim so regulirali v naslednjih šestih letih vprašanje uvoza nafte iz Alžirije, in to letno 500.000 ton pod običajnimi pogoji in cenami. Drugi dogovor pa se nanaša na uvoz zemeljskega plina v naslednjih 20 letih iz Alžirije. Dobave plina naj bi se začele leta 1988 s 300 milijoni kubičnih metrov, od leta 1990 dalje pa naj bi ga uvozili po 1 milijardo kub. metrov letno, od leta 1995 pa 1,5 milijarde kubičnih metrov. Alžirski plin bi transportirali po mednarodnem plinovodu, ki vodi iz Alžirije, preko Tunizije pod Sredozemskim morjem in preko Italije. Zgraditi bo treba le še plinovod od Palmanove do Nove Gorice in ga priključili na zahodni del jugoslovanskega plinovodnega omrežja. Ta sistem lahko prevzema okoli milijardo kubičnih metrov plina letno. Alžirski plin bo v prvi vrsti namenjen za potrebe Slovenije in Hrvaške.

Srbski rudarji so praznovali svoj praznik

Rudarji srbskih premogovnikov praznujejo vsako leto 6. avgusta praznik rudarjev v spomin na 6. avgust leta 1903, ko so rudarji iz rudnika Senj stavkali za dosego svojih pravic. Letošnji praznik so prav tako kot pretekla leta srbski rudarji svečano obeležili po vsej republiki. Predsednica sindikata delavcev energetike Srbije Milica Petrović je na proslavi ob tej priložnosti omenila, da poteka proizvodnja pri površinski eksploataciji premoga na območju ožje Srbije na ravni evropske eksploatacije. V prvih šestih mesecih so letošnji načrt presegli za 5 %. Nekoliko slabša je situacija v premogovnikih z jamskim kopom. Tu proizvodnja poteka za predvidevanji. Zato bo potreben večji napor

vse družbene skupnosti, da bi rekonstruirali obstoječe in odprli nove premogovnike, predvsem pa, da bi zagotovili rudarjem boljše pogoje dela. Mišljeno je predvsem večje stimuliranje rudarjev in pa boljša zaščita pri delu ter boljše kadrovske usposabljanje rudarjev v okviru usmerjenega izobraževanja. V srbskih premogovnikih trenutno manjka okoli 700 kvalificiranih in visokokvalificiranih rudarjev.

Delavci REIK Kolubara so ob tem prazniku ugotovili, da so med dvema praznikoma rudarjev, to je 6. avgustom 1984 in 6. avgustom 1985 nakopali 23.420 milijona ton premoga in 46 milijonov in 900.000 kubičnih metrov odrivke. Hkrati so proizvedli 760.000 ton sušenega premoga in 1,137 milijarde kWh električne energije. V teku so velike investicije, ki bodo zagotavljale naraščanje proizvodnje premoga in elektrike tudi v bodoče. Člane kolektiva, ki so praznovali 10, 20 in 30-letni delovni jubilej, so posebej počastili.

IEK Kostolac — več premoga za domača ognjišča

V IEK Kostolac izdelujejo projekt za odpiranje novega ležišča premoga Bradacar. To ležišče ima približno 6 milijonov ton rezerv premoga. Investicijska vlaganja bodo sorazmerno majhna, ker bodo koristili mehanizacijo s površinskih kopov Kostolac in Čirikovac. V teku pa je tudi razširitev kopa Čirikovac, ki naj bi leta 1987 dajal že 3,5 milijona ton premoga letno. V teku je tudi zbiranje denarja za odpiranje jamskega premogovnika Poljana. Združeno elektrogospodarstvo še vedno koleba med Poljano in rudnikom Kosa Zabela. V Kostolcu pa pravijo, da bodo Poljano gradili tudi brez združenega elektrogospodarstva. Sredstva bodo zagotovili z združevanjem zainteresiranih kupcev premoga. Poljana naj bi dajala letno okoli 750.000 ton premoga.

Priprave za II. fazo TE Ugljevik

Vzporedno s poskusno proizvodnjo I. faze TE Ugljevik, ki naj bi dala letos 700 milijonov kWh elektrike, so v teku tudi priprave za začetek izgradnje II. faze. Ta bo imela zmogljivost 300 MW, tako kot prva faza. Opremo bodo kupili v SSSR; od skupno 19.000 ton opreme je dobavljene že več kot 15.000 ton. Zaradi pomanjkanja sredstev pa še ni dobavljena domača oprema. Tudi vsi projekti še niso dokončani. Za delo drugega bloka te termoelektrarne bo treba zagotoviti tudi 1,8 milijona ton premoga. Sredstva bodo zagotovili Elektrogospodarstvo Slovenije in Elektrogospodarstvo Bosne in Hercegovine. Z izgradnjo II. faze bodo pričeli konec tega leta.

Rudnik Zenica — velike investicije

Rudnik Zenica bo letos po načrtu proizvedel 1,1 milijona ton rjavega premoga ob letni rasti 6 %. Po osvojenem načrtu do leta 1990 bi praviloma morala proizvodnja naraščati vsako leto za povprečno 17 %. Konec leta 1990 bi morala proizvodnja premoga doseči 2,9 milijona ton. V naslednjih petih letih naj bi proizvedli skupno 10 milijonov ton premoga. Letos bodo začeli z eksploatacijo na površinskem kopu Moščanica. Računajo, da bodo vlaganja na tono

premoga v Zenici znašala okoli 10.000 dinarjev, to je 50 % manj kot vlagajo na tono premoga v velikih kopih v ZDA. Sicer pa bodo znašala skupna investicijska vlaganja v rudniku Zenica do leta 1990 skupno 21 milijard dinarjev, ki bodo deloma zagotovljena tudi z združevanjem sredstev porabnikov oziroma kupcev premoga.

Zaloge goriva na svetu

Fosilna goriva, nafta, zemeljski plin in premog pomenijo devet desetih potrebnega goriva za vsakdanje življenje. Najnovejši podatki o skupnih zalozah fosilnih goriv pravijo, da jih je na svetu za 900 milijard ton. Po svetu neenakomerno razdeljena. Premoga je največ, približno 690 milijard ton, od tega se dobra polovica nahaja v zahodnih razvitih državah, vzhodne države in Kitajska imajo 45 odstotkov zaloz, najmanj, samo 1,25 odstotka, pa ga imajo države v razvoju. Povsem drugačno sliko pa dajejo podatki o zalozah nafte, saj imajo države v razvoju 78 % vseh zaloz, ostalo pa si delijo druge države. Države v razvoju so zaradi nafte bogate tudi z zemeljskim plinom in njihove zaloge ocenjujejo na 46 odstotkov vseh razpoložljivih zaloz.

Transport jalovine na Kosovem

Dan srbskih rudarjev so praznovali 6. avguta tudi na Kosovem. Na priložnostni slovesnosti v Dobrem Selu je predsednik skupščine SFRJ Ilija Kurteš odprl prvi jalovinski sistem razširjenega površinskega kopa Dobro Selo v bližini Obilića. Pri gradnji tega sodobnega sistema za odlaganje jalovine in za hitrejši izkop lignita je poleg družbe Takraf iz NDR in Kruppa iz ZRN sodelovalo tudi precej domačih izdelovalcev elektrotrojne opreme. Ob tej priložnosti so izročili svojemu namenu le prvi del ogromnega transportnega sistema, medtem ko naj bi drugi del pričel obratovati za dan rudarjev prihodnje leto. Nov sistem za odlaganje jalovine pomeni temeljno izhodišče za elektrogospodarstvo in premogovništvo Kosova. Gre za čim večji izkop premoga za tamkajšnje termoelektrarne. Proizvodnja lignita se bo povečala od sedanjih 3,6 na bodočih 8,5 milijona ton lignita na leto. Doslej so v ta namen investirali 30 milijard dinarjev.

Naj omenimo še, da so premog na tem rudniku pričeli kopati leta 1922 in da so ga v začetku nakopali le 15 ton na dan, leta 1945, po končani vojni, so ga nakopali okoli 10.000 ton na leto. V vsem obdobju, odkar rudnik obratuje, pa skupno okoli 120 milijonov ton. Da so lahko pridobili tolikšno količino premoga, so morali odstraniti 130 kubičnih metrov jalovine.

Načrt gradnje elektrarn ne bo uresničen

Družbeni dogovor o osnovah družbenega načrta Jugoslavije za to srednjeročno obdobje 1981—1985 je predvideval, da naj bi imel jugoslovanski energetske sistem konec leta 1985 21.500 MW. Ugotovili pa so, da zaradi pomanjkanja denarja v Jugoslaviji ne bomo mogli uresničiti teh predvidevanj. Od načrtovanih zmogljivosti v višini 7431 MW do konca leta 1985 ocenjujejo, da bodo zgradili le 5224 MW zmogljivosti, tako da bo plan do konca leta uresničen le

70,6 %. Poraba električne energije pa bo v nasprotju s tem narasla na 95 % predvidene porabe po tem srednjeročnem planu. Na podlagi projekcij elektroenergetskih bilanc elektrogospodarstev vseh republik in pokrajin naj bi v naslednjem srednjeročnem obdobju zgradili zmogljivosti za 4501 MW. Trenutno je v gradnji v Jugoslaviji v različnih fazah okoli 3000 MW, za nadaljnjih 635 MW pa še ni ustreznih odločitev. V Jugoslaviji se predvideva povprečna stopnja

rasti bruto porabe električne energije v višini 6,3 %. Iz tega razloga lahko računamo na primanjkljaj energije v letu 1986, še več pa konec tega desetletja, ko naj bi primanjkovalo že več kot 5 milijard kWh električne energije. Za predvideni program gradenj novih energetskih objektov in rudnikov do leta 1990 je predvidenih 1600 milijard dinarjev. Osnovna opora domačih energetskih virov je okoli 15,5 milijarde ton premoaga v eksploatacijskih rezervah. Od tega

90 % v lignitu. V letih 1985 do 2000 bi morali zgraditi in predati v obratovanje zmogljivosti elektrarn za 18.800 MW, kar znaša povprečno rast 4,8 %, po cenah iz leta 1985 pa naj bi vložili v gradnjo okoli 10.150 milijard dinarjev.

(tl)

Obnova glavne ceste v Trbovljah

V noči od 23. na 24. julij so pričeli delavci cestnega podjetja Ljubljana s temeljito obnovo dela glavne ceste v Trbovljah od začetka betonske ceste pri bivši trgovini Mahkovec pa do Zavraška, to je v dolžini okoli 250 m. V okviru obnovitvenih del so odstranili granitne kocke, izkopal kanal za kanalizacijo in namestili kanalizacijske cevi ter opravili druga dela, med katere sodi namestitev novih cestnih robnikov ter položitev asfalta na omenjenem cestnem odseku ter obnovitev pločnikov. Dela financira občinska skupnost za ceste Trbovlje ob sodelovanju združenega dela in občanov, ki so prispevali doslej del svojega osebnega dohodka iz dodatnih delavnikov. Cevi za PTT kable so položili v pločnik. Cestišče je bilo usposobljeno za promet do 28. avgusta letos.

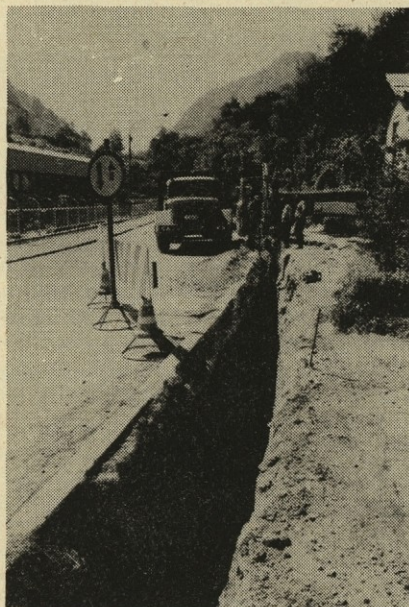
Oljenka zmagala na natečaju

Medobčinska gospodarska zbornica revirskih občin Trbovlje je pred meseci razpisala natečaj za najboljše izdelke domače in umetne obrti, s katerimi bi lahko popestrili turistično ponudbo v Zasavju. V okviru tega natečaja je 7 avtorjev poslalo 26 predlogov. Posebna komisija I. in III. nagrade ni podelila. II. nagrado pa so priznali Albertu Šobi iz Trbovelj za rudarsko oljenko. Ta spominek bi lahko prodajali tudi v drugih krajih Slovenije, posebno še v rudarskih. Odkupno nagrado pa so priznali Janezu Knezu, akademskemu slikarju, za ciklus grafik na platinu, ki na svojstven način prikazuje revirske kraje in življenje ljudi v teh krajih. S podobnimi razpisi natečajev bodo nadaljevali tudi v bodoče.

Steklarski muzej v Hrastniku je na vpogled

V bivšem upravnem poslopiju hrastniške Steklarne, „vili Miramare“ so pred tedni uredili v zgornjih prostorih stalno razstavo steklarskih izdelkov, ki jih izdeluje in ki jih je izdelovala v preteklosti hrastniška steklarna. Najstarejši izdelek je stekleni škorenj, izdelan v steklarni Jurklošter pred 125 leti, ko so steklarno preselili iz Jurkloštra v Hrastnik. Mnogo zaslug za muzejsko zbirko raznih stekel in steklenih izdelkov iz preteklosti ima Lojze Hofbauer, učitelj, ki je pred leti umrl. V razstavnih prostorih si je možno ogledati tudi različna svetila in lestence, ki jih izdeluje sedanja DO Steklarna-Sijaj.

V spodnjih prostorih pa so uredili industrijsko prodajalno stekla in izdelkov Sijaja. V tej prodajalni so izdelki cenejši za 20 %. Muzejsko zbirko si je možno ogledati vsak

Koncem julija letos so začeli obnavljati glavno cesto v Trbovljah od bivše trgovine Mahko vec do Zavraška (foto: B. Klančar)

Dne 17. 6. letos je 63 rečnih galebov „zasedlo“ nogometno igrišče stadiona ŠD Rudarja v Trbovljah. Ob takratnih padavinah je bilo celotno nogometno igrišče skupno z atletsko stezo poplavljen. Od zadnje regulacije potoka Trboveljščice se voda ne odteka normalno, tako kot se je preje in bo potrebno prej ali slej izvesti sanacijo, da ne bi tudi v bodoče nastajalo občasno umetno jezero (foto: J. Drnovšek)

V nekaj vrstah

dan v dopoldanskih urah v organiziranih skupinah.

Izlačane bo ogrevala termalna voda

Medijske Toplice so bile dolga leta znane tudi po svoji termalni vodi. Z vrtnji v zadnjem obdobju so vnovič našli topel termalni vir vode. Že letošnjo jesen bodo s toplotnimi črpalkami ogrevali nekatere objekte iz dveh izvirov. V prvi vrsti bodo ogrevali novozgrajeni hotel Medijske Toplice, stanovanjski blok in dom za starejše občane, ki stojita v neposredni sosesčini toplic. Obstaja možnost, da bi v bodoče ogrevali tudi objekte osnovne šole, športne objekte in pa nova stanovanja, ki naj bi jih zgradili v kasnejših letih. Naložba bo veljala 81 milijonov dinarjev. Prav gotovo je, da bo ta način ogrevanja bistveno cenejši od ogrevanja na kurjenju kotlov z mazutom.

Samoupravni sporazum za obnovo cest

Občinska skupnost za ceste v Zagorju je skupno s cestno skupnostjo Ljubljana pripravila samoupravni sporazum o povračilu za čezmerno uporabo ceste Izlake—Zagorje—Trbovlje. Cesta je dotra-

jana in potrebna temeljite obnove. Skupni stroški bodo znašali predvidoma 140 milijonov din, od tega pa naj bi republiška skupnost za ceste prispevala okoli 50 milijonov din, ostanek 90 milijonov din pa naj bi zbrali uporabniki, ki to cesto prekomerno uporabljajo. Po tem samoupravnem sporazumu naj bi plačala DO RGD — tozd Avtoprevoz Zasavje 12 milijonov dinarjev za čezmerno uporabo te ceste. Določene obveznosti imajo po sporazumu tudi drugi ozdi.

Prispevek za onesnaženost zraka

Skupščina občine Trbovlje je 27. junija tega leta sprejela odlok o prispevku zaradi onesnaženosti zraka v občini Trbovlje. Odlok so sprejeli na temelju zakonskih predpisov in dogovora o temeljnih družbenega plana občine Trbovlje za to srednjeročno obdobje. Po tem odloku plačujejo prispevek zaradi onesnaževanja zraka v občini Trbovlje lastniki nepremičnih virov onesnaževanja zraka. Prispevek predstavlja vir financiranja letnih programov izboljševanja onesnaženega zraka, ki jih izvaja komunalna skupnost Trbovlje. Zavezanci iz našega kombinata so DO Termoelektrarna, tozd PEE, DO RGD — za tozde RIG, IMD in GRAMAT. Celokupne obveznosti ozdov iz našega kombinata znašajo po tem odloku 21.792.000 dinarjev. Ta znesek velja kot letni znesek, prispevek pa se plačuje v mesečnih obrokih. Odlok je veljaven od 1. 7. 1985.

Razširitev telefonskega omrežja v Zasavju

PTT podjetje Trbovlje je s predhodnim soglasjem in pobudo izvršnega sveta občine Trbovlje predložilo ozdom na področju Zasavja v sprejem samoupravni sporazum o združevanju sredstev za razširitev telefonskega omrežja ter aneks k temu sporazumu. Sporazum je bil predložen v sprejem tudi tozdom delovnih organizacij našega kombinata. Z zbranimi oziroma združenimi sredstvi bi razširili avtomatske telefonske centrale, položili dodatne kable ter povečali število telefonskih naročnikov.

Po tem sporazumu znašajo obveznosti za naše tozde s področja Hrastnika, Trbovelj in Zagorja za leto 1985 skupno 36.833.348 dinarjev, za leto 1986 pa 22.651.591 dinarjev. Sredstva, ki se združujejo, so vračljiva. Prispevek tozdi lahko dajo iz poslovnega sklada, če ga imajo, lahko pa tudi iz amortizacije. Združevanje teh sredstev je nujno in vezano na razne roke v zvezi z razširitvijo objektov in nabavo opreme za avtomatske telefonske centrale.

V Hrastniku bodo zgradili telovadnico

Konec julija so delegati hrastniške občinske skupščine sprejeli spremembo odloka o uvedbi samoprispevka. Ugotovili so, da istočasna nadzidava osnovne šole in zidava nove telovadnice ni smotrna zaradi pomanjkanja denarja. Odločili so se, da bi najprej zgradili novo telovadnico, ki bo stala v neposredni soseščini osnovne šole heroja Rajka na Logu. Z zgraditvijo telovadnice bi lahko izvedli enozimski pouk. Sredstva, ki so bila namenjena za nadzidavo šole, bodo uporabili za novo telovadnico.

V Črnomlju računalniška učilnica

Letos jeseni bodo v Črnomlju v centru usmerjenega izobraževanja uredili sodobno računalniško učilnico. V njej bo urejenih deset mest, poleg tega pa bodo v vsaki osnovni šoli v občini uredili še po eno mesto. Pobudo je dala raziskovalna skupnost občine Črnomelj. Ta bo tudi prispevala del potrebnega denarja. Sicer pa morajo zbrati vsega skupaj 7,5 milijona dinarjev. Opremo bodo kupili pri Iskra-Delta in Gorenju. Nova učilnica bo namenjena srednješolcem, odraslim, deloma pa tudi osnovnim šolam. Računajo, da bodo lahko v tej računalniški učilnici izvajali tudi računalniške storitve zainteresiranim tozdom.

V TET so porušili star dimnik

Pred dobrima dvema mesecema so v TET porušili stari, 80 m visok dimnik pri TET II.

Stal je poleg 360-metrskega dimnika že nekaj let. Ker ga niso uporabljali in ni bilo nikakršnih izgledov, da bi ga še kdaj koristili, so se odločili, da ga podro. Delo je izvajala skupina delavcev ljubljanskega podjetja. Vendar pa so spodnji del dimnika v višini 16 m ohranili. Namenili so ga za zbiralnik za pitno tehnološko vodo. Zagotavljal bo nemoteno proizvodnjo električne energije predvsem v dopoldanskih urah, ko je poraba vode večja. S tem bi preprečili tudi eventualne zaustavitve zaradi pomanjkanja vode ali okvar črpalk pitne vode.

Na Dobovcu težave s pitno vodo in trgovino

Krajani KS Dobovec, Trbovlje, pogosto razpravljajo o težavah, ki jih imajo pri zagotavljanju zadostnih količin pitne vode. Običajno se krajani oskrbujejo s kapnico. Že večkrat so pripravili program za financiranje in izgradnjo vodovodnega omrežja pitne vode, vendar jim to doslej še ni v celoti uspelo. Enako je tudi s preskrbo za osnovni živili, ker prodaja le-teh še vedno ni v celoti zadovoljivo urejena. Radi bi tudi povečali in pospešili kmetijsko proizvodnjo, ker pogoji zanjo so. Pričakujejo večjo pomoč od Zasavske kmetijske zadruge. Pohvalijo pa se v pogledu sodelovanja s tozde Elektro Trbovlje, PTT podjetjem Trbovlje in Integral-SAP, ki opravlja avtobusne prevoze.

Nesreča v ribniku

V ribniku, po domače bajerju na Gvidi v Trbovljah, kjer so včasih kopali premog na površinskem kopu, se v vročih poletnih dneh pogosto kopajo tamkajšnji obiskovalci. 9. julija popoldan se je dogodila nesreča 39-letnemu Viktorju Turnšku iz Trbovelj, katerega smo poznali tudi pod imenom „morinar Viki“. Vzroke utopitve so ugotavljale pooblaščenice službe. Tovariš Turnšek je bil svoječasno zaposlen pri našem kombinatu.

KS Rudnik Toplice je praznovala

20. julija praznujejo krajani krajevne skupnosti KS Rudnik Toplice v Zagorju svoj krajevni praznik. Praznujejo ga v spomin na množičen odhod rudarjev v NOB, potem ko je Šlandrova brigada napadla tovarno vojaških oblačil Westa dne 20. julija 1944. V okviru krajevnega praznika so pripravili tek-

movanje v malem nogometu, na Ruardiju so izvedli strelsko tekmovanje, na kegljišču v Toplicah so se pomerili kegljači, v topliški osnovni šoli pa so pripravili razstavo o zgodovinskem razvoju Toplic skupno z muzejem NOB v Zagorju. Na koncu so se zbrali tudi delegati skupščine na slavnostno sejo, sledilo pa je družabno srečanje.

Počitniške dejavnosti otrok

V času šolskih počitnic je koordinacijski odbor za celodnevno šolo pri Občinski konferenci SZDL Trbovlje pripravil vrsto organiziranih počitniških dejavnosti za vroče poletne proste dni. S sodelovanjem raznih športnih organizacij so pripravili podroben program raznih dejavnosti. Nekateri so obiskovali tečaj na teniškem igrišču, taborniki so pripravili taborjenje v Savudriji in sodelovanje na izletu tabornikov v Mariboru. Planiško društvo je pripravilo program izletov. Izpeljali pa so tudi nogometno šolo na nogometnem igrišču Rudarja. Začel se je tečaj za neplavalce, ki ga je pripravil plavalni klub. Poleg tega so se mladi ukvarjali tudi z drugimi dejavnostmi v pravkar minulih šolskih počitnicah.

Obnova ceste v Ravenski vasi

Krajani Ravenske vasi na zagorski strani že dolgo žele, da bi asfaltirali cesto, ki vodi iz Zagorja do Ravenske vasi. Lansko leto so namreč asfaltirali iz Bevskega v Trbovljah do Ravenske vasi. Denarja imajo le za asfaltiranje krajšega dela te ceste. Z marsikakšno modernizacijo oziroma posodobitvijo cest bo treba najbrž počakati in dela izvesti v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Delo društva diabetikov uspešno deluje

V letu 1980 je bilo ustanovljeno društvo diabetikov v Trbovljah. Vodi ga predsednik Slavko Borštinar. Sprva so bili v tem društvu vključeni člani s področja Hrastnika, vendar so se kasneje osamosvojili. Cilji tega društva so, da širijo boj proti sladkorni bolezni, spoznavanje širjenja tovrstnih pojavov, z namenom, da se preventivno ukrepa itd. Društvo tvorno sodeluje z zdravstvenimi institucijami. Včlanjenih je 60 % od evidentiranih diabetikov, ki jih je samo v Trbovljah 690. Društvo ima svoj sedež na Ulici 1. junija 2 pri Rdečem križu.

Nadzidava upravnega poslopja STT

Strojna tovarna Trbovlje se je po predhodnem temeljitim preudarku odločila, da obstoječo upravno zgradbo ob Vodenski cesti nadzida za eno nadstropje. Z deli so pričeli julija in postavili jekleno ogrodje. Vrednost vseh del znaša 72 milijonov dinarjev, od tega bodo 42 milijonov namenili iz lastne amortizacije, razliko pa bodo kreditirali izvajalci del, to je SGD Beton, IBT, Zavarovalnica Triglav, KOP Hrastnik in drugi. Prostor, ki jih bodo pridobili z nadzidavo, bodo namenjeni za njihov razvojni sektor.

Nova menza rudnika Trbovlje

V začetku preteklega leta je bil zgrajen za rudarje nov samski dom v Šuštarjevi koloni-

ji v Trbovljah, v neposredni soseščini starega samskega doma. V spodnjem delu so bili prostori namenjeni za obrat družbene prehrane. Tega so sedaj, to je v juliju, dokončno uredili in opremili in nova menza je pričela obratovati. Dnevno pripravijo od 500 do 550 obrokov hrane, od tega 250 kosil.

Zasavski sejem, da ali ne?

Do vključno lanskega leta je Trgovsko podjetje 1. junij Trbovlje organiziralo 13 let zaporedno zasavski sejem v prostorih Delavskega doma Trbovlje in njegovi neposredni soseščini. K sodelovanju je povabilo vsako leto vrsto trgovskih in proizvodnih organizacij. Ugotovili so, predvsem na seji izvršnega sveta medobčinske gospodarske zbornice revirskih občin, da sedanja oblika tega sejma ne ustreza. Letos bodo sejem še pripravili v času od 13. do 20. septembra, vendar ne v Delavskem domu, pač pa v neposredni okolici blagovnice. Kot ponavadi bodo ob tej priliki trgovci nekatere artikle pocenili. Dejansko pa bi dosedaj uveljavljeni zasavski sejem lahko imel tvornejše in širše obseže, ki ga doslej mnogokrat ni imel.

CELOTNI PRIHODEK — je vnovčena prodaja blaga — proizvodov, storitev ali spreminjanje vrednosti blaga ali storitev v denar na podlagi izdanih računov.

DECENTRALIZACIJA — pomeni proces postopnega prenašanja ekonomskih in oblastnih funkcij od centralnih organov državne oblasti na nižje družbeno — politične skupnosti in organizacije združenega dela. Decentralizaciji nasprotna je centralizacija.

INDEKSI — so relativna števila, ki označujejo določen odnos pojavov. Osnova ali baza se označuje s številom 100. Baza mora biti stalna ali spremenljiva. Če je baza stalna, govorimo o splošnih, običajnih indeksih, če je baza spremenljiva, govorimo o verižnih indeksih.

Kdor ni zadovoljen s tistim, kar ima, bi tudi ne bil zadovoljen s tistim, kar bi hotel imeti.

Auerbach

Naj človek še toliko laja, pes bo znal vedno bolje.

Krilov

Nič ni tako strašnega, kakor učinkovitost neznanje.

Goethe

Človek je višek stvarstva, hkrati pa je zaradi svoje popolnosti, ki se izraža tudi v tem, da se zaveda samega sebe in svojega

Usmerjeno izobraževanje v naslednjem letu

Zasavski srednješolski center Mihe Marinka ima v svojih tozdih še nekaj prostih mest. Tako bi se v srednji šoli za naravoslovno matematično in ekonomsko usmeritev še našlo kakšno prosto mesto, enako velja tudi za gostinsko šolo v Zagorju, Rudarsko šolo v Zagorju, pa tudi za Kovinarsko šolo v Trbovljah in Elektro šolo v Zagorju.

Začetek šole

Končale so se dvomesečne šolske počitnice in šolarji bodo znova sedli v šolske klopi. Šola se prične v ponedeljek, 2. septembra. Že ves mesec avgust so se nekateri, predvsem prvčki, oskrbovali z različnimi šolskimi potrebščinami v knjigarnah in papirnicah. Kot običajno, tudi letos učenci niso mogli pravočasno dobiti učbenikov, ker so nekateri še v pripravi oziroma v tisku.

Nove telefonske številke

PTT podjetje Trbovlje bo 29. septembra letos uvedlo nove, spremenjene telefonske

številke za telefonske naročnike v Trbovljah, Hrastniku, Zagorju, Izlakah, Loki pri Zidanem mostu in v Radečah. Sredi septembra bodo prejeli telefonski naročniki obvestila o predlaganih spremembah.

Praznik v Turju

Dne 17. avgusta so krajanje krajevne skupnosti Turje—Gore prvič praznovali svoj krajevni praznik. Na tem slavlju je govoril krajan, domačin Marjan Orožen, sicer predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. V Turju—Gorah je v teku gradnja 30 novih hiš, čakajo pa tudi na izgradnjo kulturnega centra in na nadaljnje urejevanje poti, cest, pa tudi pitnega vodovoda. Turje so povezane z asfaltom, z redno avtobusno progo in telefonom. S tem je bilo omejeno nadaljnje izseljevanje krajanov v dolino, nekateri pa so se tudi že vrnili.

(tl)

Kaj je, kaj pomeni . . .

OBRTNA SREDSTVA — so tisti del poslovnih sredstev v OZD, ki sestojijo iz zalog materiala, nedokončane proizvodnje, gotovih izdelkov, terjatev od prodaje, denarja in drobnega inventarja.

REALIZACIJA — pomeni prodajo, vnovčitev proizvedenega blaga ali storitev; spreminjanje blaga v denar. Je v bistvu merilo družbene koristnosti proizvodnje, ker se šele po realizaciji vidi, v koliko je družba priznala koristnost vlaganja sredstev in trošenja delovnih moči.

STABILIZACIJA GOSPODARSTVA

— pomeni ustalitev ali uravnovešanje gospodarstva. V gospodarstvu često nastajajo različne motnje. Za odpravo le-teh izdelajo tozdi stabilizacijske načrte, ki vsebuje-

jo razne ukrepe za odpravo motenj v gospodarjenju.

VALUTA — pomeni tujo denarno enoto, pomeni pa tudi določen rok, v katerem je treba poravnati plačilne obveznosti.

MIZON — pomeni sistem, ki predstavlja kratico za motive, interese, znanje, odgovornost in nadzor. Človeški tvorec v materialni ali nematerialni proizvodnji je lahko uspešen samo, če združuje lastnosti, ki so združene v tem sistemu. Učinkovitost pa je lahko le v tistem okolju, ki ima dobro organizacijo dela in upravljanja.

Izposojeni trenutki resnice

konca, najbolj neobgljena stvar . . .

C. Kosmač

Pojdi kamorkoli, zmeraj te ostane nekaj tam, kjer si se rodil . . .

C. Zlobec

Hvala naredi dobrega človeka še boljše, ga, slabega še slabšega.

Angleški pregovor

Žensko orožje so jezik, nohti in solze.

Istrski pregovor

Kdor pije, ko ni žejen in je, ko ni lačen, si krajša življenje.

Nemški pregovor

Malce iskrenosti je nevarna stvar, mnogo pa lahko usodna.

Wilde

Več trotov, manj medu.

Ezop

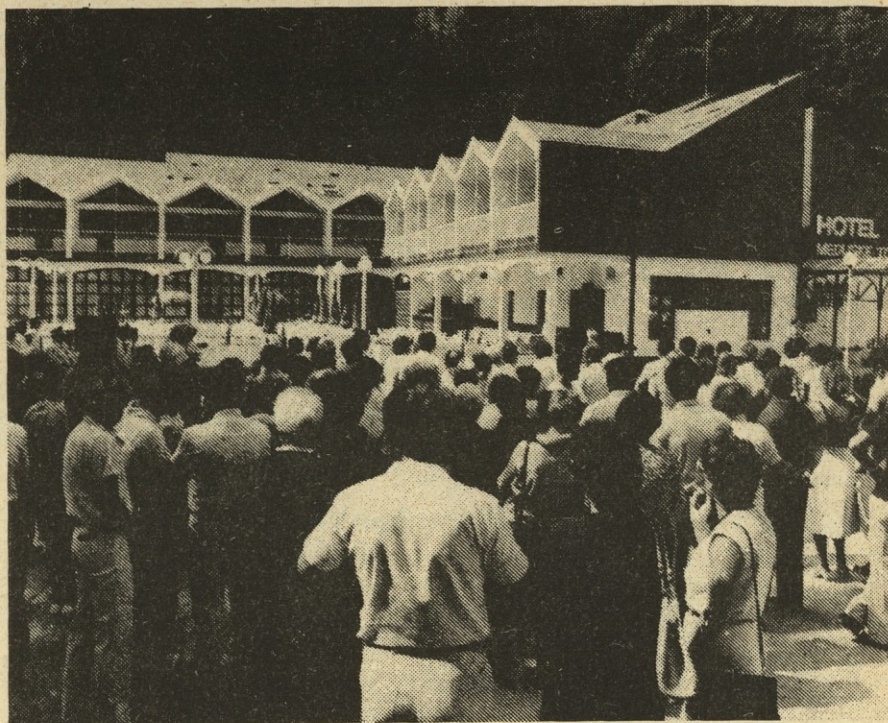
Spomin je edini paradiz, iz katerega ne moremo biti izgnani.

J. Paul

Ob letošnjem prazniku občine Zagorje so v soboto, 10. avgusta, ob 13. uri slavnostno odprli nov hotel Medijske Toplice na Izlahah pri Zagorju ob Savi.

Problematika vzdrževanja in poslovanja Medijskih Toplic je bila žgoča že dolga leta in vedno so z več ali manj uspeha gasili nerenabilno poslovanje z različnimi organizacijskimi spremembami in finančnimi injekcijami. Pa ni šlo. Končno so se v Zagorju vsi dejavniki od občinskih, družbeno-političnih, ozdov, do gostinstva odločili, da s carskim rezom napravijo temu konec in omogočijo Medijskim Toplicam življenje in poslovanje, ki ga dejansko tudi zaslužijo. Odločili so se, da stari gostinski objekt podro in postavijo novega. Lani so to, kar so predvideli, tudi uresničili. Akcija je stekla organizirano in kakor vidimo tudi dokaj uspešno. Rušenje in gradnja je trajala 15 mesecev. Na otvoritvi, ki se je je udeležilo mnogo občanov, je Stane Gošte, predsednik sklada za gradnjo družbenih objektov Zagorje, prerezal vrvico pred vhodom v nov hotel, Milena Biruša, najstarejša članica Gostinstva Zagorje, pa je odklenila vrata hotela.

Hotel Medijske Toplice odprt

V soboto, 10. avgusta, so na Izlahah odprli nov hotel Medijske Toplice. Ob otvoritvi se je zbralo precej občanov. Hotel ima B-kategorijo.

Investitor novega hotela B kategorije je Gostinstvo Zagorje. Investicijo je izpeljal ob sodelovanju zagorskega gospodarstva, občinskega samoprispevka, sozda ABC Pomurka in delom lastnih sredstev gostinskega podjetja.

Projekt je izdelal Igor Ajtič, dipl. inž. arh. Gradbena dela je izvedel SGD Beton. Objekt bi moral biti dokončan do srede maja letos, vendar se je tudi tu zataknilo. Gradbeni stroški in stroški opreme znašajo 150 milijonov din. V objektu je 34 sob s 76 posteljami, restavracija s 130 sedeži, dvoranca s 60 stoli, bife, družabni prostor in drugi spremljajoči prostori. Vrt ima 250 sedežev.

Poleg tega so na voljo tudi trije plavalni bazeni, igrišče za male športe z žogo, teniška igrišča in trimska steza. Od tu je tudi izhodišče za številne izlete na bližnje planinske vrhove.

V načrtu imajo tudi zgraditev II. faze Medijskih Toplic. O tem pa se bodo odločali

potem, ko bodo znani rezultati balneoloških analiz izlaške termalne vode.

V Zagorju in Zasavju ter Sloveniji smo dobili pomemben turistični in rekreacijski center.

(tl)

Izobraževalne akcije tudi v naslednjem letu

Revirska delavska univerza Trbovlje je seznanila revirsko javnost o tem, da vpisuje kandidate za šolsko leto 1985/86 v razne izobraževalne šole in tečaje. Rok prijav je do 10. septembra 1985 na sedežu Revirske delavske univerze Trbovlje, Trg svobode 11 a (Delavski dom).

V oddelke za odrasle se je možno vpisati v poslovodsko šolo trgovske smeri, dvoletno komercialno šolo, šolo za voznike motornih vozil. Opravljati je možno praktični izpit za C kategorijo, se vpisati v visoko ekonomsko komercialno šolo, visoko šolo za organizacijo dela — kadrovske izobraževalno področje in višjo upravno šolo s specializacijo za kadrovske de-

javnost.

V okviru strokovnega izobraževanja bodo organizirali tečaje za kurjače centralnih kurjav, voznike viličarja, varstvenike pri delu, za pridobitev osnovnega znanja o higieni živil, gradbene delavce, kmetijske delavce in za delavce s področja zavarovanja oziroma varnosti.

V okviru splošnih izobraževalnih akcij bodo organizirali tečaje tujih jezikov za otroke in odrasle, za šivanje, krojenje, kuhanje in pletenje, vezenje čipk in makramejev, plesne tečaje za mladino in odrasle, tečaje za strojepisje, za voznike motornih čolnov, računalništvo, kulturne animatorje, tajnice, knjigovodje za obrtne

dejavnosti in za kozmetiko.

V okviru družbeno-političnega izobraževanja bodo organizirali programe idejno-političnega usposabljanja komunistov v organizacijah ZKS, nadalje izobraževanje v sindikalnih osnovnih organizacijah, aktivih ZSMS ter delegatov SZDL v krajevnih skupnostih, pripravili pa bodo usposabljanje za obrambo in zaščito.

Iz tega pregleda je razvidno, da se bodo zainteresirani člani kolektiva kombinata lahko vključevali v to ali ono izobraževalno dejavnost in si s tem pridobivali potrebno znanje ter usposobljenost za izvajanje določenih del in nalog.

Izjemen dosežek našega orodnega telovadca

7., 8. in 9. junija letos se je v Tuzli končalo državno prvenstvo v športni gimnastiki, kjer je naš telovadec Peter Žibert, član Partizana Trbovlje, dosegel izjemen uspeh.

V skupnem seštevku, to je v obveznem in poljubnem programu, je zasedel tretje mesto in prejel bronasto medaljo. Uvrstil pa se je tudi v zaključni del tekmovanja, to je v finale na posameznih orodjih. Pe-

ter se je uvrstil v finale kar na petih orodjih. Omeniti moram, da se v finale uvrstilo šest najboljših telovadcev iz predhodnega tekmovanja. Tu je dosegel še večji uspeh, saj je na konju z ročaji in bradlji

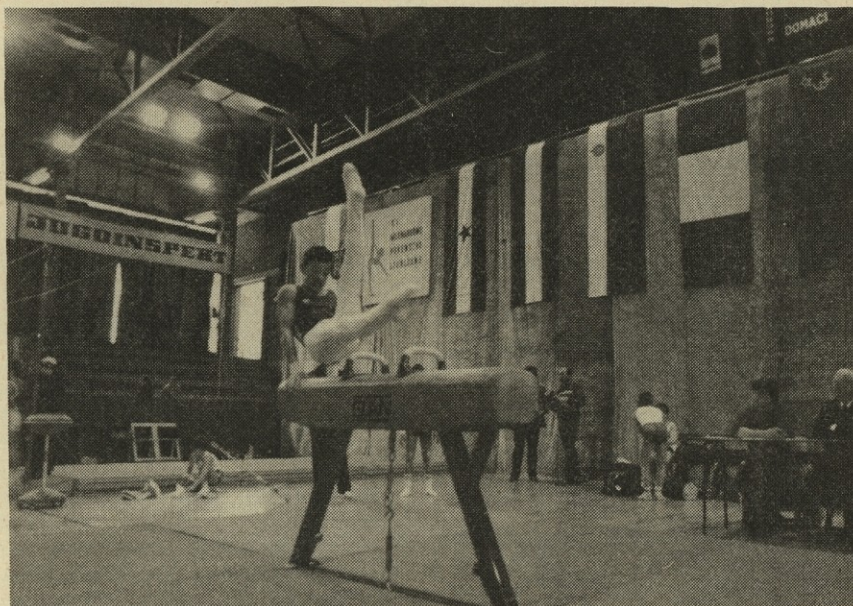
osvojil naslov državnega prvaka in dve zlati medalji, tretje mesto in bronasto medaljo na krogih, četrto na drogu in parterju. Že na lanskoletnem prvenstvu v Beogradu je bil državni prvak na konju z ročajmi in bradlji in je na letošnjem prvenstvu ta naslova ponovno osvojil.

Peter je bil s svojimi štirinajstimi leti na tem prvenstvu najuspešnejši slovenski predstavnik v kategoriji mlajši mladinci in je tako prišel v ožji izbor za mladinsko državno reprezentanco, ki bo v oktobru nastopala na balkanskem prvenstvu v Solunu.

Selektor državne reprezentance je dejal, da za Petra in njegovega trenerja Ivana Glavača ni počitnic in ne morja, saj se morata intenzivno pripravljati za ta velik nastop.

Po izjavah kitajskega trenerja, ki trenira telovadce v Novem Sadu, je Peter eden od najperspektivnejših mladih telovadcev v Jugoslaviji. Dejal je, da je čisto podoben Kitajcu, zato so ga tudi vsi klicali kitajski Jugoslovan

Ivan Glavač

Peter Žibret na konju. Mednarodno tekmovanje v orodni telovadbi v Ljubljani aprila 1985. Mladi telovadec, član TVD Partizan Trbovlje, je dosegel izreden uspeh. (foto: I. Glavač)

Planinsko društvo Dol pri Hrastniku je organiziralo tudi letos planinski tabor; pripravili so ga v Logarski dolini. Sprva je taborila skupina desetih starejših članov, nato pa 24 mlajših članov skupno z vodniki. Tabor organizirajo vsako leto v drugem kraju.

Planinsko društvo Trbovlje še vedno išče oskrbnika za svoj planinski dom na Mrzlici. Zaželjen je zakonski par. Prednost pa imajo mlajši upokojenci, ki izpolnjujejo razpisne pogoje. Postojanka na Kumu pa je že redno oskrbovana.

Dne 19. 8. so na Bledu predstavili novo imenitno planinsko publikacijo Vodnik po Triglavskem narodnem parku. Pripravila sta

ga Prirodoslovno društvo Slovenije in DO Triglavski narodni park. Vodnik je pripravilo 18 avtorjev in pet soavtorjev. Knjiga obsega 240 strani in 36 strani barvnih prilog. Naklada znaša 8000 izvodov. V pripravi pa je izdaja vodnika tudi v nemškem in angleškem je-

ziku. Vodnik je izdelan in pripravljen v priročni žepni obliki, njegova cena pa znaša 1.200 dinarjev. Za nas je poleg izredno kvalitetne vsebine, oblike in ureditve morda zanimivo še to, da je ta odličen, vsega priznana vreden vodnik pripravil, ga uredil in deloma napisal naš trboveljski rojak arhitekt Janez Bizjak, znan alpinist, član Planinske-

Planinske novice

ga društva Trbovlje, ki je sicer zaposlen pri Triglavskem narodnem parku. Doslej za področje Triglavskega narodnega parka, razen dveh prospektov, ni bilo na voljo podobnega vodnika. Vodnik je možno kupiti direktno pri DO Triglavski narodni park na Bledu oziroma v knjigarnah in pri planinskih društvih.

V nedeljo, 25. avgusta, so ob 10. uri na Zasavski gori proslavili 80-letnico ustanovitve skupnega Planinskega društva Litija in Zagorje. Proslava je bila združena s kulturnim programom, za dobro voljo pa je poskrbel ansambel Revirčani.

Morda še ne veste

Samoupravnih sporazumov ter družbenih dogovorov, dogovorov o temeljnih planskih aktov ter samoupravnih aktov, s katerimi delavci urejajo svoje notranje odnose ter uskaljujejo tudi zunanje, ne moremo prešteti. Po ocenah jih je blizu 3 milijone v SFRJ.

Samo od 1976—1980 je bilo organiziranih in reorganiziranih v SFRJ 103.260 institucij, 202.054 temeljnih organizacij združenega dela, 14.039 delovnih organizacij, 4157 delovnih organizacij s temeljnimi organizacijami, 4727 delovnih skupnosti, 7497 samou-

pravnih interesnih skupnosti, 4330 organov družbenopolitičnih skupnosti, 1391 organov družbenih skupnosti, 12.390 krajevnih skupnosti, 3001 družbenopolitičnih organizacij, 17.904 družbenih organizacij.

V državi imamo 530 občin in praktično ravno toliko različnih davčnih politik. Imamo tudi kakih 7500 sisov in praktično prav toliko različnih politik plačevanja prispevkov. Če pa v zvezi s tem pride do kakšne spremembe, mora SDK za vse občine pripraviti kakih 150 tisoč primerkov gradiva na

28 straneh. To je za 4,5 vagona papirja. Podatke za to gradivo prej pripravijo tudi občinske uprave prihodkov. Teh je v državi 530, in to je dodatnih sedem vagonov papirja. Potem je tu še 7500 sisov, ki morajo tudi vsi dobiti gradivo, tega je za devet vagonov. Postopek pa s tem še ni končan. Gradivo je treba poslati še vsem 150.000 plačnikom prispevkov v vsej državi — tudi tega gradiva je za približno devet vagonov. Skupaj torej za 29,5 vagona papirja.

Zbral: Božo Marot

Krvodajalska akcija

V času od 5. do 26. julija 1985 so darovali kri naslednji naši sodelavci (v Splošni bolnišnici Trbovlje):

Dne 12. julija 1985

Področje tozda v Trbovljah

Ivan Bočko, Bojan Suša, Franc Hribar,

Andrej Šink, Janko Zupančič, Rašid Sulejmanović, Jakob Tomšič, Rezak Halilović, Pavle Gostič, Bojan Hlastan, Viktor Dernovšek, Janez Goljuč, Mirko Karba, Franc Žibert, Vid Savičič, Rado Rajavec, Ludvik Kupšek, Radenko Samardžič, Peter Jovano-

vič, Milorad Matijevič, Stane Gabrijel, Alojz Podmenik, Marjan Sladič, Ervin Ocvirk, Ana Ostanek, Faňi Grah.

Dne 19. julija 1985

Področje tozdvov v Trbovljah

Marinko Buznik, Tomo Petrovič, Ševalija

Šabanović, Vlado Perič, Jože Lesičar, Ivan Pilič, Miljenko Mudri, Drago Jurič, Anton Sladič, Toni Hudarín, Martin Avsec, Bogomir Jaug, Blaško Kešina, Anton Bohorč, Marko Kikič, Franc Grebenc, Milan Jakšič, Anton Strmljan, Marjan Pucelj, Zdenko Humar, Sead Kadrič, Ivan Drnovšek, Dušan Senčar, Franc Kuder, Edin Duratović, Ladislav Gradišek, Ervin Gostečnik, Adem Merdanović, Alija Vrebac, Rajko Golob, Sejdali-ja Čisić, Božo Bajc, Ivan Prašnikar, Mesud Mujkanović, Jože Mlinar, Alič Sabit, Branko Rošelj, Darko Gorišek, Jurij Fijačko, Franc Erjavec, Branislav Nikolič, Marko Simčič, Mirsad Brdar, Boris Skrinjar, Ekrim Murečehajić, Bojan Cestnik, Slavko Vidrih.

Rudnik Laško

Marjan Grobin, Robert Plevnik

Geološki zavod Ljubljana — REK Trbovlje

Jose Andelić, Šaban Lisaković, Stjepan Čokara, Nedžib Sulić, Nihad Šemić, Fuad Eminić, Ramiz Karajković.

Tozdi s področja Zagorja

Branko Pavlič, Marjan Tejkal, Andrej Strmljan, Ciril Grabnar, Milan Grabnar, Alojz Zupančič, Edi Taškar, Marjan Žibert, Mirsad Vojniković, Husein Karahasanović, Jože Brvar, Husein Osmanović, Muharem Džamastagić, Martin Sotenšek, Vinko Povše.

Dne 26. julija 1985

Tozdi s področja Trbovelj

Jože Čamer, Gregor Povše, Martin Žučko, Milan Časar, Bojan Oberžan, Mato Matanovič, Bogo Čehovin, Rafko Grivec, Franc Hribar, Mehdi Hasanović, Ibrahim Drek, Nedeljko Vuković, Husein Tanjić, Peter Habjan, Milan Marinovič, Anton Škof, Herman Kos, Marjan Kocman, Miro Tekavec, Dževad Bosnić, Andrej Brečko, Vladimir Bobek, Matej Maleš, Franc Cencelj, Šahbaz Hadrovič, Ignac Božič, Ljubomir Paspalj, Hajrudin Hevešević, Hakija Pjević, Samo Moškon, Radenko Grabovica, Halida Hadrovič.

Tozdi s področja Hrastnika

Ervin Prosenec, Blaž Presečki, Duško Tomić, Miladin Trivić, Janez Drnovšek.

Tozdi s področja Zagorja

Slavko Klančičar, Marjan Avsenak
Tovariši darovalci krvi, hvala vam!

J. D.

Siva mrena

Siva mrena ali katarakta je očesna bolezen, pomeni pa motno lečo, ki ima za posledico zmanjšanje vidne ostrine. Vid je lahko boljše ohranjen, ostane pa lahko samo zaznavanje svetlobe, odvisno od stopnje motnosti leče. Kljub temu, da v laičnih krogih sivo mreno istovetijo s starostno sivo mreno, imamo razen nje še prirojeno sivo mreno (otrok se že rodi z motno lečo) potem pa komplicirano sivo mreno, ki je posledica drugih očesnih bolezni (vnetij očesa, poškodb očesa) ali posledica splošnih bolezni kot npr. sladkorne bo-

lezni. Iz tega lahko zaključimo, da je siva mrena bolezen vseh starostnih skupin.

Kdaj se pojavlja starostna siva mrena?

Lahko bi rekli, da pri velikem številu ljudi v starostni skupini nad 60 let ugotovimo začetne skalitve leče zelo pogosto, vendar te ne napredujejo in ne prizadevajo vidne ostrine. Pri posameznikih skalitve leče napredujejo in postopoma zmanjšajo vidno ostrino tako, da je potrebno zdravljenje.

In kakšno je zdravljenje?

Zaenkrat ne poznamo učinkovitega zdravila, zato je potrebna operacija. Posamezne tovarne v inozemstvu poskušajo izdelati tablete ali kapljice za odstranitev ali zaustavljanje napredovanja skalitve leče, vendar te bistveno ne pomagajo. Kot sem že rekla, obstaja samo operativna odstranitev motne leče, ki se vrši na vseh večjih oddelkih in klinikah, danes dobro opremljenih tudi za mikrokirurške posege. Zato so operacije skoraj vedno uspešne. Kakšna bo ostrina vida po operaciji je odvisno od stanja očesa pred operacijo. Tako je vidna ostrina po operaciji starostne sive mreže skoraj vedno zadovoljiva, če ni starostnih sprememb na mrežnici. Pri komplicirani sivi mreži je vidna ostrina odvisna od stopnje spremembe očesa zaradi drugih očesnih in splošnih bolezni. Pri prirojeni sivi mreži moramo otroka čimprej operirati, da se vid lahko razvije, kajti če operiramo prepozno, kljub uspehi operaciji otrok ne vidi.

Kakšen pa je potek zdravljenja in okrevanja?

Pred odhodom v bolnišnico so potrebne preiskave pri internistu oziroma pediatru, ki ugotovi, če je zaradi splošnega stanja pacienta operativni poseg možen. Potem se bolnik napoti na ustrezen očesni oddelek ali kliniko, kjer po operaciji ostane samo štirinajst dni, pozneje pa nadaljuje zdravljenje pri očesnem zdravniku v mestu bivanja, ki mu tudi predpiše očala na kontrolnem pregledu.

Kako močna očala bo bolnik dobil po operaciji je odvisno, če je prej videl normalno ali je bil kratkoviden. Če je bil kratkoviden, bodo očala po operaciji manj močna ali jih ne bo potreboval. Ostali bolniki pa potrebujejo očala, ki jim sedaj nadomeščajo lečo. Očala so seveda precej močna in se je nanje potrebno navaditi. Predmeti so videti nekoliko spremenjeni ali so barve drugačne, kljub temu pa se očal vsi navadijo. Posamezniki so včasih nestrpni, vendar je potrebna potrpežljivost, ker je privajanje postopno (na začetku naj jih nosi po eno uro, kasneje pa vedno dalj časa). Namesto očal predpisujemo kontaktna stekla, najpogosteje pri mlajših osebah in otrocih, ki se ustavljanja kontaktnih stekel lažje naučijo ali jim je pri delu potreben globinski vid.

Na zaključku naj povem, da na posameznih klinikah po svetu in pri nas že operirajo sivo mreno tako, da se istočasno z odstranitvijo motne leče vgradi umetna leča, tako da očala po operaciji niso potrebna. Vendar pa se umetna leča ne daje vsem bolnikom, ker ima le-ta lahko za

posledico zvišan OČESNI PRITISK, vnetje ali druge komplikacije. Tako jo pri nas vgrajujejo sedaj le izjemoma pri mlajših osebah s sivo mreno, če nastane kot posledica poškodbe očesa. Npr. bolnik po običajni operaciji sive mreže z očali ne bi imel globinskega vida, kontaktne leče ne bi mogel nositi, ker je na delovnem mestu veliko prahu, tako da pride v poštev le vgraditev leče.

dr. Snježana Skočič

Humor in anekdote

— Za rojstni dan si želim tri pridne otroke, pravi mama nekaj dni pred svojim praznikom. — Odlično, mami, vzklikne najmlajši, — potem nas bo pa šest!

Plesarski mojster naroči svojemu novemu vajencu — Bine, najprej pojdi pobarvat okno. Čez nekaj časa se deček vrne. — Mojster, šipe sem že pobarval, ali naj tudi okvirje?

Mala Jasna zatoži mami svojega leto starejšega brata, da je sam pospravil celo breskev, ki bi jo moral deliti z njo. — Saj ni res, glasno ugovarja Mihec. — Dal sem ji koščico, da si lahko vsadi celo drevo!

— To je vendar popolna norost! krega mati kresnička svojega sina, ki se je zaljublil v stovatno žarnico.

— Odkril sem novo dieto, reče Janez. — Vsak dan pet surovih čebul. — Ali si že izgubil kaj kilogramov? ga vpraša Tine. — Še nobenega, pač pa vse svoje prijatelje.

— Tale vaša potica je popolnoma neužitna, se gost pritoži gostilničarju. — Oprostite, dragi gospod, jaz sem pekel potice, ko vas še ni bilo na svetu! ga zavrne gostilničar. — Zakaj pa jih šele zdaj prodajate?

Milan Kovač

Glasilu Srečno izdaja sozd Rudarski elektroenergetski kombinat Edvarda Kardelja, n. sol. o., 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Družbeni organ glasila je časopisni svet — predsednik Albin Hauptman.

Glasilu ureja uredniški odbor: Franci Zgalin (predsednik), Jože Kirič, Slavi Guna, Boris Jesenšek, Štefan Štok, Vladimir Breznik, Stanko Drnovšek, Dragica Bregant, Janez Oberžan (odgovorni urednik), Tine Lenarčič (urednik).

Naklada 3.400 izvodov.

Priprava Repro studio Mrežar, Ljubljana.

Tisk KTL — tozd TIKA Trbovlje. Za člane kolektiva sozd REK Edvarda Kardelja je časopis brezplačen. Rokopisov, fotografij, skic, risb, itd. ne vračamo.

Po mnenju republiškega sekretariata za informacije št. 421-1/74 z dne 9. 1. 1974, spada glasilu Srečno med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljnega davka od prometa proizvodov.